

NEJVYŠŠÍ
SOUD
ČESKÉ
REPUBLIKY

4/2011

ročník
LXIII

SBÍRKA SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ A STANOVISEK

OBSAH:

Rozhodnutí ve věcech trestných
rozhodnutí č. 17 – 22

str. 387

Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních
rozhodnutí č. 41 – 52

str. 429

SBÍRKA
SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ A STANOVISEK

NEJVYŠŠÍHO SOUDU
ČESKÉ REPUBLIKY

4/2011

OBSAH
Rozhodnutí ve věcech trestních

Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci	č. 21
Neposkytnutí pomoci	č. 18
Organizovaná skupina	č. 22
Ublížení na zdraví	č. 18
Úmysl	č. 17
Vyhoštění	č. 20
Vyhošťovací vazba	č. 20
Výkon trestu	č. 20
Zajištění náhradní hodnoty	č. 19
Zvýhodňování věřitele	č. 17

OBSAH
Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Byty družstevní	č. 47
Cena	č. 47
Dovolání	č. 52
Incidenční spory	č. 41
Insolvence	č. 51
Insolvence	č. 52
Konkurs	č. 41
Konkurs	č. 49
Konkurs	č. 52
Náhrada škody	č. 46
Náhrada škody	č. 48
Náhrada škody	č. 49
Náhrada škody	č. 50
Neplatnost právního úkonu	č. 45
Odpovědnost státu za škodu	č. 48
Odpovědnost státu za škodu	č. 49
Opatrovník	č. 46
Promlčení	č. 46
Přípustnost dovolání	č. 44
Příslušnost soudu věcná	č. 42
Rozhodčí řízení	č. 42
Rozsudek pro uznání	č. 41
Rozsudek pro uznání	č. 43
Společné jmění manželů	č. 47
Společný nájem bytu manžely	č. 47
Účastníci řízení	č. 42
Úpadek	č. 51
Ušlý zisk	č. 49
Ztížení společenského uplatnění	č. 29
Ztížení společenského uplatnění	č. 46

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH

Insolventní dlužník mohl spáchat trestný čin zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1 tr. zák. dispozicemi jen s takovým svým majetkem, který byl použitelný k uspokojení pohledávky právě toho věřitele, jehož uspokojení tím bylo alespoň částečně zmařeno. To platí zejména v případě dispozic dlužníka s majetkem zatíženým zástavním právem třetí osoby.

Z hlediska subjektivní stránky bylo předpokladem trestní odpovědnosti za tento trestný čin úmyslné zavinění pachatele, který jako dlužník, jenž nebyl schopen plnit své splatné závazky, zcela nebo částečně zmařil uspokojení pohledávky některého z více svých věřitelů tím, že zvýhodnil jiného věřitele, ač si z okolností musel být vědom toho, že jeho jednání může mít takový následek, a buď ho chtěl způsobit, nebo alespoň pro případ, že jej způsobí, s tím byl srozuměn.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2010, sp. zn. 5 Tdo 383/2010)

Nejvyšší soud k dovolání odviněného P. Ď. zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 8. 9. 2009, sp. zn. 4 To 383/2009, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Hodoníně pod sp. zn. 2 T 304/2007. Současně podle § 265l odst. 1 tr. ř. Okresnímu soudu v Hodoníně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d ň ě n í :

Obviněný P. Ď. byl rozsudkem Okresního soudu v Hodoníně ze dne 21. 5. 2009, sp. zn. 2 T 304/2007, uznán vinným trestným činem zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1, 2 tr. zák., jehož se dopustil tím, že – zkráceně vyjádřeno – jako předseda představenstva obchodní společnosti O. m. d., a. s., která jako dlužník nebyla schopna plnit své splatné závazky vůči věřitelům podrobně vyjmenovaným ve výroku o vině v citovaném rozsudku, jejichž pohledávky dosáhly celkové výše 47 558 906,41 Kč, v úmyslu vyhnout se rovnoměrnému uspokojení pohledávek těchto věřitelů a zvýhodnit obchodní společnost D. B., s. r. o., v níž vystupoval jako společník a jednatel, uzavřel jménem obchodní společnosti O. m. d., a. s., jako prodávajícího kupní smlouvu s obchodní společností D. B., s. r. o., jako kupujícím. Předmětem uvedené kupní smlouvy byl přitom nemovitý majetek ve vlastnictví prodávajícího podrobně označený ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně s kupní cenou v souhrnné výši 5 039 560 Kč, která zde byla uhrazena započtením pohledávky obchodní společnosti D. B., s. r. o., vůči obchodní společnosti O. m. d., a. s. Popsaným jednáním měl obviněný částečně zmařit uspokojení ostatních věřitelů a způsobit jim tak škodu ve výši 2 006 409 Kč.

Za tento trestný čin byl obviněný odsouzen podle § 256a odst. 2 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání 10 měsíců, jehož výkon mu byl podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1

tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání dvou roků. Postupem podle § 229 odst. 1 tr. ř. byli poškození, kteří jsou vyjmenováni ve výroku o náhradě škody, odkázáni s uplatněnými nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

O odvolání obviněného podaném proti zmíněnému rozsudku rozhodl Krajský soud v Brně usnesením ze dne 8. 9. 2009, sp. zn. 4 To 383/2009, jímž ho podle § 256 tr. ř. zamítl jako nedůvodné.

Obviněný P. Ď. podal prostřednictvím svého obhájce proti citovanému usnesení Krajského soudu v Brně dovolání, které opřel o dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Podle názoru obviněného popis skutku obsažený ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně nezahrnuje všechny skutečnosti rozhodné pro naplnění zákonných znaků trestného činu zvýhodňování věřitele ve smyslu § 256a odst. 1, 2 tr. zák., pro nějž byl stíhán a odsouzen, protože z tohoto popisu nevyplývá výše škody, kterou měl způsobit jednotlivým věřitelům. V této souvislosti obviněný poukázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci vedené pod sp. zn. 5 Tdo 1116/2006, v němž byla mimo jiné řešena otázka použitelnosti nemovitostí zatížených zástavním právem k uspokojení věřitelů. Dále obviněný zpochybnil naplnění subjektivní stránky zmíněného trestného činu, neboť je přesvědčen, že nebyl veden úmyslem zkrátit kteréhokoli z věřitelů a že se snažil udržet v provozu podnikání obchodní společnosti O. m. d., a. s. Podle obviněného se soudům nižších stupňů nepodařilo prokázat mu takový úmysl. Obviněný zaměřil své výhrady i proti závěru o naplnění materiální stránky trestného činu a v této souvislosti výslovně vytkl, že soudy nezohlednily existenci zástavního práva váznoucího na předmětných nemovitostech, které převedl kupními smlouvami z majetku jmenované obchodní společnosti. Obviněný argumentuje rovněž závěry znaleckého posudku doc. Ing. P. L., CSc., podle něhož údajně nedošlo ke zvýhodnění věřitelů, a to s ohledem na jejich výhodnější uspokojení v rámci konkursního řízení vedeného ve věci úpadce – obchodní společnosti O. m. d., a. s. Obviněný přitom poukázal i na výpověď správkyně konkursní podstaty tohoto úpadce.

Závěrem svého dovolání obviněný P. Ď. navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené rozhodnutí a aby ho zprostil obžaloby.

Nejvyšší státní zástupkyně se do konání neveřejného zasedání Nejvyššího soudu nevyjádřila k dovolání obviněného P. Ď.

Nejvyšší soud po přezkoumání věci dospěl k závěru, že dovolání obviněného je částečně důvodné.

V rámci svých dovolacích námitek však obviněný P. Ď. zčásti zpochybnil i správnost rozhodných skutkových zjištění a hodnocení důkazů, a to zejména pokud soudům nižších stupňů vytkl, jak posoudily závěry znaleckého posudku znalce doc. Ing. P. L., CSc. Takové výhrady mají procesní, nikoli hmotněprávní povahu, a jsou proto mimo uplatněný dovolací důvod.

Za opodstatněné a odpovídající dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. pak Nejvyšší soud považuje námitky obviněného P. Ď., jimiž zpochybnil způso-

bení škody, která je zákonným znakem trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1, 2 tr. zák., jímž byl uznán vinným.

K tomu Nejvyšší soud v obecné rovině připomíná, že trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1, 2 tr. zák. se dopustí ten, kdo jako dlužník, který není schopen plnit své splatné závazky, zmaří, byť jen částečně, uspokojení svého věřitele tím, že zvýhodní jiného věřitele, a způsobí tím značnou škodu. Škoda jako zákonný znak kvalifikované skutkové podstaty trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 2, resp. 3 tr. zák. představuje rozdíl mezi částkou, v které byla uspokojena pohledávka zvýhodněného věřitele, a částkou, která by tomuto věřiteli náležela při poměrném a rovnoměrném vypořádání všech věřitelů (zejména v konkursu), protože právě tento rozdíl představuje částku, o níž byli ostatní věřitelé poškozeni (viz rozhodnutí publikované pod č. 6/2005-III. Sb. rozh. tr.). Podle skutkových závěrů soudů nižších stupňů učiněných v posuzované věci měl obviněný P. Ď. způsobit jednotlivým věřitelům škodu v celkové výši 2 006 409 Kč, což je částka, o kterou byla na jejich úkor zvýhodněna obchodní společnost D. B., s. r. o. Soudy obou stupňů se ovšem nevypořádaly správně s otázkou, zda nemovitosti, jejichž převodem měl být zvýhodněn jmenovaný věřitel ke škodě ostatních věřitelů obchodní společnosti O. m. d., a. s., byly vůbec použitelné k uspokojení pohledávek poškozených věřitelů, a pokud ano, v jakém rozsahu zejména s ohledem na prodejnost těchto nemovitostí a na zástavní právo váznoucí na nich.

Jak totiž vyplývá z rozhodných skutkových zjištění obsažených v popisu skutku ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, obviněný P. Ď. měl přednostně uspokojit pohledávku obchodní společnosti D. B., s. r. o., v níž působil jako jednatel, tím, že kupní smlouvou na ni převedl nemovitý majetek obchodní společnosti O. m. d., a. s., přičemž kupní cena byla uhrazena zápočtem vzájemných pohledávek. Popsaným jednáním pak měl obviněný částečně zmařit uspokojení ostatních věřitelů posledně jmenované obchodní společnosti a způsobit tím značnou škodu ve smyslu § 89 odst. 11 a § 256a odst. 2 tr. zák. Jak je ovšem patrné z výsledků dokazování, na předmětných převedených nemovitostech vázlo zástavní právo ve prospěch jiných osob, takže především z tohoto důvodu byly nemovitosti v podstatě neprodejné a měly nulovou tržní hodnotu. Navíc insolventní dlužník mohl spáchat trestný čin zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1 tr. zák. jen dispozicemi s takovým svým majetkem, který byl použitelný k uspokojení pohledávky právě toho věřitele, jehož uspokojení tím bylo alespoň částečně zmařeno. Vzhledem k uvedenému zjištění je proto evidentní, že nemohlo dojít ke zmaření uspokojení pohledávek v rozsahu odpovídajícím škodě v celkové výši 2 006 409 Kč. Závěr soudů obou stupňů o výši škody způsobené trestným činem zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1 tr. zák. je tedy nesprávný, protože nemá oporu v rozhodných skutkových zjištěních a neodpovídá ani tomu, co je podstatou škody u tohoto trestného činu a jak je třeba stanovit její výši. Nejvyšší soud považuje námitky obviněného, jimiž zpochybnil naplnění

uvedeného znaku objektivní stránky trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1, 2 tr. zák., za opodstatněné.

K subjektivní stránce trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1, 2 tr. zák., jejíž nesprávné posouzení obviněný P. Ď. rovněž vytkl, Nejvyšší soud připomíná následující skutečnosti. Předpokladem trestní odpovědnosti za tento trestný čin nebo jeho pokus bylo úmyslné zavinění pachatele, který jako dlužník, jenž nebyl schopen plnit své splatné závazky, zcela nebo částečně zmařil uspokojení pohledávky svého věřitele tím, že zvýhodnil jiného věřitele, ač si z okolností musel být vědom toho, že jeho jednání může mít takový následek, a buď ho chtěl způsobit, anebo alespoň pro případ, že jej způsobí, s tím byl srozuměn. V posuzované věci je však závěr o existenci úmyslného zavinění obviněného podmíněn vyřešením výše uvedené otázky, zda a v jakém rozsahu byly převedené nemovitosti použitelné k alespoň částečnému uspokojení pohledávek ostatních věřitelů uvedených ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně. Kdyby tomu tak bylo, musely by soudy obou stupňů učinit jednoznačný závěr, že obviněný věděl o použitelnosti převedených nemovitostí k uspokojení pohledávek poškozených věřitelů a že byl alespoň srozuměn (§ 4 písm. b/ tr. zák.) s možností zmaření tohoto uspokojení právě v důsledku převodu nemovitostí do majetku obchodní společnosti D. B., s. r. o. V opačném případě, jestliže v důsledku zástavního práva váznoucího na převedených nemovitostech tyto nebylo možné ani zčásti použít (též) k uspokojení pohledávek poškozených věřitelů, by nebyla vyloučena trestní odpovědnost obviněného za pokus trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 8 odst. 1 k § 256a tr. zák., ovšem jen za pokus na nezpůsobilém předmětu útoku. Trestnost takového pokusu je pak podmíněna závěrem o tom, že pachatel (tj. obviněný) jednal ve skutkovém omylu a v rozporu se skutečností předpokládal, že převáděný majetek je použitelný k uspokojení pohledávky poškozeného věřitele, což bylo zahrnuto v úmyslu pachatele, jak byl charakterizován výše. Navíc by bylo nezbytné posuzovat trestnost tohoto nezpůsobilého pokusu též podle materiálního hlediska, tj. s přihlédnutím ke všem okolnostem, které určovaly jeho stupeň nebezpečnosti pro společnost (§ 3 odst. 4 tr. zák.), protože ten by musel být vyšší než nepatrný (§ 3 odst. 2 tr. zák.). K tomu viz přiměřeně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1116/2006, publikované pod č. T 944. v sešitě 31 Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, na něž obviněný správně poukázal ve svém dovolání.

Naproti tomu Nejvyšší soud v souvislosti s úvahami o naplnění subjektivní stránky trestného činu zvýhodňování věřitele nemohl akceptovat tvrzení obviněného P. Ď., že byl veden snahou udržet v chodu obchodní společnost O. m. d., a. s. Jak totiž vyplynulo z provedeného dokazování, jmenovaná obchodní společnost již po dobu několika let v podstatě nevyvíjela žádnou činnost. Proto se v posuzované věci neuplatní závěr, na který obviněný poukazuje ve svém dovolání a podle něhož je vyloučen úmysl dlužníka zmařit uspokojení pohledávek ostatních věřitelů v případě, když insolventní dlužník sice plně uspokojil pohledávky nezbytné např. pro

zachování výroby (zejména pohledávky dodavatelů energií a surovin), ale učinil tak s odůvodněným předpokladem udržení chodu podniku a výroby k dosažení prostředků použitelných pro uspokojení pohledávek ostatních věřitelů (viz shodně např. Šámal, P., Pury, F., Rizman, S. Trestní zákon. Komentář. II. díl. 6. vydání. Praha: C.H. Beck, 2004, s. 1559, 1563 a 1564). Ke stejnému závěru dospěla i dosavadní judikatura Nejvyššího soudu, podle níž skutkovou podstatu trestného činu zvýhodňování věřitele ve smyslu § 256a odst. 1 tr. zák. nenaplnuje jednání insolventního dlužníka, který sice plně uspokojil splatnou pohledávku jen některého z více svých věřitelů, jestliže tak učinil s odůvodněným předpokladem získání dalších prostředků potřebných k uspokojení splatných pohledávek ostatních věřitelů. Uvedený předpoklad ovšem nebude důvodný, pokud pachatel jako statutární orgán udržoval po delší dobu v provozu hospodářsky nefunkční obchodní společnost, která jako dlužník nebyla schopna plnit všechny své splatné závazky, přičemž bylo zřejmé, že se její ekonomická situace nezlepšovala a nic nenasvědčovalo takové změně ani v budoucnu. Poskytne-li insolventní dlužník za této situace plnění některému svému věřiteli a zmaří-li tím uspokojení pohledávky jiného svého věřitele, může spáchat trestný čin zvýhodňování věřitele (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2005, sp. zn. 5 Tdo 1555/2005, publikované pod č. T 861 v sešitě 22 Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu).

Pokud jde o námitky obviněného P. Ď. zpochybňující naplnění materiální stránky trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1, 2 tr. zák., nemohl se jimi Nejvyšší soud zabývat, protože by to bylo předčasné za situace, kdy není zcela zřejmé, zda obviněný vůbec naplnil všechny formální znaky objektivní stránky skutkové podstaty zmíněného trestného činu.

Protože se soudy nižších stupňů nevypořádaly s právním posouzením skutku, jehož spácháním byl obviněný P. Ď. uznán vinným, ze všech uvedených hledisek, byl naplněn jím uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Po zjištění, že dovolání obviněného je v těchto směrech opodstatněné, Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Brně a jemu předcházející rozsudek Okresního soudu v Hodoníně včetně dalších obsahově navazujících rozhodnutí, která tím pozbyla podkladu. Poté Nejvyšší soud přikázal Okresnímu soudu v Hodoníně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Okresní soud v Hodoníně tak v potřebném rozsahu opětovně projedná věc obviněného P. Ď. a odstraní vady vytknuté tímto rozhodnutím Nejvyššího soudu. Soud prvního stupně zde především učiní jednoznačný závěr o výši způsobené škody, a to případně i na podkladě doplněného dokazování k této otázce. Přitom je třeba respektovat závěry shora citované judikatury. Poté soud opětovně rozhodne o tom, zda posuzovaný skutek naplňuje znaky trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a tr. zák. nebo jiného trestného činu, popřípadě žádného trestného činu. S ohledem na dobu nového rozhodnutí bude nezbytné vypořádat se i s časovou působností zákona ve smyslu § 16 odst. 1 tr. zák. a § 2 odst. 1 tr. zákoníku.

Jelikož ustanovení trestního zákona o neposkytnutí pomoci (§ 207, § 208) jsou subsidiární k ustanovením trestního zákona o úmyslných poruchových trestných činech proti životu a zdraví (§ 219 až § 222), je souběh těchto trestných činů vyloučen (srov. rozhodnutí č. 21/1983 Sb. rozh. tr.).

Proto měl-li řidič motorového vozidla v úmyslu způsobit fyzickým útokem jinému těžkou újmu na zdraví a naplňuje-li jeho jednání všechny zákonné znaky trestného činu ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák. (spáchaného třeba jen ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák.), je vyloučeno, aby v něm bylo možno současně spatřovat i zákonné znaky trestného činu neposkytnutí pomoci podle § 208 (případně § 207) tr. zák. Takového pachatele totiž nelze činit trestně odpovědným za neposkytnutí potřebné pomoci zraněnému, neboť by tak byl fakticky nucen jednat v rozporu s tím, co sledoval (zamýšlel).*

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2010, sp. zn. 8 Tdo 150/2010)

Nejvyšší soud k dovolání obviněného Ing. J. P. zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 8. 2009, sp. zn. 5 To 279/2009, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 8 pod sp. zn. 3 T 150/2007. Současně podle § 265l odst. 1 tr. ř. Obvodnímu soudu pro Prahu 8 přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 4. 5. 2009, sp. zn. 3 T 150/2007, byl obviněný Ing. J. P. (dále jen „obviněný“, příp. „dovatel“) uznán vinným, že:

„dne 10. 8. 2006 v době kolem 18.00 hod. v P., po předchozím spáchání dopravního přestupku – nedání přednosti v jízdě cyklistovi a zkrřížení i zablokování cesty cyklistovi a verbálním konfliktu – úmyslně najel motorovým vozidlem značky Honda CR – V stříbrozlaté barvy do poškozeného R. J., který v té době stál u pravé krajnice vozovky a své horské kolo značky Cannondale Caad 2 měl umístěné mezi nohama a zapisoval si r. z. výše uvedeného vozidla do svého mobilního telefonu zn. Ericsson K 700i a tohoto vrazil na zem tím způsobem, že do poškozeného narazil bokem vozidla v oblasti pravého předního kola a pravých předních dveří, přičemž poté okamžitě z místa činu odjel, aniž by poškozenému poskytl pomoc, a tímto svým jednáním způsobil poškozenému zranění, které si vyžádalo lékařské ošetření a hospitalizaci ve Fakultní nemocnici B., když poškozenému způsobil otřes mozku, porázový blok krční páteře, pohmoždění a oděrky levého bérce, pohmoždění levého kolena a podvrtnutí hlezenního kloubu vlevo s následnou pracovní neschopností od 10. 8. 2006 do 23. 9. 2006, život poškozeného ohrožen nebyl a poranění nevedla

* Poznámka redakce: Nyní jde o vztah trestných činů podle ustanovení § 145 a § 151 (§ 150) tr. zákoníku.

k ohrožení života poškozeného porušením funkcí životně důležitých orgánů, avšak střet automobilu se stojícím či jedoucím cyklistou může vést k závažnému i smrtícímu poranění cyklisty, ať již přímo nárazem vozidla na cyklistu nebo pádem cyklisty na vozovku, dále obžalovaný uvedeným jednáním způsobil poškození kola v dosud přesně nezjištěné výši i poškození mobilního telefonu Sony Ericsson K 700i, na kterém vznikla škoda ve výši 1200 Kč“.

Takto zjištěné jednání obviněného soud právně kvalifikoval jednak jako trestný čin ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 trestního zákona (zákon č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů, dále jen „tr. zák.“) ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák. a jednak jako trestný čin neposkytnutí pomoci podle § 208 tr. zák. a uložil mu podle § 222 odst. 1 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. ve spojení s § 60a odst. 1, 2 tr. zák. úhrnný trest odnětí svobody v trvání tří let za současného vyslovení dohledu nad obviněným, jehož výkon podle § 58 odst. 1 tr. zák. a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložil na zkušební dobu čtyř let. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. mu dále uložil povinnost nahradit poškozeným Všeobecné zdravotní pojišťovně ČR, Krajská pobočka pro hlavní město P., škodu ve výši 7802 Kč a R. J., bytem P., škodu za ušlý výdělek ve výši 2715 Kč a za 80 bodů bolestného a 120 Kč, tj. 9600 Kč. Podle § 229 odst. 2 tr. ř. poškozeného R. J. odkázal se zbytkem jeho nároku na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Proti tomuto rozsudku podal obviněný odvolání, o němž Městský soud v Praze rozhodl usnesením ze dne 20. 8. 2009, sp. zn. 5 To 279/2009, tak, že je podle § 256 tr. ř. zamítl.

Obviněný ani s takovýmto rozhodnutím odvolacího soudu nesouhlasil a prostřednictvím obhájce JUDr. M. A. podal proti němu dovolání, které opřel o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť je přesvědčen, že jeho jednáním nebyly naplněny znaky skutkové podstaty trestného činu neposkytnutí pomoci podle § 208 tr. zák. Tohoto trestného činu se totiž dopustí řidič dopravního prostředku, který po dopravní nehodě, na níž měl účast, neposkytne osobě, která při nehodě utrpěla újmu na zdraví, potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného.

Podle dovolatele se rozhodujícím pro hmotněprávní posouzení věci jeví výklad pojmu dopravní nehoda. Pachatelem činu může být totiž pouze účastník dopravní nehody. Pojem dopravní nehody v trestním zákoně definován není. Předmětný skutek sice vykazuje znaky dopravní nehody v tom smyslu, že při něm došlo ke střetu silničního motorového vozidla a dalšího účastníka silničního provozu, přesto o dopravní nehodu nešlo, a proto jeho jednání nelze podřadit pod ustanovení § 208 tr. zák.

Obviněný poté uvedl důvody, které jej k tomuto závěru vedly. Zejména šlo o to, že pojmovými znaky dopravní nehody je (zpravidla, ne vždy) porušení pravidel silničního provozu a nedbalostní následek. Úmysl účastníka dopravní nehody nikdy nesměřuje ke způsobení následku, vztah viníka dopravní nehody ke způsobení následku je vždy nedbalostní. V tomto případě však ze skutkových zjištění nalézací-

ho soudu (která dovolatel – jak zdůraznil – napadnout nemůže, byť se s nimi neztožňuje) vyplývá, že způsobil následek úmyslně (jednalo se o úmysl přímý), přičemž jeho úmysl směřoval (podle závěrů soudů obou stupňů) ke způsobení těžké újmy na zdraví poškozeného a použil k tomu motorové vozidlo.

Dovolatel následně zdůraznil, že § 208 tr. zák. je speciálním ustanovením k § 207 tr. zák. Podle ustálené judikatury (odkázal přitom na „R 16/1986, str. 79, R 52/1981, R 21/1983“) nelze pachatele trestného činu ublížení na zdraví podle § 222 tr. zák. vedle tohoto trestného činu uznat vinným ještě trestným činem neposkytnutí pomoci podle § 207 tr. zák. Tuto zásadu je nutno v daném případě aplikovat i na ustanovení § 208 tr. zák., které je speciální v tom, že se vztahuje na zranění vzniklé při dopravní nehodě. V projednávaném případě obviněný nemůže mít horší postavení než pachatel stejného trestného činu, který pro svůj útok vůči poškozenému zvolil jiný prostředek a způsob, než najetí motorovým vozidlem. Je-li odsouzen za to, že se pokusil jinému způsobit těžkou újmu na zdraví, nemůže být současně odsouzen za to, že mu neposkytl pomoc, a to v důsledku faktické konzumpce.

Obviněný soudu rovněž vytкнуł, že se nezabýval otázkou naplnění subjektivní stránky trestného činu podle § 208 tr. zák. Podle ustáleného výkladu (odkázal přitom na „Trestní zákon, komentář, C.H. Beck, 3. vydání, autoři Šámal a spol., str. 982“) nesmí být zranění jen zcela nepatrného rozsahu a přechodného rázu (např. oděrky). Z výpovědi svědkyně M. V. však vyplývá, že cyklista (poškozený) byl odřený na lýtku levé nohy. Pokud by se připustilo, že (obviněný) tuto oděrku viděl, nemohl po subjektivní stránce (s ohledem na shora uvedený výklad) spáchat trestný čin neposkytnutí pomoci podle § 208 tr. zák.

Dovolatel zdůraznil, že ani odvolací soud nepovažoval předmětný skutek za dopravní nehodu, když svým usnesením ze dne 30. 10. 2007, sp. zn. Nt 52/2007, rozhodl tak, že příslušným k řízení je Obvodní soud pro Prahu 8 a nikoliv Obvodní soud pro Prahu 2, který by byl s ohledem na ustanovení § 37 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, příslušný, šlo-li by o dopravní nehodu. Upozornil i na to, že obdobný případ řešil Nejvyšší soud již ve svém rozhodnutí ze dne 15. 5. 2002, sp. zn. 4 Tz 27/2002.

V závěru svého podání dovolatel navrhl (aniž citoval konkrétní zákonná ustanovení), aby Nejvyšší soud „obě napadená rozhodnutí zrušil a vrátil věc soudu I. stupně k novému projednání a rozhodnutí“.

K podanému dovolání se ve smyslu § 265h odst. 2 tr. ř. vyjádřila státní zástupkyně činná u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupkyně“) a uvedla, že proti právní kvalifikaci poruchovým deliktem, tedy trestným činem ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák. ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., obviněný ve svém podání nic nenamítal, zpochybnil však právní kvalifikaci trestným činem neposkytnutí pomoci podle § 208 tr. zák.

Státní zástupkyně poté, co vymezila zákonné formální podmínky tohoto trestného činu, připomněla, že podle skutkových zjištění soudů obviněný při jízdě osobním

automobilem po předchozím konfliktu, vyplývajícím z dopravní situace s poškozeným, posléze do toho úmyslně najel vozidlem a srazil jej na zem, přičemž ihned po nárazu do poškozeného z místa činu odjel a pokračoval v jízdě. Tímto úmyslným jednáním způsobil poškozenému výše popsaná zranění s následnou pracovní neschopností v době přes jeden měsíc, přičemž v důsledku uvedeného mechanismu vzniku zranění, při kterém došlo ke sražení poškozeného automobilem, mohlo dojít k závažnému poranění cyklisty, což vedlo soudy ke správnému právnímu posouzení jako pokusu trestného činu ublížení na zdraví podle § 8 odst. 1 tr. zák. k § 222 odst. 1 tr. zák.

Státní zástupkyně však vyslovila přesvědčení, že oproti tomu soudy obou stupňů nesprávně posoudily jednání obviněného spočívající v tom, že po sražení poškozeného motorovým vozidlem tomuto neposkytl potřebnou pomoc, jako trestný čin neposkytnutí pomoci podle § 208 tr. zák. K tomu v podrobnostech uvedla, že citované ustanovení předpokládá, že řidič po dopravní nehodě, při níž z nedbalosti jinému ublížil na zdraví, neposkytl poškozenému potřebnou pomoc. Dopravní nehodu ve vztahu k provozu na pozemních komunikacích definovalo ustanovení § 47 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění účinném v době činu (dále jen zák. č. 361/2000 Sb.), tak, že dopravní nehoda je „událost v provozu na pozemních komunikacích, například havárie nebo srážka, která se stala nebo byla započata na pozemní komunikaci a při níž dojde k usmrcení nebo zranění osoby nebo ke škodě na majetku v přímé souvislosti s provozem vozidla v pohybu“. Konkrétní povinnosti účastníka dopravní nehody pak vymezuje ustanovení § 47 odst. 2 až 5 zák. č. 361/2000 Sb.

Státní zástupkyně poté zdůraznila, že charakteristickým rysem dopravní nehody je nepředvídatelnost, kdy žádný z jejích účastníků nejedná úmyslně, tedy tak, aby přímo svým chováním řidiče nehodu způsobil a ohrozil tak sebe, případně jiného. Při dopravních nehodách tedy dochází k ublížení na zdraví jiného zásadně z nedbalosti. Naproti tomu u úmyslného způsobení ublížení na zdraví tomu tak není. Jestliže pachatel zamýšlel způsobit jinému ublížení na zdraví, nelze od něj očekávat, že zraněnému poskytne potřebnou pomoc, tedy že bude jednat způsobem, který je v rozporu s tím, co sledoval. Spatřovat v nekonání za takové situace další samostatný skutek by bylo nesprávné. Státní zástupkyně je proto přesvědčena, že s ohledem na tyto skutečnosti nelze zvažovat, že by skutek, pro který byl obviněný odsouzen, vykazoval znaky skutkových podstat obou výše uvedených trestných činů, tedy ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák. ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák. a neposkytnutí pomoci podle § 208 tr. zák. Neposkytnutí pomoci u úmyslného trestného činu ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák. je již podle povahy věci zahrnuto v tomto ustanovení zákona.

V závěru svého vyjádření státní zástupkyně navrhla (aniž citovala konkrétní zákonná ustanovení), aby Nejvyšší soud zrušil usnesení Městského soudu v Praze

ze dne 20. 8. 2009, sp. zn. 5 To 279/2009, i jemu předcházející rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 4. 5. 2009, sp. zn. 3 T 150/2007, a Obvodnímu soudu pro Prahu 8 přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Současně navrhla, aby Nejvyšší soud toto rozhodnutí učinil v neveřejném zasedání v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že v této trestní věci je dovolání přípustné (§ 265a odst. 2 písm. a/, h/ tr. ř.), bylo podáno osobou oprávněnou (§ 265d odst. 1 písm. b/, odst. 2 tr. ř.), v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), a splňuje i obligatorní náležitosti obsahu dovolání uvedené v § 265f odst. 1 tr. ř.

Obviněný podal dovolání s odkazem na ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., podle něhož lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Z dikce citovaného ustanovení plyne, že ve vztahu ke zjištěnému skutku je možné dovoláním vytýkat výlučně vady právní. Zpochybnění správnosti skutkových zjištění nelze zahrnout do zákonem vymezeného okruhu dovolacích důvodů podle § 265b tr. ř., proto je též dovolací soud vázán skutkovými zjištěními soudu prvního stupně, event. soudu odvolacího, a těmito soudy zjištěný skutkový stav je pro něj východiskem pro posouzení skutku z hlediska hmotného práva.

V mezích uplatněného dovolacího důvodu lze namítat, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoliv o trestný čin nejde nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Na podkladě tohoto dovolacího důvodu nelze proto přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani prověřovat úplnost provedení dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř., poněvadž tato činnost soudu spočívá v aplikaci ustanovení procesních, nikoliv hmotně právních. Vedle vad, které se týkají právního posouzení skutku, lze vytýkat též „jiné nesprávné hmotně právní posouzení“. Rozumí se jím zhodnocení otázky, která nespočívá přímo v právní kvalifikaci skutku, ale v právním posouzení jiné skutkové okolnosti mající význam z hlediska hmotného práva. Současně platí, že obsah konkrétně uplatněných námitek, o něž se opírá existence určitého dovolacího důvodu, musí věcně odpovídat zákonnému vymezení takového dovolacího důvodu podle § 265b tr. ř.; jen formální odkaz na příslušné ustanovení obsahující některý z dovolacích důvodů nestačí.

Dovolatel spatřoval nesprávnost právního posouzení v tom, že jeho jednání popsané ve výroku odsuzujícího rozsudku soudu prvního stupně mělo naplnit (vedle skutkové podstaty trestného činu ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák. ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., proti které však ničeho nenamítal) i skutkovou podstatu trestného činu neposkytnutí pomoci podle § 208 tr. zák.

V tomto směru Nejvyšší soud dospěl k závěru, že takové námítky jsou pod uplatněný dovolací důvod podřaditelné. Jelikož současně neshledal důvody pro odmítnutí

dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř., přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonost a odůvodněnost těch výroků napadeného rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadenému rozhodnutí předcházející. K vadám výroků, které nebyly dovoláním napadeny, přihlížel, jen pokud by mohly mít vliv na správnost výroků, proti nimž bylo podáno dovolání.

Jelikož z hlediska obsahu podaného dovolání, napadeného usnesení a jemu předcházejícímu rozsudku je významná otázka, zda je možný souběh pokusu trestného činu ublížení na zdraví podle § 8 odst. 1 tr. zák. k § 222 odst. 1 tr. zák. s trestným činem neposkytnutí pomoci podle § 208 tr. zák., je nejprve zapotřebí (alespoň ve stručnosti a v obecné rovině) uvést, že trestného činu neposkytnutí pomoci podle § 208 tr. zák. se dopustí řidič dopravního prostředku, který po dopravní nehodě, na níž měl účast, neposkytne osobě, která při nehodě utrpěla újmu na zdraví, potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného.

Trestného činu ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák. se dopustí, kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví. Pokusem trestného činu podle § 8 odst. 1 tr. zák. je jednání pro společnost nebezpečné, které bezprostředně směřuje k dokonání trestného činu a jehož se pachatel dopustil v úmyslu trestný čin spáchat.

Objektem obou těchto trestných činů je život a zdraví. Z hlediska subjektivní stránky se u každého z nich vyžaduje úmysl (§ 4 tr. zák.). Zatímco k naplnění trestného činu ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák. nestačí, aby pachatel úmyslně něco vykonal (současně je zapotřebí, aby jeho úmysl směřoval ke způsobení těžké újmy na zdraví), u trestného činu neposkytnutí pomoci podle § 208 tr. zák. postačí eventuální úmysl podle § 4 písm. b) tr. zák. k neposkytnutí pomoci.

Vzájemný vztah pokusu trestného činu ublížení na zdraví podle § 8 odst. 1 tr. zák. k § 222 odst. 1 tr. zák. a trestného činu neposkytnutí pomoci podle § 208 tr. zák. v právní literatuře a soudní praxi dosud řešen nebyl. Určitým vodítkem k posouzení tohoto vztahu však mohou být dvě rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu ČSR. Podle prvního z nich (ze dne 21. 12. 1982, sp. zn. 3 To 29/82, publikovaného pod č. 21/1983 Sb. rozh. trest.) pachatel úmyslného ublížení na zdraví se smrtelným následkem podle § 222 odst. 1, 2 tr. zák. nemůže být vedle toho uznán vinným trestným činem neposkytnutí pomoci podle § 207 odst. 1 tr. zák. proto, že po úmyslném způsobení těžké újmy na zdraví, které pak vedlo k smrti poškozeného, k níž se vztahuje jeho nedbalost, neposkytl poškozenému potřebnou pomoc, aby tento těžší následek odvrátil. Souběh uvedených trestných činů je za těchto okolností vyloučen. Podle druhého z nich (ze dne 22. 2. 1983, sp. zn. 3 Tz 3/83, publikovaného pod č. 8/1984 Sb. rozh. trest.) je-li pachatel stíhán obžalobou proto, že jako řidič motorového vozidla při dopravní nehodě způsobil jinému z nedbalosti újmu na zdraví a potom této osobě neposkytl potřebnou pomoc, jde o dva samostatné skutky. O každém z těchto skutků je nutno rozhodnout samostatným výrokem (§ 220 odst. 1 tr. ř.). V odůvodnění tohoto rozhodnutí je (mimo jiné) uvedeno, že soud také správně neuznal obžalovaného vinným dalším zažalovaným trestným činem neposkytnutí pomoci podle § 207 odst. 1 tr. zák., především

s ohledem na to, že tento trestný čin je k poruchovému trestnému činu ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1, 2 tr. zák. pouze subsidiární povahy, takže obžalovaný jako pachatel trestného činu podle § 222 odst. 1, 2 tr. zák., kterým způsobil těžkou újmu na zdraví s následnou smrtí nezletilé, neodpovídá již podle § 207 tr. zák.

Správnost této soudní praxe potvrdilo trestní kolegium bývalého Nejvyššího soudu ČSSR (čj. Tpjf 24/85 ze dne 31. 10. 1985) ve „Výtahu ze zhodnocení praxe soudů při rozhodování o trestných činech proti životu a zdraví“ (publikovaném pod č. 16/1986 Sb. rozh. trest.), v němž k této problematice uvedlo, že při posuzování úmyslných trestných činů ublížení na zdraví s těžším následkem jako okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby (§ 221 odst. 1, 3, § 221 odst. 1, 4 § 222 odst. 1, 2 tr. zák.) soudy oprávněně vycházejí z názoru, že pachatele nelze vedle tohoto trestného činu uznat vinným ještě trestným činem neposkytnutí pomoci podle § 207 odst. 1 tr. zák. za to, že po úmyslném způsobení újmy na zdraví, která pak vedla těžšímu následku, k němuž se vztahuje jeho nedbalost, neposkytl poškozenému potřebnou pomoc, aby tento těžší následek odvrátil. Souběh uvedených trestných činů je za takových okolností totiž vyloučen (srov. č. 21/1983 Sb. rozh. trest.).

Nejvyšší soud je přesvědčen, že tato rozhodnutí ani s odstupem mnoha let nepozbyla na aktuálnosti a jsou přiměřeně aplikovatelná i na posuzovaný případ. I když to v žádném z nich není výslovně uvedeno, všechna nepochybně vycházela z myšlenky, že pro posouzení otázek souvisejících se souběhem je rozhodující vymezení pojmu skutek a ujasnění si, kdy jde o jeden skutek a kdy o více skutků. Zatímco při jednočinném souběhu jde o skutek jediný, kterým je spácháno více trestných činů*, vícečinný souběh předpokládá více skutků a každý z těchto skutků se posuzuje jako samostatný trestný čin.

V posuzovaném případě skutkové podstaty obou jmenovaných trestných činů chrání stejné společenské vztahy. Na tom nic zásadního nemění ani okolnost, že zatímco trestný čin neposkytnutí pomoci podle § 208 tr. zák. je zařazen mezi trestné činy hrubě narušující občanské soužití (hlava pátá), trestný čin ublížení na zdraví podle § 222 tr. zák. je řazen mezi trestné činy proti životu a zdraví (hlava sedmá), když jejich objektem je zájem na ochraně života a zdraví. Již z tohoto pohledu lze usuzovat, že subsidiární** je trestný čin neposkytnutí pomoci podle § 208 tr. zák., protože v témže

* Jednočinný souběh je vyloučen v případech, kdy trestné činy jsou navzájem v poměru speciality, subsidiarity, tzv. faktické konzumpce a dále, když jde o pokračování v trestném činu, trestný čin trvající a trestný čin hromadný.

** V poměru subsidiarity jsou ustanovení určená k ochraně týchž zájmů, je-li účelem subsidiárního ustanovení pouze doplnit v témže směru ochranu, kterou poskytuje druhé, tzv. primární ustanovení. U primární skutkové podstaty, která má více znaků než subsidiární ustanovení, je obsah pojmu širší, avšak okruh konkrétních případů, na které dopadá, je menší. Subsidiárního ustanovení se užije tehdy, není-li čin trestný podle ustanovení primárního, kterým je jinak lépe vystižena povaha i stupeň nebezpečnosti činu pro společnost. Účelem subsidiárních ustanovení je doplnění právní ochrany poskytované jinak ustanovením primárním. Subsidiarita doplňuje vztah speciality všude tam, kde chybí poměr speciality, např. ve vztahu subsidiarity jsou též ohrožovací delikty vůči poruchovým.

směru doplňuje ochranu, kterou poskytuje primární ustanovení, tj. úmyslný poruchový delikt, jímž je v dané věci trestný čin ublížení na zdraví podle § 222 tr. zák.

Při takovém pohledu na tuto problematiku zbývalo v posuzovaném případě vyřešit otázku, zda se obviněný v pořadí druhým skutkem (odjetím z místa činu bez poskytnutí pomoci zraněnému poškozenému) mohl dopustit trestného činu neposkytnutí pomoci podle § 208 tr. zák. Již výše bylo uvedeno, že toto trestného činu se může dopustit pouze řidič dopravního prostředku, který po dopravní nehodě, na níž měl účast, neposkytl osobě, která při nehodě utrpěla újmu na zdraví, potřebnou pomoc, ač tak mohl učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného. Přestože není důvod zpochybňovat závěr soudů obou stupňů, že obviněný jako řidič dopravního prostředku způsobil újmu na zdraví cyklistovi, jemuž pak neposkytl pomoc, ač tak mohl učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného, je třeba mít zásadní pochybnost o dalším jejich závěru, že tak učinil „po dopravní nehodě, na níž měl účast“.

Jelikož zásadní význam tu má výklad pojmu dopravní nehoda, je třeba uvést, že tento pojem sice v trestním zákoně vymezen není (v tom je třeba dát za pravdu argumentaci dovolatele), je však vymezen v § 47 odst. 1 zák. č. 361/2000 Sb., podle něhož dopravní nehoda je událost v provozu na pozemních komunikacích, například havárie nebo srážka, která se stala nebo byla započata na pozemní komunikaci a při níž dojde k usmrcení nebo zranění osoby nebo ke škodě na majetku v přímé souvislosti s provozem vozidla v pohybu. V navazujících odstavcích (2 až 5, které však není nezbytné citovat) jsou pak vymezeny povinnosti účastníků dopravní nehody.

Je-li podle citovaného zákonného ustanovení dopravní nehodou událost v provozu na pozemních komunikacích, je jejím charakteristickým rysem jednak její nepředvídatelnost (jak přiléhavě uvedla již státní zástupkyně), jednak její nahodilost. K dopravním nehodám totiž zásadně dochází v důsledku nedbalostního porušení povinností (vymezených zák. č. 361/2000 Sb.) některým z účastníků provozu na pozemních komunikacích, tedy bez úmyslu vyvolat v tomto provozu takovou událost, při níž by došlo ke zranění (případně i smrti) osob nebo škodám na majetku. Pokud by některý z účastníků silničního provozu přece jen s takovým záměrem jednal, nešlo by o „klasickou“ dopravní nehodu (mohlo by jít například o fingovanou dopravní nehodu vedenou snahou dosáhnout podvodným jednáním pojistného plnění).

Proto při zjištění, že obviněný úmyslně najel svým motorovým vozidlem do poškozeného, který v té době stál i se svým kolem u pravé krajnice vozovky, nelze mít za to, že na takovou událost by bylo možné nahlížet jako na dopravní nehodu. To současně znamená, že pokud obviněný chtěl takovým jednáním způsobit jinému (poškozenému) ublížení na zdraví, nelze od něj očekávat, ale ani na něm požadovat, aby zraněnému (poškozenému) poskytl potřebnou pomoc. Pak by totiž byl obviněný nepřímou nucen k tomu, aby jednal způsobem, který je v rozporu s tím, co sledoval. Lze tak přisvědčit názoru státní zástupkyně, že neposkytnutí pomoci po spáchání

úmyslného trestného činu ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák. je z povahy věci zahrnuto v tomto ustanovení.

Takový závěr není v rozporu s výše citovaným rozhodnutím (č. 21/1983 Sb. rozh. trest.), podle něhož (s přiměřenou úpravou) pachatel úmyslného ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1, 2 tr. zák. (případně jen jeho pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák.) nemůže být vedle toho uznán vinným trestným činem neposkytnutí pomoci podle § 207 odst. 1 tr. zák. (v dané věci podle § 208 tr. zák., který je speciální ve vztahu k oběma skutkovým podstatám uvedeným v § 207 tr. zák.) pro to, že po úmyslném způsobení těžké újmy na zdraví neposkytl poškozenému potřebnou pomoc, aby tento těžší následek odvrátil; souběh uvedených trestných činů je za těchto okolností vyloučen. Pokud by tento závěr neměl platit v dané věci, došlo by k paradoxní situaci, při níž by postavení obviněného bylo horší než pachatele stejného trestného činu, který pro svůj útok vůči poškozenému zvolil jiný prostředek a způsob, než najetí motorovým vozidlem (například útok bodnou, sečnou či dokonce střelnou zbraní).

Všechny až dosud uvedené skutečnosti svědčí pro závěr, že nejen soud odvolací, ale před ním ani soud prvního stupně se náležitě nevypořádal s otázkou přiléhavé právní kvalifikace jednání obviněného a v důsledku toho učinil rozhodnutí, které spočívá na nesprávném právním posouzení skutku. Jestliže skutek, tak jak byl po provedeném dokazování zjištěn nalézacím soudem a shledán správným i soudem odvolacím, naplňuje všechny zákonné znaky trestného činu ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák. ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., nemůže současně naplňovat i zákonné znaky trestného činu neposkytnutí pomoci podle § 208 tr. zák. Souběh těchto trestných činů je totiž vyloučen. Pak ovšem bylo třeba dovolateli přisvědčit v jeho argumentaci, že dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. byl naplněn.

Nejvyšší soud proto z podnětu dovolání obviněného podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 8. 2009, sp. zn. 5 To 279/2009, a také rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 4. 5. 2009, sp. zn. 3 T 150/2007, současně podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. věc přikázal k novému projednání a rozhodnutí Obvodnímu soudu pro Prahu 8, neboť již jeho rozhodnutí trpí shora popsanou vadou.

Rozhodnutím Nejvyššího soudu se tak věc vrací do stadia řízení před soudem prvního stupně. V současné době se nejeví nezbytně nutným dokazování až dosud provedené dále doplňovat. Na soudu prvního stupně proto bude, aby ze všech hledisek, na něž bylo v tomto usnesení poukázáno, skutek bezchybně právně posoudil (přitom musí dbát nejen ustanovení § 265s odst. 1 tr. ř., ale i faktu, že bude znovu rozhodovat již za účinnosti nového trestního zákoníku, tj. zákona č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Učiněné závěry pak musí náležitě odůvodnit (odůvodnění jeho nového rozhodnutí musí odpovídat požadavkům obsaženým v ustanovení § 125 tr. ř.).

V souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. Nejvyšší soud učinil toto rozhodnutí v neveřejném zasedání, neboť vady napadeného rozhodnutí vytknuté dovoláním a zjištěné Nejvyšším soudem nebylo možno odstranit v řízení o dovolání ve veřejném zasedání.

Nelze-li zajistit peněžní prostředky, které jsou výnosem z trestné činnosti, pak ustanovení § 79f tr. ř. umožňuje jako náhradní hodnotu zajistit jakýkoliv jiný majetek pachatele způsobilý zajištění, aniž se vyžaduje, aby tento majetek měl vztah ke spáchané trestné činnosti.

(Usnesení Okresního soudu v Ostravě ze dne 28. 4. 2010, sp. zn. 0 Nt 12006/2010)

Okresní soud v Ostravě zamítl stížnost obviněného S. M. proti usnesení Policie ČR, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, Expozitura Ostrava, čj. UOOZ – 47/TC – 2009 – 200437, ze dne 2. 3. 2010, o zajištění peněžitých prostředků.

Z o d ů v o d n ě n í :

Dne 2. 3. 2010 rozhodl policejní orgán Policie ČR, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, Expozitura Ostrava, po předchozím souhlasu státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Ostravě ze dne 2. 3. 2010, usnesením pod čj. UOOZ – 47/TC – 2009, o zajištění peněžních prostředků ve výši 288 535 Kč na účtu vedeném u GE M. B., a. s., se sídlem v P., jehož majitelkou je R. M. a dispoziční právo má k tomuto účtu obviněný S. M., podle § 79f tr. ř. jako náhradní hodnoty za finanční částku ve výši 288 535 Kč.

Usnesení bylo doručeno obhájci Mgr. R. S. dne 23. 3. 2010. Obviněnému S. M. usnesení doručeno nebylo, neboť tento se dne 23. 3. 2010 nedostavil na řádné předvolání k výslechu a od 23. 3. 2010 je proti němu vedeno trestní řízení jako proti uprchlému. Proti uvedenému usnesení obhájce obviněného Mgr. R. S. podal v zákonné lhůtě stížnost, kterou dodatečně odůvodnil.

Podle § 79f tr. ř. lze namísto peněžních prostředků, které jsou výnosem z trestné činnosti, zajistit jejich ekvivalent, a to tzv. jejich náhradní hodnotu. Jako náhradní hodnotu za výnos z trestné činnosti je možné zajistit jakýkoliv majetek pachatele způsobilý k zajištění, přitom tento majetek nemusí mít k trestné činnosti ani bezprostřední vazbu. Smyslem předmětného ustanovení je zajistit náhradní hodnoty a následně konfiskovat ekvivalent z výnosu trestné činnosti v případě, že z nejruznějších důvodů nelze zajistit samotný výnos.

Obviněný prostřednictvím svého obhájce namítl, že z účtu obviněného byla zajištěna částka ve výši 288 535 Kč, ačkoliv v usnesení o zahájení trestního stíhání je vyčíslen zisk pro sebe či jiné ve výši toliko 249 895 Kč. Dále poukázal na skutečnost, že do usnesení o zajištění majetku byl zahrnut i další skutek, ze kterého byl obviněný S. M. teprve podezřelý a ve kterém měl být zisk ve výši 38 835 Kč. Tento skutek je uveden v dalším usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 24. 3. 2010, jímž došlo k rozšíření trestního stíhání obviněného S. M. o další dva skutky.

K předmětným stížnostním námitkám soud dospěl k následujícímu závěru. Předně ustanovení § 79f tr. ř. umožňuje namísto peněžních prostředků, které jsou výnosem z trestné činnosti, zajistit jejich ekvivalent, a to tzv. náhradní hodnotu. Jako náhradní hodnotu za výnos trestné činnosti je možné zajistit jakýkoliv majetek pachatele, který je uzpůsoben k zajištění, přičemž tento majetek nemusí mít s trestnou činností bezprostřední vazbu. Smyslem zajištění náhradní hodnoty je totiž právě zajistit a následně konfiskovat ekvivalent výnosu z trestné činnosti v případě, že z nejrůznějších důvodů nelze samotný výnos zajistit.

Obviněný prostřednictvím svého obhájce dále namítá, že policejní orgán netvrdí, že manželka obviněného R. M. je osobou, která měla povinnost trpět zajištění hodnoty původní, přičemž není nikterak prokázáno, že by na tomto účtu manželky obviněného S. M. či na jiných účtech se nalézal výnos z jakékoliv trestné činnosti či že by manželka obviněného jakýmkoliv výnosy z trestné činnosti disponovala.

Co se týká výše citovaných námitek obviněného, které byly podány prostřednictvím obhájce, k tomu soud poukazuje na skutečnosti, že manželka obviněného R. M. je jako majitelka předmětného účtu, ke kterému má dispoziční právo i obviněný S. M., povinna strpět zajištění finančních prostředků na tomto účtu, když se jedná o finanční prostředky, které oba nabyli za trvání manželství, tedy do společného jmění manželů, a navíc má obviněný S. M. k tomuto účtu dispoziční právo. Za situace, kdy bylo zjištěno, že obviněný S. M. nemá žádný vlastní majetek, který by bylo možno zajistit, pak správně byly tyto předmětné finanční prostředky zajištěny jako tzv. náhradní hodnota za výnos z trestné činnosti a je tudíž i zcela irrelevantní námitka, že nebylo zjištěno, že na tomto či jiném účtu se nachází výnos z trestné činnosti.

Vzhledem k tomu, že soud shledal napadené usnesení správným, proto podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. stížnost obviněného S. M., podanou prostřednictvím obhájce, zamítl jako nedůvodnou.

I. Právní mocí rozsudku, jímž byl uložen časově určitý druh trestu vyhoštění, nastává počátek výkonu tohoto trestu jen v případě, že se odsouzený v tomto okamžiku již nachází mimo území České republiky. Pokud se odsouzený naopak nachází na území České republiky, započne výkon trestu vyhoštění až od okamžiku, kdy skutečně opustí území České republiky. Lhůta, kterou mu soud poskytl k obstarání jeho záležitostí podle § 350b odst. 2, resp. odst. 3 tr. ř., se do doby výkonu trestu vyhoštění nezapočítává.

II. Doba, po kterou byl odsouzený ve vyhošťovací vazbě (§ 350c tr. ř.), se započítává do doby výkonu trestu vyhoštění.

III. Doba, po kterou se odsouzený v průběhu výkonu trestu vyhoštění zdržuje na území České republiky, byť tím maří jeho výkon, se započítává do doby výkonu trestu vyhoštění. Uvedené platí, jestliže výkon trestu vyhoštění již započal, tzn. odsouzený opustil území České republiky a poté na něm v rozporu s uloženým trestem vyhoštění znovu pobýval.

(Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu
ze dne 24. 2. 2011, sp. zn. Tpjn 304/2010)

O d ů v o d n ě n í :

Předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu podle § 21 odst. 1 zák. č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, a čl. 14 odst. 1 písm. f) Jednacího řádu Nejvyššího soudu navrhl, aby trestní kolegium Nejvyššího soudu zaujalo stanovisko k výše uvedeným otázkám.

Tento návrh učinil předseda trestního kolegia na základě podnětu ředitele Služby cizinecké policie ze dne 12. 11. 2009 a na základě doporučení evidenčního senátu Nejvyššího soudu ze dne 1. 9. 2010.

Z předloženého podnětu ředitele Služby cizinecké policie, resp. z dokumentů k němu přiložených vyplývá, že jde o problematiku, ve které postupují soudy České republiky při svém rozhodování nejednotně. Přitom dosavadní rozhodnutí Nejvyššího soudu, jež byla vydána k výkonu trestu vyhoštění, také neskýtají odpovědi na všechny výše uvedené otázky.

Trestní kolegium Nejvyššího soudu před zaujetím stanoviska vyžádalo podle § 21 odst. 3 zák. č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, vyjádření od Ministerstva spravedlnosti České republiky, Ministerstva vnitra České republiky, Nejvyššího správního soudu, Nejvyššího státního zastupitelství, předsedů vrchních a krajských soudů, právnických fakult v Praze, v Brně, v Plzni a v Olomouci, Institutu pro kriminologii a sociální prevenci, Ústavu státu a práva Akademie věd České republiky a České advokátní komory.

S návrhem stanoviska shora vyslovily zásadní souhlas Ústav státu a práva Akademie věd České republiky, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Ministerstvo spravedlnosti České republiky, Nejvyšší správní soud, Nejvyšší státní zastupitelství, Právnická fakulta UK Praha, vrchní soudy v Praze a v Olomouci a krajské soudy v Praze, Plzni a v Hradci Králové.

Dílčí připomínky uplatnil Krajský soud v Ostravě, jenž ve svém vyjádření s poukazem na některé praktické problémy při zjišťování skutečného počátku doby výkonu trestu vyhoštění konstatoval stanovisko Okresního soudu v Ostravě, jež se přiklání k řešení, aby počátek výkonu trestu vyhoštění byl zásadně vázán na právní moc rozsudku a odchýlně by se mělo postupovat jen při zjištění, že se odsouzený i po právní moci rozsudku zdržoval na území České republiky. Z vyjádření Městského soudu v Praze se podává většinový souhlas s navrhovaným stanoviskem. Menšinový názor zpochybňuje závěr o možnosti zápočtu vyhošťovací vazby do doby výkonu trestu vyhoštění s tím, že tuto otázku by měl výslovně upravovat zákon. Právnická fakulta MU Brno rovněž poukázala na některé praktické problémy vztahující se ke zjišťování doby, kdy odsouzený opustil území České republiky, a v souvislosti s tím i na aplikaci zmiňovaného principu *in dubio pro reo*. Dále má za to, že započítání doby pobytu odsouzeného na území České republiky do doby výkonu trestu vyhoštění nedůvodně zvýhodňuje odsouzené, kteří nerespektují uložený trest, byť jim hrozí trestní stíhání za trestný čin maření úředního rozhodnutí a vykázaní.

Poté, po zvážení všech výše citovaných vyjádření a v nich uvedených argumentů, zaujalo trestní kolegium Nejvyššího soudu shora uvedené stanovisko.

Trest vyhoštění je jedním z druhů trestů uvedených v § 52 odst. 1 tr. zákoníku. Účelem tohoto trestu je zabránit pachateli v páchání trestné činnosti na území České republiky, pokud z jeho strany hrozí nebezpečí lidem, majetku nebo jinému obecnému zájmu. Jeho podstata spočívá v odnětí práva cizince k dalšímu pobytu na území České republiky, pokud takové právo měl, jakož i ve znemožnění opětovného legálního vstupu na území České republiky.

Trest vyhoštění lze uložit za splnění následujících předpokladů (§ 80 odst. 1 tr. zákoníku):

- pachatel není občanem České republiky,
- uložení vyžaduje bezpečnost lidí, majetku nebo jiný obecný zájem.

Možnost jeho uložení je dále podmíněna neexistencí zákonných překážek uvedených v § 80 odst. 3 tr. zákoníku.

Vyhoštění lze uložit jako samostatný trest nebo vedle jiného trestu. Jako samostatný trest pak může být uloženo, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti trestného činu a osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba.

Právní úprava rozlišuje dva druhy trestu vyhoštění, a to na dobu určitou ve výměře od jednoho roku do deseti let a na dobu neurčitou. O jednom z těchto druhů trestů, jakož i o konkrétní výměře trestu vyhoštění v případě jeho časově určitého druhu, rozhodne soud s přihlédnutím k povaze a závažnosti trestného činu, možnostem

nápravy a poměrům pachatele a k stupni ohrožení bezpečnosti lidí, majetku nebo jiného obecného zájmu (§ 80 odst. 2 tr. zákoníku).

Ani trestní zákoník, ani trestní řád neupravují otázku počátku běhu doby výkonu časově určitého druhu trestu vyhoštění, zda běží od právní moci rozsudku nebo až od momentu, kdy odsouzený skutečně opustí území republiky. Při posuzování této otázky třeba vyjít především z výše uvedeného účelu trestu vyhoštění a jeho podstaty. Bylo by v rozporu s účelem i podstatou trestu vyhoštění, pokud by počátek jeho výkonu byl vždy dán okamžikem právní moci odsuzujícího rozsudku, jímž byl tento trest uložen, bez zohlednění toho, zda se odsouzený v tomto okamžiku nachází již mimo území České republiky anebo ještě na jejím území. Takový přístup by mohl vést k tomu, že trest vyhoštění by byl vykonán, aniž by odsouzený opustil území republiky, např. proto, že je na něm vykonáván trest odnětí svobody, anebo proto, že nerespektoval výzvu, aby z České republiky neprodleně či ve stanovené lhůtě vycestoval.

Při stanovení počátku doby výkonu časově určitého druhu trestu vyhoštění nutno tedy rozlišovat, kde se odsouzený nachází v době právní moci rozhodnutí, jímž mu byl tento trest uložen. Je-li v tomto okamžiku již mimo území České republiky, započne doba výkonu trestu vyhoštění právní mocí rozsudku. V opačném případě, tzn. pokud se odsouzený na území republiky nachází, nutno počítat dobu výkonu trestu vyhoštění až od okamžiku opuštění území České republiky; srov. i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2008, sp. zn. 4 Tz 55/2008.

Takovému výkladu nasvědčuje i procesní úprava výkonu trestu vyhoštění (§ 350b až 350h tr. ř.). Podle ustanovení § 350b odst. 1 tr. ř. jakmile nabude právní moci rozsudek, kterým byl uložen trest vyhoštění, předseda senátu zašle nařízení výkonu trestu Policii České republiky a vyzve zároveň odsouzeného, aby z České republiky neprodleně vycestoval. Za podmínek § 350b odst. 2 tr. ř. může odsouzenému poskytnout přiměřenou lhůtu k obstarání záležitostí v maximální délce jednoho měsíce od dne, kdy rozsudek nabytí právní moci. Tuto lhůtu lze na žádost odsouzeného i opakovaně prodloužit, jestliže odsouzený prokáže, že učinil všechny úkony potřebné k obstarání cestovních dokladů a dalších náležitostí potřebných k vycestování, avšak dosud nemůže z České republiky vycestovat (srov. § 350b odst. 3 tr. ř.). Tuto lhůtu však nelze do doby výkonu časově určitého druhu trestu vyhoštění započíst, neboť jde fakticky o dobu, na kterou byl výkon trestu vyhoštění odložen.

Trestní řád pak pamatuje i na situaci, že se odsouzený v době, kdy soud přistoupí k nařízení výkonu trestu vyhoštění, již na území České republiky nenachází. V takovém případě předseda senátu zašle nařízení výkonu trestu Policii České republiky a další úkony neprovádí (§ 350g tr. ř.).

S obligatorním odkladem výkonu trestu vyhoštění pak počítá ustanovení § 350b odst. 4, 5 tr. ř.

Z uvedeného je zřejmé, že soud musí učinit úkony směřující k výkonu uloženého trestu vyhoštění, tzn. k tomu, aby odsouzený vycestoval z České republiky, pokud

se na jejím území ještě nachází (k tomu srov. rozhodnutí č. 50/2003 Sb. rozh. tr.). Jedná se o prakticky stejný postup jako v případě výkonu trestu odnětí svobody, kdy započetí výkonu trestu odnětí svobody je podmíněno nařízením výkonu trestu odnětí svobody a výzvou odsouzenému, pokud je na svobodě, k nástupu do výkonu trestu ve stanovené lhůtě. Doba výkonu trestu odnětí svobody pak započne okamžikem nástupu odsouzeného do věznice. Pokud by tedy měla doba výkonu časově určitého druhu trestu vyhoštění započít vždy právní mocí rozsudku, bez ohledu na to, kde se odsouzený v tomto okamžiku nachází, nebylo by třeba uvedených úkonů soudu, směřujících k výkonu trestu vyhoštění, zejména pak výzvy odsouzenému, aby z České republiky vycestoval. Tento trest by začal být vykonáván okamžikem právní moci a bylo by jen na odsouzeném, aby urychleně vycestoval a respektoval tak pravomocný odsuzující rozsudek, tak jako je tomu v případě trestu zákazu činnosti nebo zákazu pobytu. U těchto trestů nedochází k nařízení jejich výkonu ani k výzvě odsouzenému, aby přestal vykonávat činnost, která mu byla zakázána, či opustil místo, na něž se vztahuje zákaz pobytu.

Výslovně je pak oddálení počátku výkonu trestu vyhoštění upraveno pro případ, kdy je na odsouzeném vykonáván trest odnětí svobody (srov. § 350d tr. ř.). V takovém případě soud vyrozumí o nařízení výkonu trestu vyhoštění též příslušnou věznici. Je-li to třeba, požádá Policii České republiky o zajištění cestovních dokladů potřebných k výkonu trestu vyhoštění tak, aby tento trest bezprostředně navazoval na výkon trestu odnětí svobody. Rovněž toto ustanovení nasvědčuje závěru, že pokud se odsouzený nachází v okamžiku právní moci rozhodnutí, jímž mu byl uložen trest vyhoštění, na území České republiky, byť třeba ve výkonu trestu odnětí svobody, započne doba výkonu trestu vyhoštění až vlastním opuštěním území České republiky.

Určitou výjimkou v tomto směru je situace, kdy odsouzený k trestu vyhoštění byl vzat do vyhošťovací vazby podle § 350c tr. ř. Soud může o vzetí odsouzeného do vyhošťovací vazby rozhodnout, hrozí-li obava, že se odsouzený bude skrývat nebo jinak mařit výkon trestu vyhoštění, nerozhodne-li o jejím nahrazení zárukou, slibem nebo peněžitou zárukou.

Dobu, po kterou byl odsouzený ve vyhošťovací vazbě, je třeba započítat do doby výkonu trestu vyhoštění, neboť tato vazba slouží k realizaci a uplatnění účelu trestu vyhoštění; srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2002, sp. zn. 11 Tz 253/2001.

Z uvedeného tedy vyplývá, že počátek výkonu časově určitého druhu trestu vyhoštění nastává

- právní mocí rozsudku, jímž byl tento trest uložen, v případě, že se odsouzený v tomto okamžiku již nenachází na území České republiky,
- faktickým výkonem, tzn. okamžikem opuštění České republiky, v případě, že se odsouzený v tomto okamžiku na jejím území dosud nachází, přičemž do doby výkonu trestu vyhoštění se započítává doba, po kterou byl odsouzený ve vyhošťovací vazbě.

Stanovení počátku doby výkonu časově určitého druhu trestu vyhoštění okamžikem opuštění České republiky může v praxi jistě způsobovat určité problémy z hlediska zjišťování, zda, resp. kdy odsouzený opustil území České republiky. Tento problém však nemůže řešit ani hmotně právní úprava trestu vyhoštění, ani procesní úprava jeho výkonu. Otázka okamžiku opuštění území České republiky je věcí zjištění skutkového stavu a musí být řešena v rámci dokazování, za použití dostupných důkazních prostředků, např. listinných důkazů, či svědeckých výpovědí. V případě, že se nepodaří zjistit bez důvodných pochybností, zda, resp. kdy odsouzený území republiky opustil, popř. se nepodaří vyvrátit jeho tvrzení v tomto směru, uplatní se zásada *in dubio pro reo*.

V souvislosti s výkonem časově určitého druhu trestu vyhoštění vyvstává rovněž otázka, zda se doba, po kterou se odsouzený v průběhu výkonu tohoto trestu zdržoval na území České republiky, započítává do doby výkonu trestu vyhoštění. Trestní předpisy uvedenou otázku nijak neřeší. Vzhledem k absenci právní úpravy v uvedeném směru je nutno dovodit, že se pobyt na území České republiky do doby výkonu trestu vyhoštění započítává; srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2008, sp. zn. 4 Tz 55/2008. Jinak řečeno, trvání časově omezeného trestu vyhoštění se neprodlužuje o dobu, po kterou odsouzený mařil jeho výkon tím, že se zdržoval na území České republiky. V takovém případě se odsouzený může dopustit trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku, resp. podle § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák.

Uvedené však platí pouze pro případ, že výkon časově určitého druhu trestu vyhoštění již započal, buď právní mocí rozsudku, anebo okamžikem opuštění území republiky – viz výše. Dopadá tedy na situace, kdy odsouzený se nacházel mimo území České republiky a v rozporu s uloženým trestem vyhoštění na její území opět vstoupil a pobýval na něm. Nemůže se vztahovat na situace, kdy odsouzený se stále nachází na území České republiky a nerespektuje výzvu soudu k vycestování z České republiky ve stanovené lhůtě (§ 350b odst. 1, resp. odst. 2, odst. 3 tr. ř.). I v takovém případě se může dopustit trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku, resp. podle § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák. Doba pobytu na území České republiky se však do doby výkonu časově určitého druhu trestu vyhoštění nezapočítává, neboť, jak uvedeno výše, počátek výkonu tohoto trestu nastává až okamžikem opuštění České republiky. Opačný přístup by byl v rozporu s takto stanoveným počátkem výkonu trestu vyhoštění a mohl by vést k výše naznačené nežádoucí situaci v podobě vykonání celého časově určitého druhu trestu vyhoštění, aniž by odsouzený opustil území České republiky.

Třeba ještě dodat, že uvedené závěry se v zásadě vztahují i na časově neurčitý druh trestu vyhoštění. Z hlediska praxe však nemá stanovení počátku jeho výkonu takový význam, jako v případě časově určitého druhu trestu vyhoštění. Trest vyhoštění na dobu neurčitou nemůže být vykonán uplynutím doby. K jeho zániku může dojít pouze na základě milosti či amnestie udělené prezidentem republiky ve formě

agraciace, tj. prominutí trestu, popř. ve formě rehabilitace, tj. zahlazení odsouzení. V obou případech je však nerozhodné, kdy, resp., zda bylo s výkonem trestu vyhoštění započato.

Při posuzování znaků trestného činu násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 197a odst. 1 tr. zák.* se nelze omezit jen na vlastní obsah slovního prohlášení pachatele. Jeho výroky je třeba hodnotit ve spojení s dalším konáním a projevy této osoby a teprve na základě komplexního posouzení situace je možné učinit závěr, zda se jedná o vyhrůžky způsobilé vzbudit důvodnou obavu z jejich uskutečnění. Nevyžaduje se proto, aby vyhrůžka pachatele konkrétně obsahovala slova přímo vyjadřující vyhrožování usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou, pokud přitom činil úkony svědčící o záměru vzbudit v poškozeném důvodnou obavu z usmrcení nebo způsobení těžké újmy (např. když uváděl, že ho měl raději zabít než zmlátit, že práh jeho bytu nikdo nepřekročí, a přitom natahoval spoušťový mechanismus pistole).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2010, sp. zn. 8 Tdo 254/2010)

Nejvyšší soud odmítl dovolání, které podal obviněný P. L. proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 24. 6. 2009, sp. zn. 5 To 283/2009, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 91 T 36/2008.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 23. 3. 2009, sp. zn. 91 T 36/2008, byl obviněný P. L. uznán vinným trestným činem násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 197a odst. 1 tr. zák., kterého se dopustil tak, že dne 26. 11. 2006 v době mezi 13.00 a 15.00 hod. v bytě na adrese B., který užíval společně se svou družkou R. O., jmenovanou nejprve fyzicky napadl po předchozí slovní rozeprá, protože si chtěla vzít jím uvažené jídlo, kdy ji opakovaně strhl na zem, několikrát ji uhodil otevřenou dlaní a také ji kopal, a když ukončil fyzický útok a poškozená si balila své věci, tak ve snaze dále ji zastrašit, vzal svou legálně drženou pistoli vzor ČZ 75B, zbraň nabil a položil ji na stůl v kuchyni se slovy, že měl poškozenou raději zabít než zmlátit, což v poškozené vyvolalo obavu, že obviněný zbraň vůči její osobě použije.

Za tento trestný čin byl obviněný odsouzen podle § 197a odst. 1 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání pěti měsíců, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 tr. zák. a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání osmnácti měsíců. Rovněž bylo rozhodnuto o náhradě škody.

Krajský soud v Brně jako soud odvolací usnesením ze dne 24. 6. 2009, sp. zn. 5 To 283/2009, odvolání obviněného podané proti uvedenému rozsudku soudu prvního stupně podle § 256 tr. ř. zamítl.

Poznámka redakce: Nyní jde o trestný čin nebezpečného vyhrožování podle § 353 tr. zákoníku.

Prostřednictvím obhájce JUDr. V. K. podal obviněný proti tomuto usnesení z důvodů podle § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř. dovolání, v němž odvolacímu soudu vytkl, že neodstranil nesprávnost právního posouzení skutku, na kterou v odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně poukazoval. V návaznosti na tuto námitku obviněný zrekapituloval soudem prvního stupně provedené dokazování, zmínil další podstatné skutečnosti, jež soud vedly k závěru o věrohodnosti výpovědi poškozené, a shrnul zjištění, která soud ohledně jeho viny a právní kvalifikace trestným činem násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 197a odst. 1 tr. zák. učinil. Obviněný rovněž konstatoval podstatný obsah rozhodnutí odvolacího soudu, k němuž zdůraznil, že pokud odvolací soud považoval provedené důkazy za zhodnocené soudem prvního stupně v souladu s ustanovením § 2 odst. 6 tr. ř., nelze mít ani v takovém případě za prokázané, že jeho jednáním byly naplněny všechny znaky trestného činu podle § 197a tr. zák. Tato výhrada se týkala především znaku vyhrožování usmrcením nebo vyhrožování těžkou újmu na zdraví nebo jinou těžkou újmu, za niž nelze považovat jen fyzický útok. Všechny důkazy, které soud prvního stupně provedl, svědčí pouze o tom, že poškozená utrpěla zranění, avšak podle obviněného není dostatek podkladů pro jednoznačný závěr, že jeho jednání bylo vůči poškozené úmyslné, a to se zřetelem na odůvodnění v této věci již dříve vydaného usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 1. 2008, sp. zn. 8 Tdo 1468/2007. Podle obviněného jednání tak, jak je popsáno ve výrokové větě rozsudku soudu prvního stupně, stále znak, že vyhrožoval usmrcením, nenaplní. Nebylo totiž prokázáno, že by poškozené verbálně uvedeným způsobem vyhrožoval. Nejenže zmíněné jednání ve výrokové větě rozsudku vůbec není, ale nebylo popsáno takové výhrůžné chování, které by pod uvedený znak mohlo být podřazeno, a není ani patrné, čím měl obviněný poškozené vlastně hrozit. Obviněný též vytkl, že hodnocení důkazů nevychází ze spisového materiálu, protokol o ohledání místa činu není kompletní, neboť v něm není uvedeno, že v odpadkovém koši byly střepy ze sklenice, což je zásadní a jeho obhajobu podporující skutečnost, nebyl zpracován obviněným navrhaný znalecký posudek k věrohodnosti osoby poškozené. Soudy tak porušily ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř., a přestože se jim nepodařilo zpochybnit obhajobu obviněného, nepostupovaly podle zásady *in dubio pro reo*. Pro uvedené nedostatky měly proto obviněného podle § 226 písm. a) tr. ř. obžaloby zprostit.

V závěru dovolání proto obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud vyhověl dovolání a z jeho podnětu zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 24. 6. 2009, sp. zn. 5 To 283/2009, a související část rozsudku Městského soudu v Brně ze dne 23. 3. 2009, sp. zn. 91 T 36/2008, a podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil i další rozhodnutí obsahově navazující na citované rozhodnutí a aby poté Nejvyšší soud podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal příslušnému soudu nové projednání a rozhodnutí věci.

Přestože byl opis dovolání obviněného řádně zaslán Nejvyššímu státnímu zastupitelství, toto do dne konání neveřejného zasedání Nejvyššího soudu své případné písemné vyjádření nezaslalo.

Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve shledal, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř., že bylo podáno osobou oprávněnou podle § 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř., v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.). Protože dovolání může být relevantně podáno jen ze zákonem stanovených důvodů, dále zkoumal, zda obviněný dovolání opřel o takové skutečnosti, které dopadají na jím označené dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. se dovolání podává, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Z takto stanovených mezí této právní úpravy plyne, že ve vztahu ke zjištěnému skutku je možné dovoláním vytýkat výlučně vady právní, tedy to, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoli o trestný čin nejde nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Na podkladě tohoto dovolacího důvodu nelze proto přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani prověřovat úplnost provedeného dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř., poněvadž tato činnost soudu spočívá v aplikaci procesních, a nikoliv hmotně právních ustanovení.

Ve vztahu k námitkám obviněného je dále nutné zdůraznit, že Nejvyšší soud je zásadně povinen vycházet ze skutkového zjištění soudu prvního stupně a v návaznosti na tento skutkový stav zvažuje hmotně právní posouzení, přičemž skutkové zjištění soudu prvního stupně nemůže změnit, a to jak na základě případného doplňování dokazování, tak i v závislosti na jiném hodnocení v předcházejícím řízení provedených důkazů (srov. přiměřeně usnesení Ústavního soudu např. ve věcech sp. zn. I. ÚS 412/02, III. ÚS 732/02, II. ÚS 760/02, III. ÚS 282/03, IV. ÚS 449/03).

Dovolání obviněného takto vymezeným kritériím vyhovuje jen zčásti. Jestliže totiž obviněný vytýkal, že soudy nesprávně postupovaly v rámci dokazování a nezajistily dostatečný rozsah prováděných důkazů a některé z nich, především výpověď poškozené, považovaly za věrohodnou, ač tomu tak není, poukazoval na nedostatky vztahující se k rozsahu provedeného dokazování a způsobu hodnocení důkazů ve smyslu § 2 odst. 5, 6 tr. ř., tj. k procesnímu postupu. Tyto výhrady nemají povahu právních vad, jak ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. vyžaduje, a nelze je podřadit ani pod žádný jiný dovolací důvod vymezený v ustanovení § 265b odst. 1, 2 tr. ř. Protože tyto námitky dovolání obviněný podal mimo zákonem vymezené dovolací důvody, Nejvyšší soud z jejich podnětu napadená rozhodnutí nemohl přezkoumávat.

Pokud však obviněný vytýkal nedostatky v použité právní kvalifikaci, naplnil tím označený dovolací důvod a Nejvyšší soud na podkladě těchto výhrad zkoumal, zda je dovolání v uvedené části opodstatněné.

Nejprve je vhodné připomenout, že se v této trestní věci Nejvyšší soud obdobnými námitkami obviněného zabýval, když přezkoumával obviněným podané dovolání proti

dříve vydaným rozhodnutím, a usnesením ze dne 9. 1. 2008, sp. zn. 8 Tdo 1468/2007, zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 15. 8. 2007, sp. zn. 5 To 332/2007, i rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 24. 5. 2007, sp. zn. 91 T 296/2006, a přikázal Městskému soudu v Brně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Poté, co byla věc vrácena soudu k novému projednání a rozhodnutí, soud prvního stupně provedl Nejvyšším soudem požadované dokazování a na podkladě jednak jeho výsledků, ale i skutečností ve věci již dříve zjištěných, vymezil skutek zčásti nově s tím, že některé další okolnosti do něj oproti předchozímu popisu skutku doplnil. Oproti předchozímu rozsudku tak ve výroku o vině uvedl, že obviněný „ve snaze dále zastrašit poškozenou“, „zbraň nabil“ ... „než zmlátit, což v poškozené vyvolalo obavu, že obviněný zbraň použije vůči její osobě“. Popis skutku ve vztahu k použité právní kvalifikaci tak tím, že jej o uvedené skutečnosti rozšířil, upřesnil.

Nejvyšší soud shledal, že i když tyto okolnosti byly nově zahrnuty do skutkových zjištění na podkladě dovolacího řízení vedeného z podnětu dovolání podaného ve prospěch obviněného, a i odvolání bylo podáno jen obviněným, nejedná se o porušení zákazu reformationis in peius, vyjádřené v ustanovení § 265p odst. 1 tr. ř. a § 259 odst. 4 tr. ř., což dále též zevrubně vysvětlil.

Když se Nejvyšší soud vypořádal s touto otázkou, zabýval se dalším obsahem nyní podaného mimořádného opravného prostředku, který obviněný zaměřil proti správnosti použité právní kvalifikace trestným činem násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 197a odst. 1 tr. zák. Tento trestný čin spáchá ten, kdo jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu.

Obecné vymezení znaků naplňujících tuto skutkovou podstatu Nejvyšší soud vyložil ve svém předchozím v této věci vydaném usnesení ze dne 9. 1. 2008, sp. zn. 8 Tdo 1468/2007, na které pro stručnost nyní postačí jen poukázat, aniž by bylo nutné je znovu opakovat, s připomenutím, že soudy nižších soudů je v dalším postupu a při svých úvahách vztahujících se k použité právní kvalifikaci vzaly do úvahy a pro své závěry z nich vycházely.

Jen pro úplnost a se zřetelem na nyní obviněným uplatněné výhrady lze zdůraznit, že znak vyhrožování musí být dostatečně objasněn tak, aby nevznikaly pochybnosti o tom, že šlo o takové vyhrožování, které je způsobilé vzbudit důvodnou obavu, tedy že se jedná o výhrůžky usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou, činí to způsobem způsobilým v druhém vzbudit důvodnou obavu. Výhrůžka musí být objektivně způsobila důvodnou obavu vzbudit, není však nutné, aby důvodná obava byla v tom, komu bylo vyhrožováno, skutečně vzbuzena. Z dikce trestného činu podle § 197a tr. zák. plyne, že tímto činem jsou postihována jednání pachatelů spočívající ve slovních projevech, při nichž zejména v ústní podobě poškozenému výhrůžně sděluje, že mu způsobí pro něj závažný následek.

Tyto zákonné požadavky na naplnění znaku „vyhrožovat“ byly podle pokynů uvedených v předchozím rozhodnutí dovolacího soudu objasněny na podkladě doka-

zování, které bylo v souladu s požadavky dovolacího soudu provedeno, když byly rovněž dostatečně vyhodnoceny i všechny již dříve zajištěné důkazy.

Zejména na podkladě výpovědi poškozené bylo dostatečně objasněno a konkretizováno, že pokud jde o zbraň, s níž obviněný v době činu po předešlém fyzickém napadení poškozené manipuloval, byla nabitá, tj. že v ní byl umístěn zásobník, a obviněný tuto zbraň před poškozenou povytažením uzávěru částečně zaktivoval a v té souvislosti pronesl slova, že poškozenou měl raději zabít než zmlátit. Současně tímto prohlášením obviněný reagoval i na před tím poškozenou učiněný telefonát s rodiči, u nichž se domáhala opory a pomoci, a pronesl, že „práh jeho bytu nikdo nepřekročí“. Obviněný tímto svých chováním v poškozené vyvolal obavu o její život, neboť se domnívala, že zbraň použije proti ní, a to i proto, že ji předtím napadl.

Nejvyšší soud na podkladě těchto skutkových okolností v souladu s názory vyslovenými soudy obou stupňů shledal, že znak „vyhrožování“ u trestného činu podle § 197a tr. zák. nelze úzce omezit jen na vlastní obsah slovního prohlášení, ale je potřeba ho vykládat ve spojení i s dalším konáním a projevy obviněného, jestliže je lze vnímat jako výhrůžky způsobilé vzbudit důvodnou obavu (k tomu viz přiměřeně též rozhodnutí č. 38/1971 Sb. rozh. tr.). Nevyžaduje se proto, aby obviněný slovně formuloval výhrůžku jednoznačně tak, aby obsahovala konkrétní slova přímo vyjadřující vyhrožování usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou, pokud přitom činil úkony svědčící o možnosti, že by k usmrcení nebo způsobení jiné závažné újmy mohlo dojít, např. když přitom pronáší, že měl poškozenou raději zabít a že práh jeho bytu nikdo nepřekročí, a přitom natahuje spoušťový mechanismus u pistole.

Jestliže za uvedených okolností soudy obou stupňů v jednání obviněného shledaly naplnění znaku „vyhrožování“ ve smyslu § 197a tr. zák., Nejvyšší soud se se závěry soudů obou stupňů ztotožnil, neboť při posuzování jednotlivých znaků byly brány v úvahu všechny okolnosti, za kterých obviněný jednal, a to nejen samotný obsah výhrůžky, ale i další chování obviněného, zejména že v daném okamžiku držel v ruce nabitou a ke střelbě připravenou střelnou zbraň a že v bytě kromě obviněného a poškozené nikdo nebyl. Poškozená byla před tím obviněným zbита, čímž jí dal najevo svou fyzickou převahu. Byla vyhodnocena i celá situace, včetně její příčiny spočívající v konfliktu, v důsledku něhož poškozená chtěla být obviněného opustit a odnést svůj počítač, což obviněný odmítal. Soudy tedy správně shledaly, že uchopení nabitě zbraně s výslovným sdělením, že ji měl radši zabít než zmlátit, představovalo výhrůžku, která v poškozené vyvolala důvodnou obavu, že svou hrozbu splní, když v průběhu celého konfliktu jednání obviněného gradovalo. Ačkoli obviněný zbraní na poškozenou nemířil, jen uvedená manipulace s ní v kombinaci s dříve projevenou fyzickou agresí byla takovým chováním, jež v poškozené vyvolalo obavu o její život.

Slovní obrat „raději zabít než zmlátit“ sice vyznívá ve smyslu uvedených slov do minulosti, avšak skutečným jeho obsahem byla výhrůžka směřující do budoucnosti,

kde teprve mohla být realizována, neboť to, že obviněný poškozenou již zbil, se stulo, a teprve v následujícím čase by mohla mít obviněným předvedená manipulace se zbraní faktický efekt. Proto, i když obviněný pronesenou výhrůžku výslovně nevyjádřil směrem do budoucnosti, jedinež takový dopad ve skutečnosti mohla mít a takto ji poškozená vnímala.

Ze všech shora uvedených důvodů bylo shledáno, že se jak soud prvního stupně, tak soud odvolací podrobně zabývaly všemi okolnostmi, které při předchozím rozhodování nebyly vzaty v úvahu, řídily se pokyny dovolacího soudu a dospěly ohledně viny ke správným závěrům. Nepochybily, jestliže obviněného uznaly vinným trestným činem násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 197a tr. zák.

Obviněný v dovolání označil i dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., o něj je možno dovolání opřít, bylo-li rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 v písmenech a) až k) tr. ř.

S ohledem na obsah podaného dovolání je zřejmé, že obviněný použil uvedený dovolací důvod v jeho druhé alternativě, neboť současně dovolání opřel i o důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Jak je však shora rozvedeno, Nejvyšší soud tento dovolací důvod naplněným neshledal, a proto nejsou splněny ani okolnosti vymezené zákonem pro dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř.

Nejvyšší soud na základě všech úvah a závěrů dovolání obviněného posoudil jako zjevně neopodstatněné a podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. ho odmítl.

I. Okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby spočívající ve spáchání činu členem organizované skupiny je dána i tehdy, pokud organizovanou skupinu tvoří účastník na trestném činu a dva pachatelé. Existence organizované skupiny není podmíněna tím, aby všichni její členové byli současně spolupachatelé trestného činu podle § 9 odst. 2 tr. zák.* Jejím členy mohou být i účastníci na trestném činu podle § 10 odst. 1 tr. zák., případně též další osoby mající na činu podíl, avšak přímo neztotožněné, za splnění předpokladu, že si jsou trestně stíhané osoby takové okolnosti vědomy.**

II. Soud může obviněnému uložit povinnost nahradit škodu, kterou trestným činem způsobil, i tomu poškozenému, který jako příbuzný v pokolení přímém podle § 163 odst. 1 tr. ř. nedal souhlas s jeho trestním stíháním, pakliže v průběhu trestního stíhání, pro jehož vedení byly splněny zákonné podmínky i přes jeho nesouhlas, podle § 43 odst. 3 tr. ř. řádně a včas uplatnil nárok na náhradu škody i vůči tomuto obviněnému. Nesouhlas takového poškozeného s trestním stíháním není možné vyložit jako výslovné prohlášení o vzdání se procesních práv, které mu trestní řád jako poškozenému přiznává (§ 43 odst. 4 tr. ř.).

(Usnesení Nejvyšší soudu ze dne 28. 4. 2010, sp. zn. 8 Tdo 237/2010)

Nejvyšší soud odmítl dovolání, které podal obviněný J. Š. proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 3. 2008, sp. zn. 2 To 3/2008, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 3 T 4/2007.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 15. 11. 2007, sp. zn. 3 T 4/2007, byl obviněný J. Š. uznán vinným v bodě 1) trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) tr. zák. v jednočinném souběhu s trestným činem nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 tr. zák., v bodě 2) trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák., v bodě 3) trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. v jednočinném souběhu s trestným činem nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 tr. zák. a trestným činem porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 3 tr. zák., v bodech 6) a 7) trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1, odst. 2, odst. 3 písm. a) tr. zák. v jednočinném souběhu s trestným činem poškození cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák. a v bodě 6) trestným činem porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 3 tr. zák.

* Poznámka redakce: Nyní § 23 tr. zákoníku.

** Poznámka redakce: Nyní § 24 odst. 1 tr. zákoníku.

Za tyto trestné činy byl obviněný odsouzen podle § 234 odst. 2 tr. zák. a § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání sedmi let, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazen do věznice s dozorem. Bylo rozhodnuto též o vině a trestu spoluobviněných M. B., J. D., O. P., J. P. a J. S., o zproštění obviněné J. K. a rovněž o náhradě škody.

Shora uvedený rozsudek napadli obvinění J. Š., J. P., O. P., J. D. a státní zástupkyně krajského státního zastupitelství odvoláními, o kterých Vrchní soud v Praze jako soud odvolací rozhodl rozsudkem ze dne 6. 3. 2008, sp. zn. 2 To 3/2008, tak že

I. podle § 258 odst. 1 písm. b), c), odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek zrušil ohledně obviněných J. Š., J. S. a J. P. v celém rozsahu, ohledně obviněného J. D. a O. P. v dílčích výrocích o vině, ve výrocích o trestech a výrocích o náhradě škody, a

II. podle § 259 odst. 3 tr. ř. nově rozhodl tak, že obviněného J. Š. uznal vinným v bodě a) (původně bod 2/) návodem k trestnému činu loupeže podle § 10 odst. 1 písm. b) tr. zák. k § 234 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák., v bodech b), c) (původně body 6/, 7/) návodem k trestným činům krádeže podle § 10 odst. 1 písm. b) tr. zák. k § 247 odst. 1, odst. 2, odst. 3 písm. a) tr. zák. a poškození cizí věci podle § 10 odst. 1 písm. b) tr. zák., § 257 odst. 1 tr. zák., a v bodě b) (původně bod 6/) návodem k trestnému činu porušování domovní svobody podle § 10 odst. 1 písm. b) tr. zák. k § 238 odst. 1, 3 tr. zák., kterých se podle skutkových zjištění dopustil tak, že

a) v rámci organizované skupiny pachatelů se podílel na přípravě, koordinaci a páchání násilné zvláště závažné trestné činnosti, prováděné ve většině případů za použití střelných zbraní, spojené s fyzickým násilím na poškozených osobách a zaměřené na získání finančních prostředků, které si následně v rámci skupiny rozdělovali, a takto dne 9. 12. 2005 v době kolem 20.15 hod. v H. poté, co J. Š. vytipoval objekt, poskytl nezbytné informace ke spáchání trestného činu a obstaral plynové pistole, vnikli maskováni kuklami J. D. a O. P. vchodem pro personál do diskontu PLUS, kde pod pohrůžkou použití zbraní přikázali prodavačkám Z. H., M. V. a V. V., aby si lehly v chodbě na zem, poté vnikli do kanceláře vedoucího, kde opět pod pohrůžkou těchto zbraní donutili J. B. lehnout si na zem a následně z trezoru odcizili finanční částku ve výši 90 067,20 Kč a stravenky různých druhů v hodnotě 47 215 Kč, čímž firmě P. Maso – uzeniny, spol. s r. o., se sídlem R., způsobili škodu v celkové výši 137 282,20 Kč, když v pozdější době si takto získané prostředky rozdělili mezi sebou,

b) v rámci organizované skupiny pachatelů se podílel na přípravě, koordinaci a páchání násilné zvláště závažné trestné činnosti, prováděné ve většině případů za použití střelných zbraní, spojené s fyzickým násilím na poškozených osobách a zaměřené na získání finančních prostředků, které si následně v rámci skupiny rozdělovali, kdy takto dne 19. 6. 2006 v době od 14.00 hod. do 17.00 hod. v H. K., po předchozí vzájemné domluvě a poté, co J. Š. dal tip, poskytl klíče od vstupních dveří a informace o objektu, vnikli J. D. a O. P. po odemčení vstupních dveří do rodinného domu, vše prohledali a následně odcizili mobilní telefon zn. Samsung IX 640, sil-

ver/black, v hodnotě 3600 Kč, videokameru zn. Sony DCR – DVD 92E v hodnotě 12 850 Kč, notebook zn. MICROMAXX, model 8965–0047 včetně síťového a propojovacího kabelu, CD mechaniky, USB kabelu a tašky přepravní v hodnotě 11 940 Kč, fotoaparát zn. Olympus v hodnotě 3800 Kč, elektronický překladač nezjištěné značky v hodnotě 2220 Kč, kosmetický kufřík s obsahem pomůcek k manikúře a modeláži nehtů v hodnotě 3000 Kč a finanční hotovost ve výši 36 000 Kč, kdy při odchodu rozbili vnější skleněnou výplň okna v garáži, čímž způsobili škodu ve výši 233,50 Kč, a následně si odcizené věci a peníze mezi sebou rozdělili, když J. Š. za tip, informace a klíče od objektu předal O. P. finanční částku 10 000 Kč a videokameru značky Sony, přičemž svým jednáním majitelce domu J. K. způsobili škodu v celkové výši 51 848 Kč na věcech odcizených a finanční hotovosti a na poškozeném zařízení domu škodu ve výši 233,50 Kč,

c) v rámci organizované skupiny pachatelů se podílel na přípravě, koordinaci a páchání násilné zvláště závažné trestné činnosti, prováděné ve většině případů za použití střelných zbraní, spojené s fyzickým násilím na poškozených osobách a zaměřené na získání finančních prostředků, které si následně v rámci skupiny rozdělovali, a takto v blíže nezjištěné době od 14.00 hodin dne 16. 6. 2006 do 11.00 hodin dne 20. 6. 2006 po předchozí vzájemné dohodě, kdy J. Š. dal tip, poskytl klíče od vstupních dveří a informace o objektu, vnikli M. B., O. P. po odemčení vstupních dveří do objektu kasino baru B. v P., kde vnikli po vypáčení vstupních dveří do kanceláře, ze které odcizili a poškodili 2 ks PC a odcizili z nich harddisky v hodnotě 3900 Kč, v prostoru baru následně odcizili z kasírtašky finanční hotovost ve výši 550 Kč, vše ke škodě firmy Š. J. se sídlem L., dále v provozovně poškodili automat na cigarety v hodnotě 3500 Kč a odcizili nezjištěné množství cigaret různých značek v částce 16 000 Kč ke škodě J. V. T., s. r. o., se sídlem J., dále poškodili celkem 6 ks hracích automatů v celkové částce 11 700 Kč, ze kterých odcizili finanční hotovost ve výši 39 057 Kč, vše ke škodě I. H. P., s. r. o., se sídlem P., kdy svým jednáním firmě Š. J. způsobili škodu na odcizených financích a věcech v celkové výši 4450 Kč a poškozením dveří do kanceláře a poškozením PC škodu ve výši 770 Kč, poškozením J. V. T., s. r. o., škodu na poškozeném automatu na cigarety ve výši 3500 Kč a na odcizených cigaretách ve výši 16 000 Kč a I. H. P., s. r. o., škodu na odcizených financích ve výši 39 057 Kč a na poškozených hracích automatech ve výši 11 700 Kč, přičemž J. Š. za tip, informace a klíče od objektu ponechal blíže nezjištěnou finanční částku a zbytek peněz a věcí si rozdělili mezi sebe.

Za tyto trestné činy obviněnému J. Š. uložil podle § 234 odst. 2 tr. zák. a § 35 odst. 1 tr. zák. úhrnný trest odnětí svobody v trvání šesti let, pro jehož výkon jej podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařadil do věznice s dozorem.

Dále sám rozhodl o trestech obviněných J. D. a O. P. a též o náhradě škody (III.)

IV. Podle § 259 odst. 1 tr. ř. věc vrátil Krajskému soudu v Hradci Králové ohledně obviněného J. Š. ve výroci napadeného rozsudku o vině pod body 1) a 3), ve výroku o trestu a výroci o náhradě škody. Věc ohledně obviněných J. D. a O. P.

vrátil soudu prvního stupně ve zrušených částech, o nichž sám nerozhodl, a v celém rozsahu věc obviněných J. P. a J. S.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal obviněný J. Š. prostřednictvím obhájkyne Mgr. M. K. dovolání z důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., které zaměřil proti výroku o vině i náhradě škody. Obviněný především brojil proti tomu, že nebyly naplněny znaky organizované skupiny. U skutku pod bodem a) zejména proto, že ze skutkových zjištění vyplynulo, že tip na vyloupení diskontu PLUS dal obviněný, a to pouze spoluobviněnému O. P., naopak spoluobviněný J. D. se tuto skutečnost dozvěděl až zprostředkovaně. Byla vyloupena jiná prodejna, než kterou původně plánovali vyloupit. Oba spoluobvinění působili při páchaní trestného činu zmateně, neměli připravenou tašku, ve které by peníze odnesli, a navíc svědek J. B. vypověděl, že zbraň, kterou na něj bylo mířeno, nebyla zbraní plynovou, ale střelnou. Prokazování povahy použitých zbraní vůbec neproběhlo a nebylo tak zjištěno, zda šlo skutečně o zbraň plynové nebo jiné. Činnost obou spoluobviněných na místě činu se tak nevyznačovala takovou plánovitostí a koordinovaností, aby tím byla zvýšena pravděpodobnost úspěšného provedení činu. V činu pachatelů tak nemělo být shledáno, že byl spáchán organizovanou skupinou, jednalo se toliko o spolupachatelství. Dovolatel též namítl, že z hlediska subjektivní stránky by musel být prokazatelně srozuměn s tím, že trestnou činnost, k níž údajně naváděl, provede organizovaná skupina, avšak v řízení bylo prokázáno pouze to, že tip od něj dostal pouze spoluobviněný O. P. Nesouhlasil ani s tím, že by byly naplněny znaky účastenství ve formě návodu, když podle skutkových zjištění došlo k omylu hlavního pachatele v předmětu útoku a i k omylu v kauzálním průběhu. K jednání pod bodem b) rozsudku obviněný uvedl, že po subjektivní stránce nebyl prokazatelně srozuměn s tím, že trestnou činnost, k níž údajně naváděl, provede organizovaná skupina. Také v tomto případě činnost spoluobviněných nebyla organizovaná a plánovaná, což je nutno spatřovat v tom, že to byl spoluobviněný O. P., který stanovil, kdo a co bude dělat, avšak nezávisle na sobě oba spoluobvinění sebrali movité věci ke škodě J. K., které později byly nalezeny při domovních prohlídkách obviněných. K činu v bodě c) obviněný opět poukázal na to, že tip předal pouze obviněnému O. P., zatímco spoluobviněný M. B. vypověděl, že nepřebíral klíče, nebyl tomu přítomen a skutečnost, že tip poskytl dovolatel, se dozvěděl až několik dní po skutku. Ani zde nebylo prokázáno, že by byl srozuměn, že trestnou činnost, k níž měl navádět, provede organizovaná skupina. Ani obviněný M. B. si tak nemohl být vědom toho, že se trestné činnosti dopustil jako člen organizované skupiny.

Další výhrada dovolatele směřovala proti výroku o náhradě škody ve vztahu k jeho otci J. Š. st., když odvolací soud na rozdíl od soudu prvního stupně obviněnému uložil povinnost uhradit škodu i jeho otci, a to přesto, že J. Š. st. nedal souhlas k trestnímu stíhání obviněného pro trestný čin krádeže a poškození cizí věci. Dovolatel také namítl, že rozhodnutí o výši trestu nebylo učiněno na základě hledisek uvedených v trestním zákoně, soud zejména nepřihlédl při stanovení výměry

trestu odnětí svobody k významu a povaze jeho údajné účasti jako návodce na spáchání trestného činu. Z celého řízení vyplynulo, že ostatní spoluobvinění, které měl dovolatel údajně navádět, páchali činnost stejně závažnou nebo i závažnější. Vrchní soud v Praze nepřihlédl k jeho předchozímu řádnému životu a možnostem nápravy, ani k tomu, že spolupachatelé byli v minulosti trestáni a dopouštěli se i jiné trestné činnosti, než ke které byli údajně navedeni.

V závěru dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 3. 2008, sp. zn. 2 To 3/2008, ohledně obviněného J. Š. zrušil.

K dovolání se v souladu s ustanovením § 265h odst. 2 tr. ř. vyjádřil státní zástupce působící u Nejvyššího státního zastupitelství, který nejprve připustil, že argumentace v něm uplatněná formálně vyhovuje deklarovanému dovolacímu důvodu, avšak z věcného hlediska nelze dovolateli přisvědčit. Poukázal na to, že se v dovolání převážně opakují námitky, které dovolatel uváděl již v odvolání a kterými se odvolací soud dostatečně zabýval a náležitě se s nimi vyrovnal v souladu s výsledky dosavadního dokazování. Státní zástupce se ztotožnil s tím, jak Vrchní soud podrobně vyložil, z jakých důvodů je nezbytné posoudit činnost obviněných v této trestní věci jako trestné jednání organizované skupiny. Námitky obviněného brojící proti jeho aktivní účasti v organizaci považoval státní zástupce za nedůvodné, když je dovolatel navíc budoval na odlišném skutkovém stavu, než z něhož vycházely oba soudy ve věci činné. Ohledně výhrady k náhradě škody státní zástupce uvedl, že možnost trestního stíhání obviněného pro předmětný skutek byla založena existencí dalších dvou poškozených, jimž právo nesouhlasu s jeho trestním stíháním nenáleželo, a poškozený J. Š. st. uplatnil řádně nárok na náhradu škody. Pokud bylo rozhodováno o solidární povinnosti obviněného a dalších obviněných k náhradě škody, bylo po právu rozhodnuto i ohledně nároku uplatněného jeho otcem. Výhrady dovolatele vůči míře trestní sankce, již byl postižen napadeným rozsudkem, jednak neodpovídají žádnému ze zákonných dovolacích důvodů a jednak jsou irelevantní proto, že napadený výrok o trestu byl zrušen rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 13. 11. 2008, sp. zn. 3 T 4/2007, jímž bylo rozhodováno o souhrnném trestu, a tato námitka tak směřuje vůči již neexistujícímu výroku. V závěru svého vyjádření státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.

Poté, co se Nejvyšší soud vypořádal s otázkou přípustnosti podaného dovolání, shledal, že dovolání bylo podáno osobou oprávněnou podle § 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř., v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.).

Za splnění výše uvedených podmínek posuzoval Nejvyšší soud dále otázku, zda uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. zaměřený proti výroku o vině lze považovat za důvod dovolání v tomto zákonném ustanovení vymezený, neboť dovolání lze podat pouze z důvodů taxativně stanovených v § 265b tr. ř., jejichž existence je zároveň podmínkou pro provedení přezkumu dovolacím soudem.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. se dovolání podává, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Ve vztahu ke zjištěnému skutku je tudíž možné dovoláním vytýkat výlučně vady právní, tedy to, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoli o trestný čin nejde nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Na podkladě tohoto dovolacího důvodu nelze proto přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani prověřovat úplnost provedeního dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř., poněvadž tato činnost soudu spočívá v aplikaci procesních, a nikoliv hmotně právních ustanovení.

Ve vztahu k námitkám obviněného je dále nutné zdůraznit, že Nejvyšší soud je zásadně povinen vycházet ze skutkového zjištění soudu prvního stupně a v návaznosti na tento skutkový stav zvažuje hmotně právní posouzení, přičemž skutkové zjištění soudu prvního stupně nemůže změnit, a to jak na základě případného doplňování dokazování, tak i v závislosti na jiném hodnocení v předcházejícím řízení provedených důkazů (srov. přiměřeně usnesení Ústavního soudu např. ve věcech sp. zn. I. ÚS 412/02, III. ÚS 732/02, II. ÚS 760/02, III. ÚS 282/03, IV. ÚS 449/03).

Vzhledem k charakteru obviněným vznášených námitok je nutné konstatovat, že obviněný označený dovolací důvod naplnil jen zčásti. Na takto označený dovolací důvod, ale ani žádný jiný vymezený v ustanovení § 265b odst. 1, 2 tr. ř. nedopadají výhrady, že nebylo provedeno dokazování se zaměřením na objasnění charakteru zbraní. Nutnost doplnění dokazování, eventuálně zpochybnění povahy předmětných zbraní, jimiž byl čin spáchán, není otázkou právní povahy, ale jde o námitky brojící proti učiněným skutkovým zjištěním a proti rozsahu provedeního dokazování, jež nelze podřadit pod žádný ze zákonem stanovených dovolacích důvodů, a proto se jimi Nejvyšší soud nemohl po obsahové stránce zabývat.

Obviněný uvedený dovolací důvod v souladu se zákonem naplnil zejména výtkami, že byl uznán vinným účastnictvím v podobě návodu a že je mu v případě trestných činů loupeže podle § 234 odst. 2 písm. a) tr. zák. a krádeže podle § 247 odst. 3 písm. a) tr. zák. přičítán k tíži i kvalifikační znak, že uvedené trestné činy spáchal jako člen organizované skupiny. Nejvyšší soud z jejich podnětu dále zkoumal, zda je dovolání v této části opodstatněné.

K tomu, kdy jde o účastnictví, je vhodné nejprve v obecné rovině uvést, že účastníkem na dokonaném trestném činu nebo jeho pokusu je podle § 10 odst. 1 tr. zák. ten, kdo úmyslně a) spáchání trestného činu zosnoval nebo řídil (organizátor), b) navedl jiného k spáchání trestného činu (návodce), c) poskytl jinému pomoc k spáchání trestného činu, zejména opatřením prostředků, odstraněním překážek, radou, utvrzováním v předsevzetí, slibem přispět po trestném činu (pomocník). Účastnictví je založeno na zásadě akcesority účastnictví, tj. závislosti trestní odpovědnosti účastníka na trestní odpovědnosti hlavního pachatele.

V daném případě se u obviněného jedná o návodce ve smyslu § 10 odst. 1 písm. b) tr. zák., jímž je ten, kdo v jiném úmyslně vzbudil rozhodnutí ke spáchání určitého trestného činu. Účastnictví předpokládá úmysl směřující k účasti ve formě návodu na konkrétním úmyslném trestném činu, přičemž může jít i o úmysl nepřímý. Podstatou návodu je tedy pohnutí pachatele k trestnému činu. Prostředkem navedení může být zejména rada, rozkaz, poučení, výzva, žádost, schvalování předem, jakož i jiné psychické působení na vůli druhého, kterým se vyvolává v tomto druhém rozhodnutí spáchat trestný čin (k tomu srov. rozhodnutí č. 3376/1929, č. 365/1942-III. Sb. rozh. tr.). Návodce ručí zásadně za veškerý výsledek trestné činnosti přímého pachatele, pokud její rozsah neomezil již v návodu a pokud přímý pachatel nepřekročil daný mu příkaz (viz rozhodnutí č. 6950/1942 Sb. rozh. tr.).

Jak se jednak z popisu skutkových zjištění, ale i z obsahu spisu u jednotlivých skutků podává, není pochyb o tom, že uvedená kritéria, vymezující účastnictví ve formě návodu, byla v projednávané věci dostatečně objasněna. Lze proto ve vztahu k činu pod bodem a) zmínit, že jednání obviněného směřovalo k tomu, aby hlavní pachatelé (obvinění J. D. a O. P.) uvedený trestný čin spáchali, a to poté, co vytypoval objekt, poskytl informace o tom, kde jsou umístěny peníze a ve který den je nejlepší se tam vloupat. Samotný čin pak spoluobvinění provedli v kanceláři vedoucího prodejny, čili mimo vlastní prodejnu. Oba spoluobvinění se řídili pokyny dovolatele, přesně věděli, že do objektu mají vniknout po 20.00 hod., byli maskováni kuklami a v rukou měli plynové zbraně. U skutku pod bodem b) obviněný J. Š. stejné spoluobviněné jako v předchozím případě navedl k činu v domě poškozeného V. K., a to poté, co do stejného domu před tím dne 6. 6. 2006 provedli jiné vloupání (viz bod 3/ rozsudku soudu prvního stupně) tak, že měl vztah s dcerou majitele domu, dobře znal jeho vnitřní uspořádání, stejně jako majitele, a proto obviněnému O. P. sdělil všechny potřebné informace o tom, kdy by se v domě nikdo neměl nacházet, a také to, kde jsou cennosti umístěny. V případě činu pod bodem c) dovolatel poskytl spoluobviněným M. B. a O. P. tip, klíče a informoval je o kamerovém systému v objektu kasina B., jehož vlastníkem byl i otec obviněného J. Š., a měl tudíž potřebné znalosti.

Na základě těchto skutečností Nejvyšší soud shledal, že není pochyb o tom, jak správně uvedl i odvolací soud v odůvodnění napadeného rozsudku, že to byl právě obviněný J. Š., který v pachatelích, kteří se na jednotlivých trestných činech podíleli, vzbudil přesvědčení, že se trestné činnosti dopustí, a kromě toho, že je takto psychicky ovlivnil, jím navíc poskytl zbraně a orientační údaje. Tím především v obviněném O. P. vzbudil rozhodnutí uvedený čin spáchat, což akceptovali i další spoluobvinění J. D. nebo M. B. Tato forma činnosti obviněného J. Š. je návodem podle § 10 odst. 1 písm. b) tr. zák., jak správně odvolací soud rozhodl.

Tento závěr se marně snažil obviněný zpochybnit poukazem na to, že v případě činu pod bodem a) o tuto formu účastnictví nemůže jít proto, že přímí pachatelé v rozporu s jeho návodem nevnikli do objektu PLUS, ale do prodejny masny firmy P.,

čímž došlo k omylu v předmětu útoku a k přerušení příčinného vztahu mezi jedním účastníkem a činem hlavního pachatele.

K této výhradě lze nejprve zmínit, že ve smyslu § 10 odst. 1 písm. b) tr. zák. musí návodce v pachateli vzbudit rozhodnutí spáchat konkrétní trestný čin, který musel dospět alespoň do stadia pokusu. Podmínkou též je, aby byl konkretizován alespoň jeho hlavními rysy. I v případě, kdyby ze strany hlavního pachatele došlo k omylu, avšak za situace, že tento pachatel trestný čin, k němuž byl naveden, dokonat nebo se o něj alespoň pokusil, pak jeho omyl pro trestní odpovědnost účastníka nemá význam, protože se v případě návodu nevyžaduje, aby pachatel splnil zcela všechny instrukce, které mu návodce dal, ale postačí, že v důsledku návodu se rozhodl spáchat trestný čin, k němuž návod směřoval, a tento, pokud jej nedokonat, tak alespoň se o něj pokusil. Z těchto důvodů i případná mýlka pachatele v tom, že vnikne do jiného objektu, v němž požadovaný trestný čin spáchá, nemá pro trestní odpovědnost účastníka význam.

Uvedenou námitku obviněného však nelze považovat za opodstatněnou vedle těchto právních hledisek i se zřetelem na to, že se v namítaném případě o žádný omyl skutkově nejednalo. Obviněný J. Š. poskytl pachatelům nezbytné informace ke spáchání trestného činu, obstaral jim plynové zbraně. Pachatelé poté vnikli vchodem pro personál do diskontu PLUS. Skutečnost, že vyloupili obchod P. Maso a uzeniny, v čemž dovolatel spatřuje jím namítaný omyl, když návod měl směřovat k vyloupení Prodejny PLUS, je však pouhým tvrzením obviněného, které v souvislosti s ostatními důkazy ve věci provedenými stojí zcela osamoceně. Je třeba konstatovat, že předmětný obchod se nachází v objektu diskontu PLUS a z výpovědi obou spoluobviněných vyplývá, že se řídili i v tomto směru dovolatelovými instrukcemi ohledně toho, do kterých míst mají vniknout, což také učinili.

K námitkám obviněného, že se nemohl jako návodce dopustit předmětných trestných činů jako člen organizované skupiny, lze připomenout, že ustanovení § 10 tr. zák. nezná ohledně samotného návodu okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby. Proto návod k trestnému činu spáchaný za okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby předpokládá, aby takováto okolnost byla dána ohledně jednání, k němuž byl naveden ten, kdo podle návodu měl jednat (srov. rozhodnutí č. 22/1957 Sb. rozh. tr.). Jestliže se úmysl účastníků vztahuje i na okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby, má to i pro něho za následek trest podle vyšší trestní sazby (viz rozhodnutí č. 42/1954 Sb. rozh. tr.). Pokud jde o okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby, stačí, jsou-li dány buď u návodce, nebo jen u pachatele, který byl naveden nebo jemuž bylo pomáháno. Není proto možné přičítat účastníkovi okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby, pokud k nim nebylo dáno z jeho strany zavinění.

Uváží-li se okolností, které byly v projednávané věci prokázány, je nepochybné, že obviněný J. Š. v souvislosti se svou činností jednal s vědomím, že se předmětných činů dopouští v souvislosti a v návaznosti na jednání všech dalších pachatelů, a jeho

vědomím o tom, že za účasti jich všech (vždy v počtu tří, včetně dovolatele) bude čin realizován, bylo ve věci též dostatečně prokázáno. Nelze totiž odhlédnout od toho, že obviněný své tipy vždy přenášel na obviněného O. P., avšak s vědomím, že tento obviněný je bude organizovat a realizovat ve spolupráci se svými dalšími známými. Pokud také obviněný J. Š. např. předával kukly, bylo tak tomu vždy pro více osob.

K výhradě, že v dané věci nebyly naplněny znaky organizované skupiny, je potřeba uvést, že v případě uvedeného znaku (srov. ustanovení § 34 písm. h) tr. zák.) jde o společnou činnost, která je vymezena vyšší formou spolupráce v rámci organizované skupiny, za níž je považováno sdružení více osob (podle soudní praxe musí jít o sdružení alespoň tří trestně odpovědných osob), v němž je provedena určitá dělba úkolů mezi jednotlivé členy sdružení a jehož činnost se v důsledku tohoto vyznačuje plánovitostí a koordinovaností, což zvyšuje pravděpodobnost úspěšného provedení trestného činu, a tím i jeho nebezpečnosti pro společnost. Nemusí mít trvalejší charakter a nevyžaduje se ani výslovné přijetí za člena skupiny, neboť postačí, že se pachatel do skupiny fakticky včlenil a aktivně se na její činnosti podílel (srov. příměření rozhodnutí č. 53/1976-II, 45/1986 Sb. rozh. tr.).

Z hlediska této definice je zřejmé, že uvedený znak je naplněn i tehdy, pokud organizovanou skupinu tvoří návodce k trestnému činu a dva pachatelé, tedy vykonavatelé takového návodu. I návodce si je totiž v této souvislosti vědom, že tím, že v pachatelích svým návodným jednáním vzbudil předsevzetí spáchat čin, o nějž se pachatelé alespoň pokusili, je součástí skupiny celkem tří osob (jako minimálního počtu nezbytného pro organizovanou skupinu). Všichni její členové tak nemusejí mít postavení pachatelů, ale mohou být např. i účastníky, anebo i osobami na činu se podílejícími, avšak přímo neztotožněnými.

Odvolací soud se otázkou, že obviněný naplnil v případě skutků pod body a), b), c) výroku o vině napadeného rozsudku znak „spáchání činu členem organizované skupiny“, v potřebné míře zabýval a vysvětlil ji. Zejména rozvedl všechny rozhodné skutečnosti, pro které shledal uvedený kvalifikační znak naplněn. Zdůraznil zde prokázanou dělbu práce pachatelů v jednotlivých případech, jejich role, které byly předem dány (např. to, že obviněný v rámci své pozice vytipoval objekty a dával další potřebné informace). Nelze přehlédnout ani to, že tato činnost byla nejen plánovaná, ale i koordinovaná v rámci pevně určeného způsobu, jak bude realizována (za pomoci kukel a pistolí) a co je jejím cílem.

Nejvyšší soud tak shledal, že odvolací soud ze všech zákonných hledisek zvažoval naplnění zákonných podmínek použité právní kvalifikace a jeho závěry jsou správné.

Ohledně výhrady, že nebyla správně posouzena povinnost obviněného k náhradě škody ve vztahu k výroku týkajícího se jeho otce J. Š. st. u bodu c), je potřeba uvést, že i když J. Š. st. jako poškozený a otec obviněného nedal ve smyslu § 163 odst. 1 tr. ř. souhlas s trestním stíháním svého syna, tato okolnost v trestním stíhání dovolatele nikterak nebránila, protože v souladu s ustanovením § 163 odst. 1, poslední

věta, tr. ř. stačilo, že v této trestní věci vystupovali další dva poškození, kteří nebyli osobami oprávněnými k takovému souhlasu (společnosti T., s. r. o., se sídlem P. a I. H. P., s. r. o., se sídlem P.).

Dále je potřeba uvést, že i přesto, že otec obviněného nedal souhlas s trestním stíháním svého syna, tedy využil práva podle § 163 odst. 1 tr. ř., za situace, když další dva poškození k takovému souhlasu oprávněni nebyli a trestní stíhání bylo proti obviněnému vedeno, mohl uplatnit v tomto řízení svá práva poškozeného podle § 43 tr. ř.

Je vhodné připomenout, že ustanovení § 163 odst. 1 tr. ř. a ustanovení § 43 tr. ř. mají zcela jinou povahu a každé upravuje jiné poměry, vztahy a rovněž i práva a povinnosti poškozených v trestním řízení a slouží k jinému účelu.

Podle § 163 odst. 1 tr. ř. je dána osobě poškozeného, který má blízký vztah k pachateli, možnost, aby se proti takové osobě nevedlo trestní stíhání, tedy aby osobu blízkou nevystavil procesu trestního řízení, a tím případnému rozhodnutí o vině a trestu. Toto ustanovení se vztahuje na to, zda bude či nebude vedeno proti konkrétní osobě trestní stíhání. Nikterak se nedotýká práva takového poškozeného domáhat se toho, aby mu újma způsobená takovým činem byla uvedenou osobou, která mu škodu způsobila, nahrazena.

Ustanovení § 43 tr. ř. tomu, komu bylo trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková, morální nebo jiná škoda (poškozený), dává kromě jiných práv i právo navrhopat, aby soud v odsuzujícím rozsudku uložil obviněnému povinnost nahradit škodu. Takovou osobou je i ten, kdo nechtěl, aby byla osoba mu blízká vystavena trestnému stíhání, ale dojde-li z jiných důvodů k tomu, že je proti takové osobě trestní stíhání vedeno, je i on, pokud mu byla způsobena škoda, tím, kdo má právo na náhradu této škody, byť nedal souhlas s trestním stíháním (§ 163 odst. 1 tr. ř.), jež se vedlo s ohledem na jiné poškozené osoby. Mít práva poškozeného jako účastníka řízení mu přísluší toliko se zřetelem na splnění podmínek § 43 tr. ř.; to, že souhlas ke stíhání pachatele ve smyslu § 163 odst. 1 tr. ř. nedal, jej v možnosti nárokovat zpět způsobenou škodu nikterak nelimituje.

Ze všech těchto důvodů Nejvyšší soud nepovažoval za vadu, pokud odvolací soud otci obviněného, J. Š. st., který se se svým nárokem na náhradu škody včas a řádně za splnění podmínek § 43 odst. 2, 3 tr. ř. připojil k trestnímu řízení, toto právo neupřel a uložil obviněnému podle § 228 odst. 1 tr. ř. povinnost mu škodu zaplatit.

Vzhledem ke všem uvedeným úvahám a závěrům Nejvyšší soud považuje dovoláním napadené rozhodnutí za správné, a tudíž dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH,
OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH

Spor vyvolaný konkursem prohlášeným podle zákona č. 328/1991 Sb. soud projedná a rozhodne podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2007, bez zřetele k tomu, že řízení o tomto sporu bylo zahájeno žalobou podanou po 1. 1. 2008, případně žalobou podanou po 1. 7. 2009. V době od 1. 7. 2009 jsou však v konkursním a vyrovnacím řízení vedeném podle zákona č. 328/1991 Sb. a ve sporech takovým řízením vyvolaných použitelná ustanovení občanského soudního řádu o doručování písemností a předvolávání k soudu (včetně nového důvodu zmatečnosti podle § 229 odst. 1 písm. h/ o. s. ř.) ve znění zákona č. 7/2009 Sb.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3375/2010)

Rozsudkem ze dne 25. 1. 2010, vydaným jako rozsudek pro uznání, Městský soud v Praze rozhodl o žalobě z 9. 9. 2009 tak, že určil, že pohledávka žalobce (Z., spol. s r. o.) v celkové výši 4 474 362,90 Kč, přihlášená žalobcem do konkursního řízení vedeného u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 60 K 38/2006 jako pohledávka druhé třídy, nevykonatelná a bez nároku na oddělené uspokojení, je po právu (bod I. výroku). Dále soud zavázal žalovaného (správce konkursní podstaty úpadce Ing. J. K.) zaplatit žalobci na náhradu nákladů řízení 10 600 Kč (bod II. výroku).

Soud uzavřel, že žalovaný se přes výzvu dle § 114b odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, provedenou usnesením ze dne 25. 11. 2009, doručitou mu 2. 12. 2009, v určené třicetidenní lhůtě k žalobě nevyjádřil. Důvody, pro něž žalovaný požádal (podáním z 23. 12. 2009) o prodloužení lhůty, neměl soud za vážné. Proto soud uzavřel, že ve smyslu § 114b odst. 5 o. s. ř. se má za to, že žalovaný nárok uznal a podle tohoto uznání o věci rozhodl v souladu s § 153b odst. 3 a 4 o. s. ř.

K odvolání žalovaného Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 12. 5. 2010 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně (první výrok) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

Odvolací soud přitakal závěrům soudu prvního stupně. Dále neshledal opodstatněnou námitku odvolatele, že v incidenčních sporech je použití § 114b o. s. ř. vyloučeno. Potud zdůraznil, že žaloba byla podána 9. 9. 2009 a k tomuto datu znění § 114b odst. 1 o. s. ř. takové omezení ve vazbě na incidenční spory neobsahovalo. Odvolací soud uzavřel, že odvolací argumentace v dotčeném směru vychází ze staršího znění § 114b odst. 1 o. s. ř., vytýkáje současně dovolateli, že přehlédl i změnu § 118b o. s. ř., podle které jsou ze zákona koncentrována všechna sporná řízení (s výjimkami tam uvedenými).

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., namítaje, že jsou dány dovolací důvody

uvedené v § 241a odst. 2 o. s. ř., tedy, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (odstavec 2 písm. a/), a že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (odstavec 2 písm. b/), a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Konkrétně dovolatel namítá, že:

1) Důvody, pro něž požádal o prodloužení lhůty k vyjádření, byly vážné.

2) Jeho podání z 23. 12. 2009 bylo i vyjádřením ve věci samé (toto vyjádření obsahovalo).

3) Žaloba je napsána způsobem, který neumožňuje se k ní řádně vyjádřit.

Žalobce ve vyjádření navrhuje dovolání odmítnout jako zjevně bezdůvodné, má napadené rozhodnutí za správné.

Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Zodůvodnění:

Nejvyšší soud shledává dovolání přípustným dle § 237 odst. 1 písm. c) pro posouzení otázek dovoláním otevřených v rovině dovolacího důvodu dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

U přípustného dovolání přihlíží Nejvyšší soud z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.) též vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Právě takovou vadou – byť dovoláním nenamítanou – je řízení zjevně postiženo.

Zákonem č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčním zákonem), byl s účinností od 1. 1. 2008 zrušen zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“); srov. § 433 bod 1. a § 434 insolvenčního zákona.

Pro zákon o konkursu a vyrovnání se přitom i v době jeho účinnosti uplatňovala ustanovení občanského soudního řádu pouze přiměřeně a subsidiárně (nestanovil-li zákon o konkursu a vyrovnání jinak) – srov. § 66a odst. 1 ZKV.

Podle ustanovení § 432 insolvenčního zákona pro konkursní a vyrovnací řízení zahájená před účinností tohoto zákona se použijí dosavadní právní předpisy.

Toto ustanovení bylo dosud Nejvyšším soudem standardně vykládáno tak, že pro konkursní a vyrovnací řízení zahájená podle zákona o konkursu a vyrovnání, která pokračují po 1. 1. 2008, se po uvedeném datu použije coby „dosavadní právní předpis“ nejen zákon o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném do 31. 12. 2007, nýbrž i občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. 12. 2007 (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod číslem 16/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Rozhodovací praxe Nejvyššího soudu je ovšem také ustálena v závěru, že „dosavadní právní předpisy“ ve smyslu § 432 odst. 1 insolvenčního zákona se použijí nejen pro dříve (před 1. 1. 2008) zahájená konkursní a vyrovnací řízení, nýbrž i pro spory vedené na základě těchto (konkursních a vyrovnacích) řízení, tedy i pro spory

vyvolané konkursem, jak jsou pojmenovány např. ve stanovisku občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 6. 2007, Opjn 8/2006, uveřejněném pod číslem 74/2007 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. Srovnej k tomu např. důvody rozsudků Nejvyššího soudu uveřejněných pod čísly 74/2009, 86/2009, 114/2009, 20/2010, 42/2010, 63/2010, 64/2010 (rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu), 66/2010, 68/2010, 88/2010, 102/2010 a 103/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (v posledním z označených rozhodnutí bylo řízení o žalobě o určení pravosti pohledávky v konkursu prohlášeném podle zákona o konkursu a vyrovnání zahájeno rovněž po 1. 1. 2008).

Takový výklad § 432 odst. 1 insolvenčního zákona je plně v souladu s logikou věci, když tzv. doprovodným zákonem k insolvenčnímu zákonu (zákonem č. 296/2007 Sb.) byla s účinností od 1. 1. 2008 v občanském soudním řádu ustanovení týkající se konkursu a vyrovnání, jakož i sporů jimi vyvolaných nahrazena nebo zrušena tak, že od uvedeného data pojednává občanský soudní řád pouze o insolvenčním řízení a incidenčních sporech projednávaných v jeho rámci. Přitom je zjevné, že na rozdíl od konkursních a vyrovnacích řízení podle zákona o konkursu a vyrovnání, která již od 1. 1. 2008 nově zahájit nelze, spory jimi vyvolané mohou být (stejně jako tomu bylo v tomto případě) zahájeny i po 1. 1. 2008.

Pro spory vyvolané konkursem prohlášeným (byť i po 1. 1. 2008) v konkursním řízení zahájeném před 1. 1. 2008 podle zákona o konkursu a vyrovnání se tudíž uplatní jako „dosavadní právní předpis“ ve smyslu § 432 odst. 1 insolvenčního zákona také příslušná ustanovení občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2007. To platí nejen pro určení věcné příslušnosti soudu (§ 9 odst. 3 písm. t/ o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2007), místní příslušnosti soudu (§ 88 písm. i/ o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2007) nebo pro posouzení přípustnosti dovolání (§ 238a odst. 1 písm. a/ o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2007), nýbrž i pro úpravu týkající se přípravy jednání (§ 114b o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2007) a zákonné koncentrace řízení (§ 118b o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2007).

Na uvedeném nicého nezměnila (s dále popsanou výjimkou) ani novela občanského soudního řádu provedená s účinností od 1. 7. 2009 zákonem č. 7/2009 Sb. Skutečnost, že tento zákon znovu zavedl pravidla pro určování výlučné místní příslušnosti soudu pro spory vyvolané konkursem nebo vyrovnáním (srov. § 88 písm. o/ o. s. ř., ve znění účinném od 1. 7. 2009), je přitom zjevnou legislativní chybou; k tomu, aby bylo možné hovořit o smysluplném záměru zákonodárce, chybí totiž v dnešní podobě občanského soudního řádu ustanovení, jež by nejprve určovalo, že krajský soud (u kterého jedině může být prováděn konkurs a vyrovnání podle zákona o konkursu a vyrovnání) je k projednání a rozhodnutí takových sporů věcně příslušný*. Jedinou změnou, kterou lze s účinností od 1. 7. 2009 pokládat na základě zákona č. 7/2009 Sb. za uplatnitelnou v konkursním a vyrovnacím řízení vedeném

* Uvedená legislativní chyba byla napravena zákonem č. 218/2009 Sb., jenž s účinností od 20. 7. 2009 opět zrušil § 88 písm. o/ o. s. ř., ve znění zavedeném zákonem č. 7/2009 Sb.

podle zákona o konkursu a vyrovnání a ve sporech takovým řízením vyvolaných (a to vzhledem k obsahu článku II. bodu 4 uvedeného zákona), je nová úprava doručování písemností a předvolávání k soudu, včetně nového důvodu zmatečnosti podle § 229 odst. 1 písm. h) o. s. ř., ve znění účinném od 1. 7. 2009 (srov. k tomu v literatuře Drápal, L., Bureš, J. a kol.: Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. 1. vydání. Praha, C.H. Beck, 2009, str. 380 – 381).

V poměrech dané věci výše formulované závěry znamenají, že ačkoliv byl spor o určení pravosti pohledávky, coby spor vyvolaný konkursem prohlášeným podle zákona o konkursu a vyrovnání, zahájen po 1. 7. 2009 (9. 9. 2009), měl jej soud prvního stupně i odvolací soud projednat a rozhodnout o něm (s výjimkou nové úpravy doručování písemností a předvolávání k soudu) podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2007.

Podle ustanovení § 114b o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2007, vyžaduje-li to povaha věci nebo okolnosti případu, může předseda senátu, s výjimkou věcí, v nichž nelze uzavřít a schválit smír (§ 99 odst. 1 a 2), a věcí uvedených v § 118b a § 120 odst. 2, místo výzvy podle § 114a odst. 2 písm. a), nebo nebylo-li takové výzvě řádně a včas vyhověno, žalovanému usnesením uložit, aby se ve věci písemně vyjádřil a aby v případě, že nárok uplatněný v žalobě zcela neuzná, ve vyjádření vylíčil rozhodující skutečnosti, na nichž staví svoji obranu, a k vyjádření připojil listinné důkazy, jichž se dovolává, popřípadě označil důkazy k prokázání svých tvrzení. K podání vyjádření určí lhůtu, která nesmí být kratší než 30 dnů od doručení usnesení.

Dle ustanovení § 118b odst. 1 o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2007, ve věcech ochrany osobnosti podle občanského zákoníku, ve věcech ochrany proti uveřejňování informací, které jsou zneužitím svobody projevu, slova a tisku, popřípadě ochrany práv třetích osob podle právních předpisů o hromadných informačních prostředcích, ve sporech vyvolaných konkursem a vyrovnáním, o základu věci ve sporech o ochranu hospodářské soutěže, o základu věci ve sporech o ochranu práv porušených nebo ohrožených nekalým soutěžním jednáním, o základu věci ve sporech z porušení nebo ohrožení práva na obchodní tajemství a v dalších případech stanovených zákonem mohou účastníci uvést rozhodné skutečnosti o věci samé a označit důkazy k jejich prokázání nejpozději do skončení prvního jednání, které se v nich konalo; k později uvedeným skutečnostem a důkazům se nepřihlíží. To neplatí, jde-li o skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být zpochybněna věrohodnost provedených důkazních prostředků, které nastaly (vznikly) po prvním jednání nebo které účastník nemohl bez své viny včas uvést.

Jak v této souvislosti přiléhavě uzavřel již Vrchní soud v Praze v usnesení ze dne 23. 5. 2003, sp. zn. 13 Cmo 56/2003, uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 1, ročníku 2004, pod číslem 16, řízení o určení pravosti pohledávky v konkursu vedeném podle zákona o konkursu a vyrovnání je ve smyslu ustanovení § 118b odst. 1 o. s. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2007) sporem vyvolaným konkursem; v tomto řízení proto nelze postupovat podle § 114b o. s. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2007).

Vzhledem k tomu, že soudy nižších stupňů výše popsané zásady nerespektovaly, zatížily řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci; užití nesprávného znění občanského soudního řádu bylo totiž určující pro (ne)správnost závěru, že rozsudek pro uznání mohl být vydán. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), rozsudek odvolacího soudu a spolu s ním ze stejných důvodů i rozsudek soudu prvního stupně zrušil, včetně závislých výroků o nákladech řízení, a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, věta za středníkem, odst. 3 o. s. ř.).

V další fázi řízení soud prvního stupně (odvolací soud) věc projedná a rozhodne (s výjimkou popsanou shora) podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2007.

Řízení o jmenování rozhodce (předsedajícího, resp. třetího rozhodce) podle ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., ve znění pozdějších předpisů, je řízením podle tohoto zákona ve smyslu ustanovení § 41.

Jestliže některá ze stran rozhodčího řízení podala po uplynutí třicetidenní lhůty podle ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., ve znění pozdějších předpisů, návrh na jmenování předsedajícího (třetího) rozhodce a tento návrh nevzala zpět, nemohou se již jmenování rozhodci (pokud se strany nedohodly jinak) účinně shodnout na osobě předsedajícího (třetího) rozhodce.

Řízení o jmenování rozhodce podle ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., ve znění pozdějších předpisů, je řízením nesporným. Účastníky tohoto řízení jsou kromě navrhovatele (jímž může být pouze osoba uvedená v § 9 odst. 1 tohoto zákona) strany rozhodčího řízení, již jmenování rozhodci a osoba, která je v návrhu na jmenování rozhodce na tuto funkci navržena.

Rozhodnutí soudu o jmenování rozhodce je rozhodnutím ve věci samé.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 10. 2010, sp. zn. 23 Cdo 4847/2009)

Česká republika – Ministerstvo zdravotnictví návrhem ze dne 6. 11. 2008, jenž by doručení Obvodnímu soudu pro Prahu 6 dne 10. 11. 2008, navrhla, aby soud podle ustanovení § 9 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, a s přihlédnutím k článku II a V rozhodčí smlouvy ze dne 18. 9. 1996 jmenoval (po opravě petitu návrhu učiněné při jednání před soudem prvního stupně dne 27. 11. 2008) třetím rozhodcem pro rozhodčí řízení ad hoc ve věci přezkoumání konečného rozhodčího nálezu vydaného dne 4. 8. 2008 v rozhodčím řízení ad hoc ve sporu o náhradu škody mezi společností D. H. a Českou republikou – Ministerstvem zdravotnictví P. K.

Navrhovatelka v návrhu uvedla, že mezi stranami je veden spor o náhradu škody, v němž byla pravomoc rozhodovat svěřena rozhodcům na základě rozhodčí smlouvy uzavřené dne 18. 9. 1996. V článku II rozhodčí smlouvy byl mezi účastníky sjednán počet a způsob volby rozhodců tak, že každá strana zvolí jednoho a tito pak ve lhůtě třiceti dnů od jejich jmenování zvolí třetího rozhodce. Účastníci rovněž v souladu s ustanovením § 27 zákona č. 216/1994 Sb. v článku V sjednali, že rozhodčí nález vydaný v rámci daného rozhodčího řízení bude podléhat přezkumu jinými rozhodci, kteří budou zvoleni způsobem stanoveným v článku II rozhodčí smlouvy. V rozhodčím řízení byl dne 4. 8. 2008 vydán konečný rozhodčí nález. Obě strany požádaly o přezkoumání tohoto konečného rozhodčího nálezu, přičemž Česká republika

Ministerstvo zdravotnictví jmenovala rozhodcem doc. JUDr. M. K., CSc., a společnost D. H. jmenovala rozhodcem D. D. C. Jmenování rozhodci se však v uvedené lhůtě třiceti dnů neshodli na osobě třetího rozhodce. Byl proto naplněn předpoklad

uvedený v článku II, věty třetí, rozhodčí smlouvy a jsou dány důvody pro jmenování třetího rozhodce ve smyslu ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb.

O b v o d n í s o u d pro Prahu 6 usnesením ze dne 27. 11. 2008 jmenoval rozhodcem pro rozhodčí řízení ad hoc ve věci přezkoumání konečného rozhodčího nálezu vydaného dne 4. 8. 2008 v rozhodčím řízení ad hoc ve sporu o náhradu škody mezi společností D. H. a Českou republikou – Ministerstvem zdravotnictví rozhodce z České republiky zapsaného v listině rozhodců vedené rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR pana P. K., prezidenta Hospodářské komory České republiky (výrok pod bodem I), uložil společnosti D. H. zaplatit soudní poplatek (výrok pod bodem II) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok pod bodem III).

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že dne 18. 9. 1996 byla uzavřena mezi smluvními stranami Českou republikou – Ministerstvem zdravotnictví a společností D. H., a. s., rozhodčí smlouva podle § 2 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (dále jen „ZRŘ“). Žádostí ze dne 22. 8. 2008 podanou Českou republikou – Ministerstvem zdravotnictví bylo požádáno o přezkoumání konečného rozhodčího nálezu vydaného dne 4. 8. 2008. Dopisem ze dne 22. 8. 2008 byl ve věci přezkoumání konečného rozhodčího nálezu Českou republikou jmenován rozhodce doc. JUDr. M. K., CSc. Jmenovaný funkci rozhodce přijal dne 29. 8. 2008. Žádostí ze dne 11. 9. 2008 adresovanou České republice – Ministerstvu zdravotnictví žádal zástupce druhého účastníka o přezkoumání konečného rozhodčího nálezu ze dne 4. 8. 2008. Dopisem z téhož dne jmenoval rozhodcem pana D. D. C., se sídlem v Zürichu.

Z korespondence mezi rozhodcem JUDr. M. K., CSc., a D. D. C. soud zjistil, že se rozhodci ve lhůtě třiceti dnů od svého jmenování na třetím rozhodci neshodli. Ze sdělení prezidenta Hospodářské komory ČR, P. K., ze dne 25. 11. 2008, bylo zjištěno, že P. K. souhlasí se jmenováním rozhodcem ve sporu mezi Českou republikou – Ministerstvem zdravotnictví a D. H.

Soud prvního stupně dále zjistil, že po uplynutí třicetidenní lhůty ke jmenování rozhodce pokračovali rozhodci v jednáních o jmenování třetího rozhodce. Rozhodce JUDr. M. K., CSc. navrhl jako třetího rozhodce prof. JUDr. M. B. Rozhodce jmenovaný za stranu druhého účastníka tento návrh přijal.

Soud prvního stupně se nejprve zabýval procesní způsobilostí navrhovatelky. Dospěl k závěru, že v dané věci nejde o majetkový spor (§ 2 odst. 1 zákona č. 201/2002 Sb.), jelikož předmětem řízení není spor o majetek státu, ale o jmenování třetího rozhodce. V tomto případě není Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových (dále jen „Úřad“) obligatorně oprávněn jednat za stát a naopak procesní úkony vykonává příslušná organizační složka státu, kterou je Ministerstvo zdravotnictví, nikoliv Úřad.

Co se merita věci týče, soud prvního stupně dospěl k závěru, že vzhledem k tomu, že se rozhodci jmenovaní stranami dohodli na osobě třetího rozhodce až po

uplynutí 30 denní lhůty od jmenování rozhodců stranami a až poté, co byl podán návrh na jmenování rozhodce soudem, je dána pravomoc soudu ke jmenování třetího rozhodce. Pravomoc soudu by nebyla dána pouze v případě, kdyby neuplynula třicetidenní lhůta od jmenování rozhodců stranami, nebo v případě, že by byl již ustaven kompletní rozhodčí senát (tedy poté, co všichni rozhodci, včetně předsedajícího, funkci rozhodce přijali). S odvoláním na výše uvedené soud prvního stupně vyhověl návrhu na jmenování pana P. K. třetím rozhodcem i proto, že jako prezident Hospodářské komory ČR, jež má prosazovat zájmy podnikatelů právě i vůči státu, je zárukou nestranného a nezávislého rozhodování ve sporu procesních stran tak, jak to vyžaduje § 10 odst. 3 ZRŘ.

K odvolání společnosti D. H. M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 29. 4. 2009 potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně ve výroku o věci samé, změnil výrok o nákladech řízení a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení.

Odvolací soud doplnil dokazování provedené soudem prvního stupně, jelikož společnost D. H. v odvolání argumentovala novými skutečnostmi, které vznikly až po vyhlášení rozhodnutí soudu prvního stupně. Společnost D. H. tvrdila, že poté, co rozhodl soud prvního stupně, se oba dříve jmenovaní rozhodci dohodli na osobě JUDr. O. M. jako třetího rozhodce a ten svůj souhlas s funkcí písemně vyjádřil.

Z dopisu rozhodce JUDr. M. K., CSc., adresovaného rozhodci D. D. C. ze dne 22. 12. 2008, bylo zjištěno, že rozhodce JUDr. M. K., CSc. souhlasil se jmenováním JUDr. O. M. třetím rozhodcem s podmínkou, že předsedající rozhodce nebyl dosud účinně jmenován soudním rozhodnutím. Z dopisu JUDr. O. M. ze 6. 1. 2009 oběma dříve jmenovaným rozhodcům bylo zjištěno, že funkci rozhodce přijal. Z dopisu rozhodce JUDr. M. K., CSc., ze dne 22. 12. 2008, adresovaného prvnímu náměstkovi ministra zdravotnictví M. Š., odvolací soud zjistil, že rozhodce JUDr. M. K., CSc., v něm sděluje, že souhlasil se jmenováním třetího rozhodce JUDr. O. M., pokud ještě nebyl účinně jmenován rozhodce soudem. Totéž sděluje stejnému adresátovi dopisem ze 14. 1. 2009, ve kterém dále uvádí, že rozhodce je účinně jmenován soudem tehdy, pokud zároveň svou funkci přijal.

Odvolací soud se nejprve zabýval procesními námitkami společnosti D. H. Dospěl k závěru, že i když je řízení o jmenování rozhodce dle § 9 odst. 1 ZRŘ řízením samostatným, je přesto úzce spjato s předmětným rozhodčím řízením. Je proto nezbytné, aby za stát jednala táž organizační složka jako v řízení rozhodčím, tedy ta, jejíž pracovníci jsou seznámeni s průběhem a obsahem rozhodčího řízení. Dle konstantní judikatury vykládající ustanovení § 21a o. s. ř., o jednání státu, bylo-li v řízení zjištěno, že za stát má vystupovat před soudem místo organizační složky státu příslušné podle zákona č. 219/2000 Sb. Úřad, začne soud, jakmile to vyjde najevo, jednat bez dalšího s Úřadem a dosavadní výsledky řízení a účinky procesních úkonů dosud učiněných příslušnou organizační složkou přitom zůstanou zachovány. Odvolací soud proto jednal nadále na straně navrhovatelky s Úřadem. Návrh na jmenování rozhodce soudem byl však podán procesně způsobilým subjektem, který

je účastníkem rozhodčího řízení (Česká republika). Odvolací soud nepřisvědčil námitce společnosti D. H. ohledně věcné nepřislušnosti soudu prvního stupně. Byť řízení rozhodčí a řízení o jmenování rozhodce spolu úzce souvisí, nelze tento závěr použít natolik extenzivním způsobem, jak činí druhý účastník. Řízení o jmenování rozhodce není v § 9 odst. 2, 3 a 4 o. s. ř. uvedeno mezi těmi, ve kterých krajský soud rozhoduje v prvním stupni. Proto je třeba vycházet z ustanovení § 9 odst. 1 o. s. ř., podle kterého nestanoví-li zákon jinak, jsou k řízení v prvním stupni příslušné soudy okresní, v tomto případě soud obvodní.

Odvolací soud dále nepřisvědčil námitce společnosti D. H. ohledně neexistence zákonných podmínek pro podání žaloby dle § 9 odst. 1 ZRŘ. Odvolací soud dospěl k závěru, že ke dni 27. 11. 2008, kdy rozhodoval soud prvního stupně, třetí rozhodce dohodou dvou již jmenovaných rozhodců účinně jmenován nebyl, byť se oba dříve jmenování rozhodci shodli na osobě prof. M. B. V řízení před soudem prvního stupně nebylo tvrzeno ani prokázáno, že by prof. M. B. funkci písemně přijal, naopak ve svém pozdějším vyjádření funkci třetího rozhodce výslovně odmítl. K účinnému jmenování rozhodce je ovšem třeba, aby zároveň svou funkci přijal. Jelikož v době rozhodování soudu prvního stupně zde nebyla třetí osoba, která by byla účinně rozhodcem jmenována, byl soud prvního stupně oprávněn ve věci rozhodnout a jmenovat třetího rozhodce.

Odvolací soud dále vyšel ze skutkových zjištění, která vyplynula z doplněného dokazování, a dospěl k závěru, že dne 27. 11. 2008 byl soudem prvního stupně účinně jmenován třetí rozhodce P. K., neboť ten se svojí funkcí rozhodce vyslovil písemný souhlas dne 25. 11. 2005 (správně 2008). Navrhovatelkou navržený rozhodce totiž souhlasil se jmenováním JUDr. O. M. rozhodcem pouze pod tou podmínkou, že dosud nebyl účinně jmenován třetí rozhodce soudem. Sám poté podal výklad k použitému obratu „účinně jmenován soudem“, který spočívá ve jmenování a zároveň přijetí funkce. Odvolací soud proto uzavřel, že k dohodě dvou jmenovaných rozhodců na osobě JUDr. O. M. jako třetího rozhodce nedošlo, neboť chybí souhlas rozhodce navrženého navrhovatelkou.

Odvolací soud se dále zabýval osobou jmenovaného rozhodce P. K. a dospěl k závěru, že se jedná o osobu dostatečně zkušenou a disponovanou pro rozhodování v rozhodčím řízení. Odvolací soud nezjistil žádné důvody, pro které by P. K. funkci třetího rozhodce nemohl dle ustanovení § 4 odst. 1 ZRŘ vykonávat, stejně jako nelze mít pochybnosti o jeho předpokladech pro nezávislé a nestranné rozhodování ve smyslu § 10 ZRŘ. Pokud společnost D. H. argumentovala jeho členstvím v Občanské demokratické straně a v zastupitelstvu hl. m. Prahy, když dovozovala, že tato strana nese dominantní odpovědnost za postup České republiky v rozhodčím řízení a za výsledek sporu, považuje nárok uplatněný v rozhodčím řízení za nedůvodný a P. K. jako člen strany by měl tento názor podporovat, není tato argumentace správná. Skutečnost, že Občanská demokratická strana nese odpovědnost za postup České republiky v rozhodčím řízení, je pouhou neprokázanou úvahou D. H. Lze

souhlasit se stanoviskem navrhovatelky, že politická příslušnost rozhodce je jeho ústavním právem a samotné členství v parlamentní straně, která dodržuje zákony státu, nezakládá oprávněnou pochybnost o nepodjatosti rozhodce. Ani studium P. K. na právnické fakultě, kde jako pedagog působí rozhodce jmenovaný navrhovatelkou, nevzbuzuje pochybnosti o jeho nepodjatosti. Jen z tohoto faktu obecně namítnutého bez konkrétního obsahu nelze dovodit, že by zde mohly být oprávněné pochybnosti o nepodjatosti jmenovaného rozhodce podle § 8 ZRŘ a že by tak mohly být ovlivněny jeho předpoklady pro nezávislé a nestranné rozhodování. P. K. je prezidentem Hospodářské komory ČR a je rozhodcem Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR. Jedná se tak o osobu dostatečně zkušenou a disponovanou pro rozhodování v rozhodčím řízení.

Odvolací soud dále uzavřel, že navrhovatelka se podaným návrhem domáhala vydání rozhodnutí ve věci samé, proto je nutné v dané věci rozhodovat rozsudkem. Byť soud prvního stupně procesně pochybil a rozhodl ve věci usnesením, nejedná se o vadu, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a proto rozhodnutí soudu prvního stupně nezrušil.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala společnost D. H. dovolání. Přípustnost dovolání zakládá na § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a uplatňuje dovolací důvody dle ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř.

Dovolatelka předně namítá vady řízení ve smyslu § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., jimiž je dle jejího názoru řízení postiženo a které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci:

a) Ve věci rozhodoval věcně nepřislušný soud. Ve smyslu ustanovení § 41 ZRŘ a ustanovení § 9 odst. 3 písm. k) a l) o. s. ř. je v této věci v prvním stupni věcně příslušným Městský soud v Praze, nikoliv Obvodní soud pro Prahu 6, jenž však v prvním stupni ve věci rozhodl. Odvolací soud nesprávně dovodil, že podle ustanovení § 9 o. s. ř. jsou k řízení zásadně věcně příslušné okresní soudy, s tím, že výjimky z této zásady jsou stanoveny v odstavcích 2 až 4 o. s. ř., přičemž řízení o jmenování rozhodce mezi těmito výjimkami uvedeno není. Proto je k řízení věcně příslušný okresní (obvodní) soud. Věcnou příslušnost soudu je však nutno posuzovat podle ustanovení § 41 ZRŘ, neboť jde o řízení podle zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Pro věcnou příslušnost soudů k řízení podle zákona č. 216/1994 Sb. je určující zjištění, který soud by byl věcně příslušný k rozhodnutí „ve věci“ (jež je předmětem rozhodčího řízení), „kdyby nebylo rozhodčí smlouvy“. Pro takové určení je rozhodný předmět sporu (rozhodčího řízení). Předmět sporu je plně v dispozici žalobce. Pokud jde o věcnou příslušnost soudů, dokonce bez ohledu k tomu, zda jeho kvalifikace předmětu sporu později obstojí. V rozhodčím řízení se přitom D. H. domáhá náhrady škody z důvodu zneužití účasti v hospodářské soutěži podle § 42 obch. zák. a § 18 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, v platném znění (dále jen „zákon o ochraně hospodářské soutěže“), a z důvodu nekalé soutěže podle § 41, 42, 44 a 50 obch. zák. Stejně tak bylo o právním titulu žalo-

vaného nároku rozhodnuto pravomocným mezitímním rozhodčím nálezem ze dne 27. 5. 1998 a tak – jako nekalosoutěžní – byl shledán po právu. Věcně příslušným k rozhodnutí „ve věci“ by byl soud příslušný rozhodovat „ve věcech ochrany hospodářské soutěže“ a „ve sporech o ochranu práv porušených nebo ohrožených nekalým soutěžním jednáním a z porušení nebo ohrožení práva na obchodní tajemství“. Tedy soud krajský (§ 9 odst. 3 písm. k/ a l/ o. s. ř.).

Odvolací soud se navíc s námitkou D. H. o nedostatku věcné příslušnosti soudu, kterou tento účastník uplatnil v odvolacím řízení výslovně s odkazem na ustanovení § 41 ZRŘ, nevypořádal, ač v odůvodnění rozsudku celkem výstižně parafrázoval námitky D. H., a to i s uvedením § 41 ZRŘ. Je nepřipustné, aby soud na výslovný odkaz na ustanovení § 41 ZRŘ a tam výslovně určenou věcnou příslušnost soudu nereagoval a námitku vypořádal nepřiléhavým odkazem k jinému ustanovení zákona (§ 9 o. s. ř.).

b) Odvolací soud rozhodl ve věci rozsudkem, ačkoliv soud prvního stupně rozhodl ve věci usnesením. Pro rozhodnutí odvolacího soudu zákon stanoví výslovně v ustanovení § 223 o. s. ř., že odvolací soud rozhoduje rozsudkem jen tehdy, pokud potvrzuje rozsudek (§ 219) nebo mění rozsudek podle § 220 odst. 1 o. s. ř., jinak rozhoduje usnesením. Odvolací soud však potvrdil rozsudkem nikoliv rozsudek soudu prvního stupně, ale usnesení.

c) Odvolací soud podle ustanovení § 219 o. s. ř. potvrdil napadené usnesení jako věcně správné, avšak své rozhodnutí založil na skutkových zjištěních a jejich právním posouzení, která soud prvního stupně neučinil. Odvolací soud vzal za základ svého rozhodnutí skutkové okolnosti vzniklé po vyhlášení prvostupňového rozhodnutí, aniž dal možnost dovolatelce se k těmto okolnostem náležitě vyjádřit a podstatné okolnosti prokazovat a aniž rozhodl o jejím důkazním návrhu k nim se vztahujícímu (výslech rozhodce JUDr. M. K., CSc.). Tím odvolací soud porušil zásadu dvouinstančnosti soudního řízení a dospěl tak ve smyslu ustálené judikatury zejména Ústavního soudu k ustanovení § 219 o. s. ř. k tzv. „překvapivému rozhodnutí“ a tedy k porušení procesních i ústavních práv dovolatelky.

d) Odvolací soud při doplnění dokazování o obsahu vůle rozhodce JUDr. M. K., CSc., neprovedl dovolatelkou navržený důkaz výslechem tohoto rozhodce samého, o provedení tohoto důkazu nijak nerozhodl a v odůvodnění rozhodnutí se s touto okolností nevypořádal; zejména s otázkou, proč dovodil obsah projevu jeho vůle a současně považoval slyšení jednajícího za nepotřebné. V tomto smyslu namítá dovolatelka nepřezkoumatelnost rozhodnutí odvolacího soudu a rozpor se zákonem, jmenovitě s § 157 odst. 2 o. s. ř.

e) Odvolací soud se dále nevypořádal se zcela určitou právní argumentací dovolatelky týkající se závěru, že pan P. K. nesplňuje zákonná kritéria pro nestranný a nezávislý výkon funkce rozhodce v této věci. Dovolatelka shledává absenci řádného a přezkoumatelného odůvodnění právního posouzení věci odvolacím soudem z pohledu právně významných skutečností pro rozhodnutí věci, jelikož odvolací

soud se řádně nevyrovnal s námitkou dovolatelky, že pan P. K. je studentem vysoké školy, kde vyučuje Českou republikou jmenovaný rozhodce a vykonává tam správní funkci proděkana.

Dovolatelka dále namítá nesprávné právní posouzení věci odvolacím soudem a uplatňuje tak dovolací důvod podle § 241 odst. 2 písm. b) o. s. ř., a to z následujících důvodů:

a) Soudy obou stupňů v rozporu s hmotným právem (§ 9 odst. 1 ZRŘ) dospěly k závěru, že soud má pravomoc jmenovat třetího rozhodce v řízení podle zákona o rozhodčím řízení i přesto, že již jmenovaní rozhodci jsou oprávněni jmenovat třetího a ke dni rozhodnutí soudu se již shodli na (jiné) osobě rozhodce (prof. M. B.). V rozporu s výslovným zněním zákona usoudily, že překážkou v pravomoci soudu jmenovat třetího rozhodce je až „kompletní složení rozhodčího senátu“ a pravomoc soudu by nebyla dána až v případě, „co všichni rozhodci, včetně předsedajícího, (jmenování) přijali“. A to přesto, že zákon, zakládající vůbec tuto pravomoc soudu v rozhodčím řízení (§ 9 odst. 1 ZRŘ), upravuje výslovně otázku tak, že podstatnou je výhradně skutková okolnost, zda rozhodci dospěli ke shodě na osobě třetího rozhodce. Podmínku, že týž rozhodce jmenování přijme, zákon nezná. Toto východisko, na němž odvolací soud založil svůj právní závěr, je v rozporu s hmotným právem.

b) Odvolací soud dále založil své rozhodnutí na právním závěru, že je-li rozhodce jmenován rozhodnutím soudu, je jmenován účinně vyhlášením rozhodnutí, aniž to nabude právní moci. Tento právní závěr je v rozporu s hmotným právem, zejména § 159 a 159a o. s. ř. Z kontextu vytržené konstatování rozhodce JUDr. M. K., CSc., že k účinnému jmenování rozhodce je třeba, aby ten funkci přijal, podle dovolatelky neimplikuje závěr, že rozhodce JUDr. M. K., CSc., mnil účinným jmenováním jmenování nepravomocné. Rozhodce JUDr. M. K., CSc., jen podal Ministerstvu zdravotnictví svůj názor na jinou situaci, na situaci konkurence dvou jmenovacích procesů, tedy souběžně jdoucího jednání rozhodců o třetím a soudního řízení o jmenování. A proto uvádí, že nakolik je třeba k účinnému jmenování přijetí funkce rozhodcem, platí, že ustaven do funkce je ten z rozhodců, který přijal funkci jako první. Z jeho sdělení neplyne závěr učiněný odvolacím soudem, že účinné jmenování soudem spadá vjedno s nepravomocným jmenováním. Právě naopak plyne z tohoto – správného – názoru, že pan P. K. svoji funkci ani účinně přijmout nemohl do doby, než napadený rozsudek odvolacího soudu nabyt právní moci. V té době však byl již dávno perfektně jmenován třetím rozhodcem JUDr. O. M. (a to dnem 10. 1. 2009, kdy funkci přijal).

c) Odvolací soud dovodil, že rozhodce jmenovaný do této funkce soudním rozsudkem je oprávněn účinně přijmout funkci rozhodce v řízení dle zákona o rozhodčím řízení dříve, nejen než rozsudek, jímž je jmenován, nabude právní moci, ale dokonce dříve, než je vyhlášen, tedy než je nepravomocně jmenován. Tento právní závěr odvolacího soudu je v rozporu s hmotným právem. Proces přijetí funkce rozhodce završuje proces jeho ustanovení do funkce a nemůže jmenování předcházet.

Z výše uvedených důvodů dovolatelka navrhla, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Navrhovatelka ve vyjádření k dovolání zhodnotila svůj postup při jmenování třetího rozhodce jako jednání zcela souladné s rozhodčí smlouvou, neboť se na soud s návrhem na jmenování třetího rozhodce obrátila až po marném uplynutí lhůty sjednané smlouvou pro jeho jmenování prvním nebo druhým rozhodcem nebo smluvní stranou.

Navrhovatelka nesouhlasí s názorem dovolatelky, že není dána věcná příslušnost Obvodního soudu pro Prahu 6, neboť řízení o jmenování rozhodce není rozhodčím řízením, nýbrž samostatným soudním řízením, kdy předmět rozhodčího řízení není určujícím prvkem pro posouzení věcné příslušnosti soudu.

Co se týče jmenování prof. M. B. rozhodcem, má navrhovatelka za to, že bylo v řízení prokázáno, že funkci třetího rozhodce nepřijal, proto nemohlo dojít k jeho platnému jmenování.

Navrhovatelka je toho názoru, že třetím rozhodcem se nestal ani JUDr. O. M., neboť by se výkonem funkce rozhodce, která je honorovaná, dostal do rozporu s § 3 odst. 2 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, podle něhož je funkce veřejného ochránce práv neslučitelná s jinou výdělečnou činností.

Námítku podjatosti třetího rozhodce P. K., který byl jmenován soudem, hodnotí navrhovatelka jako nepodložené tvrzení společnosti D. H. založené pouze na osobních dojmech bez opory v příslušných objektivních skutečnostech.

Navrhovatelka považuje dovolání D. H. za nepřipustné, neboť v dovolání podává svoji vlastní skutkovou verzi obsahu vůle rozhodců jmenovaných navrhovatelkou a společností D. H. a také vlastní interpretaci ujednání v rozhodčí smlouvě o tom, kdy je obecný soud povolán ke jmenování třetího rozhodce. Zjistil-li však odvolací soud z obsahu rozhodčí smlouvy a z dalších úkonů, že v době jeho rozhodnutí nebyly u žádné osoby splněny obě kumulativní podmínky pro jmenování rozhodce, což je shoda rozhodců jmenovaných navrhovatelkou a společností D. H. na téže osobě, a souhlas této osoby s výkonem funkce rozhodce, pak se jedná o zjištění skutkového stavu věci, nikoliv o právní posouzení. Skutkový stav věci však nelze podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. dovoláním napadnout, skutkové výhrady D. H. nemohou založit přípustnost dovolání. Navrhovatelka také namítla, že odvolací soud nemůže přihlídnout k důkazu provedenému rozhodčím spisem, vedeným pod sp. zn. 6/2003, neboť odvolací soud může přihlížet pouze k důkazům provedeným v průběhu soudního řízení před soudy obou stupňů a je také povinen respektovat zákonnou povinnost mlčenlivosti rozhodců.

Navrhovatelka navrhla odmítnutí dovolání jako nepřipustného, event. jeho zamítnutí jako nedůvodného.

Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc postoupil Městskému soudu v Praze jako soudu věcně příslušnému k řízení v prvním stupni.

Zodůvodnění:

Napadený rozsudek odvolacího soudu byl vyhlášen před 1. 7. 2009, kdy nabyla účinnosti novela občanského soudního řádu provedená zákonem č. 7/2009 Sb. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) proto vzhledem k bodu 12 přechodných ustanovení v článku II uvedeného zákona dovolání projednal a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 30. 6. 2009.

Při jednání před dovolacím soudem dne 15. 7. 2010 a podáním ze dne 4. 10. 2010 dovolatelka rozšířila uplatněné dovolací důvody o námitku, že řízení trpí vadou uvedenou v ustanovení § 229 odst. 1 o. s. ř., spočívající v tom, že návrh na jmenování rozhodce podala Česká republika jednajícím Ministerstvem zdravotnictví, tedy nepřislušnou organizační složkou, když měla jednat prostřednictvím Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových (§ 3 zákona č. 201/2002 Sb.). Tato skutečnost založila neodstranitelnou vadu řízení, neboť stát jednajícím k tomu nepřislušnou organizační složkou nemá způsobilost být účastníkem soudního řízení. Dovolatelka proto navrhla, aby řízení bylo podle § 104 odst. 1 o. s. ř. zastaveno.

Při jednání před dovolacím soudem dne 14. 10. 2010 navrhovatelka namítla, že předmět rozhodčího řízení je nutno posoudit pouze ze znění rozhodčí smlouvy, nikoliv z obsahu rozhodčího spisu, protože tímto posouzením by soud vlastně předběžně posuzoval výsledek rozhodčího řízení.

Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání bylo podáno včas oprávněnou osobou a obsahuje stanovené náležitosti, dospěl k závěru, že dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., jelikož rozsudek odvolacího soudu v dané věci má po právní stránce zásadní význam, neboť řeší právní otázky, které dosud v rozhodování dovolacího soudu nebyly vyřešeny (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

V první řadě jde o otázku, zda řízení o jmenování rozhodce podle ustanovení § 9 odst. 1 ZRŘ je řízením ve smyslu ustanovení § 41 ZRŘ.

Odvolací soud tuto otázku posoudil tak, že o řízení ve smyslu ustanovení § 41 ZRŘ nejde. Podle odvolacího soudu sice rozhodčí řízení a řízení o jmenování rozhodce spolu úzce souvisí, nelze však dovodit, že by šlo o řízení podle § 41 ZRŘ. V této souvislosti je třeba konstatovat, že i když tento závěr odvolací soud nevyjádřil výslovně, vyplývá jeho názor nepochybně z jeho argumentace, že závěr o úzké souvislosti rozhodčího řízení a jmenování rozhodce nelze použít natolik extenzivním způsobem, jak činí společnost D. H., a je třeba vycházet z ustanovení § 9 odst. 1 o. s. ř., podle kterého nestanoví-li zákon jinak, jsou k řízení v prvním stupni příslušné soudy okresní. Druhý účastník přitom vyjádřil stanovisko, že je třeba aplikovat právě ustanovení § 41 ZRŘ. Názor odvolacího soudu není správný.

Podle ustanovení § 9 odst. 1 ZRŘ jestliže strana, která má jmenovat rozhodce, tak neučiní do třiceti dnů od doručení výzvy druhé strany, nebo nemohou-li se jmenování rozhodce ve stejné lhůtě shodnout na osobě předsedajícího rozhodce, jmenuje rozhodce nebo předsedajícího rozhodce soud, pokud se strany nedohodly jinak. Návrh může soudu podat kterákoli strana nebo každý z již jmenovaných rozhodců.

Podle ustanovení § 41 ZRŘ k řízení o neplatnosti rozhodčí smlouvy a k řízení podle tohoto zákona je v prvním stupni příslušný soud, který by byl příslušný k řízení ve věci podle zvláštního předpisu, kdyby nebylo rozhodčí smlouvy.

Za řízení podle ustanovení § 41 ZRŘ je tedy třeba kromě řízení o neplatnosti rozhodčí smlouvy považovat řízení, která jsou předpokládána v některém ustanovení tohoto zákona (s výjimkou ustanovení § 6 odst. 2 ZRŘ, v němž je speciálně upraveno rozhodování o zproštění mlčenlivosti rozhodce). Jde tedy o řízení podle § 9 ZRŘ, podle § 12 odst. 2 ZRŘ (návrh na vyloučení rozhodce) a podle ustanovení § 31 ZRŘ (řízení o zrušení rozhodčího nálezů).

Tento závěr odpovídá i historickému vývoji právní úpravy.

Zákon č. 113/1895 ř. z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních (civilní řád soudní), v ustanovení § 581 upravoval, že kdo podle rozhodčí smlouvy má ustanovit rozhodce, může být odpůrcem nebo, náleží-li ustanovit rozhodce třetí osobě, každou ze stran vyzván, aby tohoto rozhodce do čtrnácti dnů ustanovil a oznámil to straně vyzývající. Stejná výzva jest přípustná tenkrát, jestliže rozhodce, podle rozhodčí smlouvy již ustanovený, odepře přijmout rozhodčí úřad nebo splnit své závazky, jestliže zemře, nebo je s úspěchem odmítnut, nebo z jiného důvodu odpadne. Má-li také vyzývající strana ustanovit rozhodce, nechť spolu se svou výzvou oznámí, koho sama ustanovila rozhodcem. Tyto vzájemné výzvy a oznámení lze vykonati poštou nebo notářem. Osoba povoláná k tomu, aby ustanovila rozhodce, je vázána ustanovením, jež učinila, jakmile odpůrce nebo některá ze stran obdržela zprávu o tomto ustanovení.

Podle ustanovení § 582 civilního řádu soudního nebylo-li ustanovení za rozhodce včas provedeno, nebo nemohou-li se oba rozhodcové sjednotiti na osobě vrchního rozhodce, ustanoví jej na návrh soud. Návrh jest učiniti u toho soudu, který by byl příslušný pro tuto rozepř v první stolici, kdyby tu nebylo rozhodčí smlouvy. K návrhu jsou oprávněny strany a v případě § 580 také každý z rozhodců. K učinění tohoto návrhu není ani před sborovými soudy třeba zastoupení advokátem.

Podle ustanovení § 648a zákona č. 142/1950 Sb., o řízeních ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád), má-li podle rozhodčí smlouvy každá strana jmenovat jednoho nebo více rozhodců a jedna ze stran je s jmenováním v prodlení, ustanoví rozhodce za ni, není-li v rozhodčí smlouvě stanoveno něco jiného, soud na návrh druhé strany. Totéž platí, nemohou-li se rozhodci stranami jmenovaní shodnout na osobě třetího (vrchního) rozhodce. K návrhu je tu oprávněn též každý z rozhodců jmenovaný stranami (odst. 1). K rozhodnutí o návrzích podle odstavce 1 je příslušný obecný soud kterékoliv strany, a není-li takového soudu v Československé republice, v jehož obvodu se má konat rozhodčí řízení; řízení koná soudce bez ústního jednání.

Podle ustanovení § 7 zákona č. 98/1963 Sb., o rozhodčím řízení v mezinárodním obchodním styku a o výkonu rozhodčích nálezů, jestliže ten, kdo má jmenovat rozhodce, tak neučiní v přiměřené době, jmenuje rozhodce soud na návrh strany, pokud

se strany nedohodly jinak. Totéž platí, nemohou-li se jmenovaní rozhodci shodnout na osobě předsedajícího rozhodce; k návrhu je oprávněna kterákoliv strana anebo každý z jmenovaných rozhodců (odst. 1).

Nedohodly-li se strany jinak, jmenuje soud na návrh kterékoliv strany nebo rozhodce nového rozhodce, jestliže jmenovaný rozhodce odepře působit jako rozhodce, nebo nemůže činnost rozhodce vykonávat.

Příslušným k rozhodování podle tohoto zákona je okresní soud, v jehož obvodě se rozhodčí řízení koná nebo konalo, je-li toto místo v tuzemsku; jinak je příslušný okresní soud, který by byl pro věc příslušný, kdyby nebylo rozhodčí smlouvy (§ 26).

Ze shora uvedeného vyplývá, že pro rozhodování soudu ve věcech rozhodčího řízení byla vždy upravena speciální věcná příslušnost, přičemž v civilním řádu soudním a v zákoně č. 142/1950 Sb. byla upravena speciálně věcná příslušnost pro rozhodování o jmenování rozhodce.

O tom, že řízení o jmenování rozhodce je řízením podle zákona o rozhodčím řízení, jsou zajedno i autoři teoretických prací o rozhodčím řízení (v této souvislosti srov. např. Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, str. 292, Raban, P. Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2004, bod 266).

Konečně skutečnost, že řízení o jmenování rozhodce podle ustanovení § 9 ZRŘ je řízením podle zákona o rozhodčím řízení ve smyslu ustanovení § 41 ZRŘ, vyplývá přímo ze znění ustanovení § 43 ZRŘ. Podle tohoto ustanovení k řízení podle tohoto zákona je místně příslušný soud, v jehož obvodu se koná nebo konalo rozhodčí řízení, je-li toto místo v tuzemsku. Jinak je místně příslušný soud, který by byl místně příslušný, kdyby nebylo rozhodčí smlouvy. Mimo to k řízení podle § 9 a § 12 odst. 2 je dána místní příslušnost soudu podle sídla nebo bydliště navrhovatele nebo odpůrce, jestliže nelze v tuzemsku zjistit místní příslušnost soudu.

Závěr odvolacího soudu, že řízení o jmenování rozhodce podle ustanovení § 9 odst. 1 ZRŘ není řízením podle zákona o rozhodčím řízení, je tedy nesprávný a na věc je nutno aplikovat ustanovení § 41 ZRŘ. Je tedy nutno posoudit, který soud by byl příslušný k řízení ve věci podle zvláštního předpisu, kdyby nebylo rozhodčí smlouvy. Tímto zvláštním předpisem je občanský soudní řád, konkrétně ustanovení § 9.

Pro posouzení věcné příslušnosti je rozhodující předmět řízení, tak jak je vymezen v ustanovení § 79 odst. 1 o. s. ř., resp. v případě rozhodčího řízení tak, jak je vymezen v žalobě. Z tohoto hlediska je rozhodující vylíčení rozhodujících skutečností žalující stranou, tedy vymezení skutku, jenž má být předmětem řízení. Rozhodujícími skutečnostmi se rozumí údaje, které jsou zcela nutné k tomu, aby bylo jasné, o čem a na jakém podkladě má soud rozhodnout. Žalobce musí v žalobě uvést takové skutečnosti, jimiž vylíčí skutek (skutkový děj), na jehož základě uplatňuje svůj nárok, a to v takovém rozsahu, který umožňuje jeho jednoznačnou individualizaci (nemožnost záměny s jiným skutkem).

Pro posouzení věcné příslušnosti je tedy rozhodující, jak byl společností D. H. vymezen předmět řízení v rozhodčím řízení.

Protože potřebné skutkové zjištění ohledně předmětu rozhodčího řízení neučinil ani soud prvního stupně, ani soud odvolací, nařídil Nejvyšší soud podle ustanovení § 243a odst. 1 o. s. ř. k projednání dovolání jednání a při něm podle ustanovení § 243a odst. 2 o. s. ř. provedl dokazování k prokázání přípustnosti a důvodu dovolání – namítanému nedostatku věcné příslušnosti Obvodního soud pro Prahu 6 – zjištění předmětu rozhodčího řízení mezi účastníky.

Při tomto dokazování Nejvyšší soud z rozhodčí žaloby ze dne 15. 10. 1996, ve znění doručeném rozhodčímu senátu dne 21. 10. 1996 a ve znění upraveném na základě výzvy rozhodců, doručeném rozhodčímu senátu dne 31. 10. 1996, zjistil, že žalobce D. H., a. s., proti žalované České republice – Ministerstvu zdravotnictví uplatnil nároky z důvodu zneužití účasti v hospodářské soutěži podle ustanovení § 42 obch. zák. a § 18 zákona o hospodářské soutěži a současně z důvodu nekalé soutěže podle ustanovení § 41, 44 a 50 obch. zák. Rovněž z mezitímního rozhodčího nálezu ze dne 19. 3. 1997 zjistil, že rozhodci posoudili nároky navrhovatele jako nároky z nekalé soutěže a současně z nedovoleného omezování hospodářské soutěže. Z přezkumného rozhodčího nálezu ze dne 27. 5. 1998 Nejvyšší soud zjistil, že rovněž rozhodci přezkumného rozhodčího senátu posoudili nároky navrhovatele jako nároky způsobené zneužitím účasti v hospodářské soutěži podle § 42 obch. zák. uplatněné podle § 53 obch. zák. a podle § 17 zákona o ochraně hospodářské soutěže. Z konečného rozhodčího nálezu ze dne 4. 8. 2008 bylo zjištěno, že rozhodčí senát vycházel při rozhodování z mezitímního rozhodčího nálezu.

Na základě těchto skutkových zjištění Nejvyšší soud uzavřel, že společnost D. H. uplatnila v rozhodčím řízení nároky v důsledku tvrzeného současného porušení ustanovení § 18 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění platném do 28. 10. 1992, a porušení ustanovení § 44 a § 50 obch. zák., tedy nekalosoutěžního jednání.

O těchto nárocích rozhodli rozhodci mezitímním rozhodčím nálezem ze dne 19. 3. 1997, přezkumným rozhodčím nálezem ze dne 27. 5. 1998 a konečným rozhodčím nálezem ze dne 4. 8. 2008.

Podle ustanovení § 9 odst. 3 písm. c) bod dd) občanského soudního řádu ve znění platném k datu zahájení rozhodčího řízení (a podle ustanovení § 9 odst. 3 písm. k/ a l/ občanského soudního řádu v nyní platném znění) je v těchto věcech dána věcná příslušnost krajských soudů.

Pokud navrhovatelka při jednání dne 14. 10. 2010 namítala, že předmět rozhodčího řízení je nutno posoudit pouze ze znění rozhodčí smlouvy, nikoliv z obsahu rozhodčího spisu, je tato námitka neopodstatněná, neboť předmět rozhodčího řízení je, jak shora uvedeno, vymezen rozhodčí žalobou. Na věcné příslušnosti soudu se strany dohodnout nemohou.

V důsledku skutečnosti, že věc rozhodoval věcně nepřislušný soud, bylo řízení zatíženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (dovolací důvod dle ustanovení § 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř.).

Nejvyšší soud dále posuzoval námitku dovolatelky, že návrh na jmenování rozhodce podal subjekt nezpůsobilý být účastníkem řízení. Dovodil, že tato námitka je neopodstatněná, neboť tímto způsobilým subjektem je Česká republika, jež byla též v návrhu označena. Česká republika je způsobilá jednat před soudem pouze ve spojení s příslušnou organizační složkou státu. Nejvyšší soud se ztotožňuje se závěrem odvolacího soudu, že v posuzované věci měla Česká republika jednat prostřednictvím Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, s nímž však začal správně jednat odvolací soud.

Zásadní právní význam rozhodnutí odvolacího soudu shledává Nejvyšší soud i ohledně řešení otázky výkladu ustanovení § 9 odst. 1 ZRŘ z hlediska, zda se mohou již jmenování rozhodci shodnout na osobě předsedajícího (resp. v daném případě třetího) rozhodce poté, kdy některá ze stran po uplynutí třicetidenní lhůty podle tohoto ustanovení podala k soudu návrh na jmenování předsedajícího (třetího) rozhodce a tento návrh nevzala zpět.

Je totiž nutno posoudit, zda po tomto podání návrhu na jmenování předsedajícího (třetího) rozhodce některou ze stran rozhodčího řízení se mohou ještě již jmenování rozhodci účinně shodnout na osobě předsedajícího (třetího) rozhodce, či zda toto oprávnění tímto okamžikem ztrácí a předsedajícího (třetího) rozhodce může jmenovat pouze soud.

Nejvyšší soud dovodil, že v takovém případě se nemohou již jmenování rozhodci (pokud se strany ve smyslu ustanovení § 9 odst. 1 ZRŘ nedohodly jinak – ze skutkového zjištění soudu prvního stupně a soudu odvolacího tato jiná dohoda nevyplývá – z návrhu na jmenování rozhodce se podává, že odlišná dohoda stran od dispozitivního ustanovení § 9 odst. 1 ZRŘ spočívá pouze v tom, že soud nemá jmenovat předsedajícího, nýbrž třetího rozhodce) účinně shodnout na osobě předsedajícího (třetího) rozhodce, neboť podle ustanovení § 9 odst. 1 ZRŘ již o tomto návrhu rozhoduje soud a po dobu soudního řízení přešlo toto právo na soud.

Odvolací soud tedy nesprávně řešil, zda se již jmenování rozhodci v průběhu řízení shodli na osobě třetího rozhodce či nikoliv.

Z uvedeného vyplývá, že je nepřipadná námitka dovolatelky, že tím, že se rozhodci shodli na osobě třetího rozhodce, neměl již soud pravomoc rozhodovat o jmenování tohoto rozhodce, aniž bylo třeba posuzovat, zda k této shodě skutečně došlo. Námitka dovolatelky, že shodou již jmenovaných rozhodců na osobě třetího rozhodce zanikla pravomoc soudu jmenovat rozhodce postupem podle § 9 odst. 1 ZRŘ, je nesprávná i z toho důvodu, že pravomoc soudu jmenovat předsedajícího (třetího) rozhodce je založena již ustanovením § 9 odst. 1 ZRŘ. Pokud soud zjistí, že předpoklady ustanovení § 9 odst. 1 ZRŘ splněny nejsou, není to důvodem pro zastavení řízení podle ustanovení § 104 odst. 1 o. s. ř., ale pro zamítnutí návrhu na jmenování rozhodce.

Podle ustanovení § 242 odst. 3 o. s. ř. musel Nejvyšší soud dále posoudit, zda řízení netrpí dalšími vadami, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Nejvyšší soud přitom dovodil, že řízení takovou vadou trpí.

Řízení o jmenování rozhodce podle ustanovení § 9 ZRŘ je řízením nesporným, které je možno zahájit pouze na návrh. Podle ustanovení § 94 odst. 2 o. s. ř. jsou účastníky takového řízení navrhovatel a ti, které zákon za účastníky označuje.

Zákon o rozhodčím řízení ani občanský soudní řád však účastníky řízení o jmenování rozhodce neoznačují. Za této situace je třeba použít ustanovení § 94 odst. 1, věty první, o. s. ř., podle něhož v řízení, které může být zahájeno i bez návrhu, jsou účastníky navrhovatel a ti, o jejichž právech nebo povinnostech má být v řízení jednáno. Použití tohoto ustanovení odpovídá i vymezení účastníků v typově podobných řízeních, jako jsou řízení o některých otázkách obchodních společností a družstev a jiných právnických osob. Podle ustanovení § 200e o. s. ř. se účastenství v těchto věcech řídí ustanovením § 94 odst. 1, věty první, o. s. ř. (ledaže zákon výslovně stanoví okruh účastníků jinak – např. § 194 odst. 2 obch. zák., podle něhož jmenuje chybějící členy nebo člena představenstva na návrh osoby, jež na tom osvědčí právní zájem, soud, přičemž účastníky řízení jsou navrhovatel, společnost, je-li zde osoba, která je oprávněna jejím jménem nebo za ni jednat, a osoba, jež má být soudem jmenována za člena představenstva – i toto vymezení nezpochybně použítí ustanovení § 94 odst. 1 o. s. ř.). Nelze tedy než uzavřít, že účastníky řízení o jmenování předsedajícího (třetího) rozhodce jsou kromě navrhovatele, jímž může být pouze osoba uvedená v § 9 odst. 1 ZRŘ, strany rozhodčího řízení, již jmenování rozhodce a osoba, která je v návrhu na jmenování rozhodce na tuto funkci navržena.

Soud prvního stupně i odvolací soud však se všemi těmito osobami jako s účastníky řízení nejednaly, čímž zatížily řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Vadou řízení ve smyslu ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. však není skutečnost, že soud odvolací rozhodl rozsudkem, ač soud prvního stupně rozhodoval usnesením. Soud prvního stupně tak učinil nesprávně, neboť řízení o jmenování rozhodce podle ustanovení § 9 ZRŘ je řízením nesporným, přičemž v tomto řízení je věc sama vymezena buď obsahem návrhu na zahájení řízení, nebo usnesením soudu, jímž bylo řízení zahájeno bez návrhu. Výrok o jmenování rozhodce je tedy rozhodnutím ve věci samé. Podle ustanovení § 152 odst. 1 o. s. ř. o věci samé soud rozhoduje rozsudkem, pokud zákon nestanoví, že soud rozhoduje o věci samé usnesením. V případě řízení o jmenování rozhodce tak nečiní. Odvolací soud tedy napravil vadu, kterou zatížil řízení soud prvního stupně, a sám správně rozhodl rozsudkem.

K námitce dovolatelky ohledně absence řádného a přezkoumatelného odůvodnění rozsudku odvolacího soudu z hlediska tvrzení dovolatelky, že P. K. nesplňuje zákonná kritéria pro nestranný a nezávislý výkon funkce rozhodce v této věci, Nejvyšší soud uzavřel, že odvolací soud své závěry odůvodnil a s námitkami dovolatel-

ky se v odůvodnění rozhodnutí vypořádal. Rozsudek odvolacího soudu tudíž nelze považovat za nepřezkoumatelný a řízení touto vadou netrpí.

Vzhledem k tomu, že rozsudek odvolacího soudu není ze shora uvedených důvodů správný, Nejvyšší soud podle ustanovení § 243b odst. 2 o. s. ř. tento rozsudek zrušil. Protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, Nejvyšší soud podle ustanovení § 243b odst. 3 o. s. ř. zrušil i rozhodnutí soudu prvního stupně a věc postoupil k dalšímu řízení věcně příslušnému soudu.

Rozsudkem pro uznání lze uložit povinnost k zaplacení částky dlužníku i za situace, kdy žalobním návrhem byl uplatněn nárok také vůči ručiteli dlužníka.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2010, sp. zn. 23 Cdo 28/2010)

Vrchní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 7. 8. 2008 potvrdil rozsudek Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 6. 3. 2008 ve výroku I. ve věci samé, kterým bylo žalované 1) uloženo zaplatit žalobkyni částku 1 650 000 Kč s úrokem z prodlení v tomto výroku specifikovaným; výrokem II. změnil výrok II. soudu prvního stupně o náhradě nákladů řízení a výrokem III. rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení.

Odvolací soud se ztotožnil se soudem prvního stupně, že byly splněny předpoklady pro vydání částečného rozsudku pro uznání podle § 153a odst. 1 a 3 ve spojení s § 114b odst. 5 o. s. ř., jestliže žalovaná 1) ve stanovené třicetidenní lhůtě na výzvu soudu podle § 114b odst. 1 o. s. ř., řádně doručenou dne 25. 7. 2007 spolu s žalobou a platebním rozkazem, se nevyjádřila k žalobě a ani nesdělila důvod, který by jí bránil ve vyjádření, ač byla o důsledcích nevyjádření se poučena. V podaném odporu proti platebnímu rozkazu neuvedla žádné další skutečnosti. Odvolací soud neuznal procesní obranu žalované 1), že nebyly splněny předpoklady pro vydání rozsudku pro uznání, když v rozporu s obsahem žalobních tvrzení je navrhován petit nesprávně založený na pasivní solidaritě žalovaných. Odvolací soud konstatoval, že právní titul žaloby není žalobce povinen vůbec uvádět, postačí, uvede-li skutkové okolnosti, od kterých se uplatněný nárok odvíjí, a to žalobkyně v daném případě splnila, když v žalobě vylíčila dostatečným způsobem všechny skutkové okolnosti nezbytné pro rozhodnutí ve věci samé. Z žaloby vyplynulo, že mezi žalobkyní a žalovanou 1) se jedná o vrácení kupní ceny ve výši 1 650 000 Kč po odstoupení od kupní smlouvy, která byla uzavřena dne 31. 8. 2005 (§ 409 a násl. obch. zák.), a pohledávka mezi žalobkyní a žalovanou 2) má původ v leasingové smlouvě, v níž, resp. ve všeobecných podmínkách, které byly součástí leasingové smlouvy, bylo stanoveno, že žalovaná 2), jako leasingový nájemce, je ručitelem za peněžité závazky dodavatele předmětu leasingu – žalované 1) z dodavatelské smlouvy, resp. z uvedené kupní smlouvy. Dále bylo zjištěno, že žalovaná 1) ani žalovaná 2) výzvu žalobkyně k zaplacení 1 650 000 Kč nesplnila. Odvolací soud z uvedených vylíčených skutkových okolností dále dovodil, že nejde o věc, v níž nelze uzavřít a schválit smír ve smyslu § 99 odst. 1 a 2 o. s. ř., jako podmínky pro vydání rozsudku pro uznání. Odvolací soud stejně jako soud prvního stupně dospěl k závěru, že byla naplněna podmínka ustanovení § 114b odst. 1 o. s. ř., podle něhož, vyžaduje-li to povaha věci nebo okolnosti případu, může předseda senátu, s výjimkou věcí, v nichž nelze uzavřít a schválit smír (§ 99 odst. 1 a 2 o. s. ř.), a věci uvedených v § 118b a § 120 odst. 2,

místo výzvy podle § 114a odst. 2 písm. a), nebo nebylo-li takové výzvě řádně a včas vyhověno, žalovanému usnesením uložit, aby se ve věci písemně vyjádřil a aby v případě, že nárok uplatněný v žalobě zcela neuzná, ve vyjádření vylíčil rozhodující skutečnosti, na nichž staví svoji obranu, a k vyjádření připojil listinné důkazy, jichž se dovolává, popřípadě označil důkazy k prokázání svých tvrzení. Vyšel ze závěru, že předmětná věc je skutkově složitější, která si vyžaduje rozsáhlejší dokazování, čímž odůvodnil potřebu uložení povinnosti žalovaným se k žalobě vyjádřit ve smyslu § 114b o. s. ř.

Za situace, kdy žaloba a platební rozkaz s výzvou podle § 114b odst. 1 o. s. ř. byly žalované 1), na rozdíl od žalované 2), řádně doručeny, nastala ve smyslu § 114b odst. 5 o. s. ř. fikce uznání nároku, který je proti žalované 1) žalobou uplatňován, a soud prvního stupně poté vyzval žalobkyni, zda navrhuje ve smyslu § 153a odst. 1 o. s. ř. vydání částečného rozsudku pro uznání vůči žalované 1), pro jehož vydání vůči žalované 1) shledal všechny předpoklady. Protože žalobkyně podáním ze dne 21. 12. 2007, doručeným soudem dne 27. 12. 2007, vydání částečného rozsudku pro uznání navrhla, odvolací soud uzavřel, že soud prvního stupně nepochybil, pokud rozhodl pouze o části projednávané věci v tom smyslu, že rozhodl pouze o žalobě proti žalované 1) a nikoliv o žalobě podané proti žalované 2), kdy takový postup neshledal za nepatřičný a který by byl v rozporu s § 152 odst. 2 o. s. ř.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná 1) dovolání, majíc za to, že toto rozhodnutí řeší otázku zásadního významu a je proti němu dovolání přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Má za to, že nebyly naplněny předpoklady pro vydání částečného rozsudku pro uznání. Za otázku zásadního právního významu považuje, zda o žalobě proti více věřitelům lze na základě výzvy učiněné podle § 114b odst. 1 o. s. ř. rozhodnout izolovaným způsobem pouze proti jednomu z nich. Za další otázku zásadního právního významu považuje „zda v případě zjevné bezdůvodnosti žaloby v návaznosti na uplatnění obrany proti celému žalobnímu nároku je povinen učinit výslovné vyjádření, že svou obranu staví výlučně na právní kvalifikaci spočívající v námitce zjevně bezdůvodné žaloby, a nebo zda se nachází v rámci zákonem připuštěné procesní taktiky, jestliže se nevyjádří a uplatní takovou námitku až ve svém závěrečném vyjádření před vyhlášením rozsudku“.

Bezdůvodnost žaloby spatřuje dovolatelka v nesouladu skutkového odůvodnění žaloby a žalobkyní výslovně formulovaného žalobního návrhu, v němž žalobkyně požaduje vydání rozsudku, že žalovaní 1) a 2) jsou povinni zaplatit společně a nerozdílně žalobkyni částku 1 650 000 Kč s příslušenstvím, aniž by žalobní petit respektoval skutkové okolnosti, že žalovaná 2) je ručitelkou za závazek žalované 1) z titulu kupní smlouvy, jak bylo uvedeno ve všeobecných podmínkách leasingové smlouvy. Namítá, že žalobkyní uvedený žalobní petit neodpovídal povaze závazku žalované 1) a 2). Uvádí, že žalovaná, jako dlužník, a žalovaná 2), jako ručitel, jsou povinny plnit totéž plnění, i když každá z jiného právního důvodu, a že plněním jedné z nich zaniká v rozsahu poskytnutého plnění povinnost druhé. Poukazuje na

to, že již soud prvního stupně na zjevnou bezdůvodnost žaloby nijak nereagoval a bez dalšího vydal platební rozkaz, kdy žalobě zcela vyhověl, včetně nesprávného rozsudečného výroku založeného na principu pasivní solidarity žalovaných. Odkazuje na ustanovení § 172 odst. 1 o. s. ř., podle něhož nebyla splněna podmínka pro vydání platebního rozkazu, jestliže žalobkyní uplatňovaný nárok nebyl v souladu s odůvodňujícími skutkovými tvrzeními. Uvádí, že v platebním rozkazu soud sice vyzval žalovanou 1) k vyličení rozhodujících skutečností, proč nárok neuznává, ale dovolatelka se domnívá, že z výzvy ji nevzniká povinnost vyjádřit se k právní kvalifikaci, když její obrana byla založena výlučně na právní kvalifikaci. Je přesvědčena, že zjevná bezdůvodnost žaloby představuje určitý procesní stav, na nějž je soud sám povinen reagovat příslušným procesním postupem, bez ohledu na to, zda žalovaný bezdůvodnost žaloby namítne. Pokud nebyl po právu vydán platební rozkaz, nemohla být podle dovolatelky po právu vydána ani výzva v něm učiněná podle § 114b o. s. ř., jestliže nebyly splněny podmínky § 172 odst. 1 o. s. ř.

Dovolatelka navrhl, aby rozsudek odvolacího soudu i soudu prvního stupně byl zrušen a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalobkyně ve vyjádření k dovolání žalované 1) navrhla odmítnutí dovolání, neboť se domnívá, že dovolání není přípustné. Je přesvědčena, že soud prvního stupně postupoval správně a byly splněny podmínky pro vydání částečného rozsudku pro uznání. Má za to, že částečný rozsudek pro uznání je možno vydat i tehdy, je-li více žalovaných – a to i vůči jednomu z nich. Za podstatné považuje, že nastala fikce uznání nároku tím, že žalovaná 1) se na výzvu soudu ve stanovené lhůtě nevyjádřila k žalobě, a tuto skutečnost již nemůže žalovaná 1) nijak zhojit.

Nejvyšší soud dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Podle článku II. bodu 12 zákona č. 7/2009 Sb., obsahujícího přechodná ustanovení k novele občanského soudního řádu provedené tímto zákonem, dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu vyhlášeným (vydaným) přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (tj. před 1.7.2009) se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů. S ohledem na den, kdy bylo vydáno rozhodnutí odvolacího soudu (7. 8. 2008), bylo tedy v řízení o dovolání postupováno podle občanského soudního řádu ve znění před novelou provedenou zákonem č. 7/2009 Sb.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.), po zjištění, že dovolání žalované 1) bylo podáno včas (§ 240 odst. 1 o. s. ř.) a byla řádně zastoupena advokátem (§ 241 odst. 1 o. s. ř.), nejprve zkoumal, zda je dovolání přípustné. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští. Proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu je dovolání přípustné za podmínek uvedených v § 237 odst. 1 písm. b) a c) o. s. ř.

Podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, kterým soud prvního

stupně rozhodl jinak než v dřívějším rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil. O takový případ se v dané věci nejedná. Přichází proto v úvahu pouze přípustnost dovolání, jejíž podmínky stanoví § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Ta je dána tehdy, pokud dovolání není přípustné podle písmena b) tohoto ustanovení a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Podle § 237 odst. 3 o. s. ř. má rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem. Předpokladem je, že řešení právní otázky mělo pro rozhodnutí o věci určující význam, tedy že nešlo jen o takovou právní otázku, na niž rozsudek odvolacího soudu nebyl z hlediska právního posouzení věci založen. Zásadní právní význam má rozsudek odvolacího soudu současně pouze tehdy, jestliže v něm řešená právní otázka má zásadní význam nejen pro rozhodnutí v posuzované věci, ale z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec (pro jejich judikaturu), přičemž se musí jednat o takovou právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu nebyla dosud řešena nebo která je dovolacím soudem rozhodována rozdílně. Závěr o tom, zda dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam, dovolací soud činí předběžně; zvláštní rozhodnutí o tom nevydává.

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má. Z toho, že přípustnost dovolání je ve smyslu § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. spjata se závěrem o zásadním významu rozhodnutí po právní stránce, vyplývá, že také dovolací přezkum se otevírá zásadně pro posouzení otázek právních, navíc otázek zásadního právního významu.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání je podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné, neboť právní otázka možnosti vydání částečného rozsudku pro uznání při splnění všech zákonem daných podmínek jen vůči jednomu z žalovaných nebyla v rozhodování dovolacího soudu dosud vyřešena.

Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. lze rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumat jen z důvodů uplatněných v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3, jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny. Uvedené vady řízení se z obsahu spisu nepodávají a dovolatelka ani takové vady v dovolání výslovně nenamítá.

Nejvyšší soud se dále zabýval uplatněným dovolacím důvodem podle ustanovení 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., kterým je pochybení soudu při aplikaci práva na zjiště-

ný skutkový stav, tedy případ, kdy byl skutkový stav posouzen podle jiného právního předpisu, než který měl být správně použit, nebo byl-li sice aplikován správně určený právní předpis, ale soud jej nesprávně interpretoval (vyložil nesprávně podmínky obecně vyjádřené v hypotéze právní normy a v důsledku toho nesprávně aplikoval vlastní pravidlo, stanovené dispozicí právní normy). Podle § 153a odst. 1 o. s. ř. uzná-li žalovaný v průběhu soudního řízení nárok nebo základ nároku, který je proti němu žalobou uplatňován, rozhodne soud rozsudkem podle tohoto uznání. Uzná-li žalovaný nárok proti němu žalobou uplatněný jen zčásti, rozhodne soud rozsudkem podle tohoto uznání, jen navrhne-li to žalobce.

Ustanovení § 153a odst. 2 o. s. ř. stanoví, že rozsudek pro uznání nelze vydat ve věcech, v nichž nelze uzavřít a schválit smír (§ 99 odst. 1 a 2 o. s. ř.).

Podle § 153a odst. 3 o. s. ř. soud rozhodne rozsudkem pro uznání také tehdy, má-li se za to, že žalovaný nárok, který je proti němu žalobou uplatňován, uznal (§ 114b odst. 5 o. s. ř.).

Soud může i bez výslovné žádosti žalobce a bez slyšení žalovaného ve smyslu § 172 odst. 1 o. s. ř. vydat platební rozkaz, je-li v žalobě uplatněno právo na zaplacení peněžité částky a vyplývá-li uplatněné právo ze skutečností uvedených žalobcem. V platebním rozkazu žalovanému uloží, aby do patnácti dnů od doručení platebního rozkazu žalobci zaplatil uplatněnou pohledávku a náklady řízení nebo aby v téže lhůtě podal odpor u soudu, který platební rozkaz vydal.

Podle § 152 odst. 2 o. s. ř. má být rozsudkem rozhodnuto o celé projednávané věci. Jestliže to však je účelné, může soud rozsudkem rozhodnout nejdříve jen o její části nebo jen o jejím základu.

V dané věci odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění, že žalovaná 1) ve stanovené lhůtě nepodala vyjádření, jež by zamezilo splnění předpokladů pro vydání rozsudku pro uznání podle § 153a odst. 3 o. s. ř.

Odvolací soud v dané věci respektoval, že není možno vydat rozsudek pro uznání, jestliže by žalobě nebylo možno vyhovět, ani kdyby byla prokázána všechna žalobní tvrzení, když základem pro vydání rozsudku pro uznání mohou být jen taková žalobní tvrzení, která vedou k závěru, že podle nich lze přiznat žalobou požadované plnění. Odvolací soud posuzoval věc z tohoto pohledu v souladu s ustálenou judikaturou – srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 1998, sp. zn. 2 Cdon 994/97, publikovaný v Soudní judikatuře pod označením SJ 103/98, podle něhož při zkoumání předpokladů pro vydání rozsudku pro uznání se musí soud zabývat i tím, zda vydání rozsudku není vyloučeno povahou věci a rozporem s kogentními právními předpisy.

V posuzované věci odvolací soud vyšel z žalobních tvrzení, že mezi žalobkyní a žalovanou 1) se jedná o vrácení kupní ceny ve výši 1 650 000 Kč za prodej automobilu po odstoupení od kupní smlouvy, která byla uzavřena dne 31. 8. 2005 mezi žalovanou 1), jako prodávající, a žalobkyní, jako kupující, a vůči žalované 2) o pohledávku mezi žalobkyní a žalovanou 2), která má původ v leasingové smlouvě,

v níž, resp. ve všeobecných podmínkách, které byly součástí leasingové smlouvy, bylo stanoveno, že žalovaná 2), jako leasingový nájemce, je ručitelem za peněžité závazky dodavatele předmětu leasingu – žalované 1), jako prodávající podle uvedené kupní smlouvy.

Za takové situace není možno dovodit, jak správně učinil odvolací soud, že by vydání částečného rozsudku pro uznání vůči žalované 1) bylo vyloučeno povahou věci. Odvolací soud při přezkoumávání předpokladu pro vydání rozsudku pro uznání stanoveného v § 153a odst. 2 o. s. ř. dospěl rovněž ke správnému závěru, že předmět řízení vymezený žalobou nevylučoval možnost uzavřít smír, proto nebyla z tohoto důvodu vyloučena možnost vydat rozsudek pro uznání.

Dovolací soud uzavřel, že soudy rozhodly v souladu s procesním právem, pokud odvolací soud potvrdil částečný rozsudek pro uznání soudu prvního stupně, kterým bylo rozhodnuto o uplatněném nároku vůči žalované 1). Na věci nemůže měnit nic skutečnost, že žalobkyně v žalobním návrhu nesprávně uvedla v žalobním petitu, že žalovaná 1) a 2) jsou povinny částku 1 650 000 Kč s příslušenstvím zaplatit společně a nerozdílně, ačkoliv se v dané věci nejedná o solidární závazek, ale o tzv. nepravou solidaritu, tj. závazek vzniklý u žalované 2) z titulu ručení. Je třeba konstatovat, že soud není vázán nesprávným posouzením účastníka a mohl v daném případě i za tohoto žalobního petitu rozhodnout správně tak, že žalovaná 1) a žalovaná 2) jsou povinny zaplatit žalobkyni částku 1 650 000 Kč se specifikovaným příslušenstvím a že plněním jedné z nich zaniká v rozsahu poskytnutého plnění povinnost další žalované. V rozsahu poskytnutého plnění dochází k zániku závazku. Vázanost soudu žalobou nelze chápat tak, že by soud byl povinen do výroku svého rozhodnutí o věci samé doslovně převzt žalobcem formulovaný petit rozhodnutí (srov. Občanský soudní řád, komentář, L. Drápal, J. Bureš, a kol., ??? vyd. C.H. Beck, ročník 2009, str. 1033 až 1034).

Jestliže ze skutkových zjištění vyplynulo, že vůči žalované 2) byl uplatněn nárok z titulu ručení, byly dány podmínky pro vydání částečného rozsudku pro uznání vůči žalované 1) za situace, kdy i ostatní podmínky pro vydání rozsudku pro uznání podle § 153a o. s. ř. u žalované 1) byly splněny. Konečným rozsudkem v dané věci pak bude rozhodnuto o povinnosti žalované 2) vůči žalobkyni a zároveň s tím, že o povinnosti žalované 1) bylo již rozhodnuto částečným rozsudkem a že v rozsahu poskytnutého plnění jednou z nich zaniká v rozsahu tohoto plnění povinnost druhé. Je namístě uzavřít, že částečným rozsudkem pro uznání lze uložit povinnost k zaplacení vymáhané částky obligačnímu dlužníku (první žalované) i za situace, kdy žalobním petitem byl uplatněn společný závazek (solidární) i vůči druhé žalované, která ručí žalobkyni za závazek první žalované.

Jest případně odkázat na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 1929, sp. zn. R II 39/29, publikovaný pod č. 8736/1929, Vážný, sv. XI., ročník 1929, str. 261, jehož právní závěr je použitelný i v současné době. V něm Nejvyšší soud dospěl k závěru, že soudce nemusí sice za všech okolností vyhovět žalobcovu návrhu, by byl vyne-

sen částečný rozsudek pro uznání, jest však k tomu povinen, jsou-li pro to zákonné předpoklady, zejména urychlí-li se tím řízení a dopomůže se žalobci v kratším čase k vykonatelnému rozhodnutí. I podle současné právní úpravy (viz § 6 o. s. ř.) je soud povinen v řízení postupovat tak, aby ochrana práv účastníků byla rychlá a účinná. Tuto zásadu rychlé a účinné ochrany práva žalobkyně na vrácení kupní ceny soud prvního stupně správně uplatnil vydáním částečného rozsudku pro uznání vůči žalované 1), a to za současného splnění všech ostatních podmínek vyžadovaných zákonem, a odvolací soud nepochybil, pokud v souladu se zákonnou úpravou v § 152 odst. 2 o. s. ř. jeho rozhodnutí potvrdil.

Námítky dovolatelky k nesprávné aplikaci procesního oběma soudy nebyly dovolacím soudem shledány oprávněnými. Dovolací důvod ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. nebyl uplatněn důvodně, a proto Nejvyšší soud, aniž nařídil jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.), dovolání žalované 1) podle § 243b odst. 2 o. s. ř. zamítl.

Dovolání proti usnesení, jímž odvolací soud změnil usnesení soudu prvního stupně o neúčinnosti zpětvzetí žaloby tak, že ve věci vydané rozhodnutí se zrušuje a řízení se zastavuje, není přípustné.

(Usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia
Nejvyššího soudu ze dne 8. 9. 2010, sp. zn. 31 Cdo 5011/2009)

K r a j s k ý s o u d v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 19. 5. 2008 zrušil směnečný platební rozkaz ze dne 21. 4. 2008 (správně „24. 1. 2008“), kterým původně uložil žalovanému (k tomu viz opravné usnesení ze dne 15. 2. 2008) zaplatit žalobkyni částku 500 000 Kč s 6% úrokem od 11. 10. 2007 do zaplacení, směnečnou odměnu 1 167 Kč a náklady řízení.

Ve lhůtě pro podání odvolání proti výše zmíněnému rozsudku soudu prvního stupně vzala žalobkyně podáním ze dne 1. 7. 2008, doručeným soudem 3. 7. 2008, žalobu zcela zpět.

Žalovaný se zpětvzetím žaloby nesouhlasil, namítaje, že žalobkyně vzala žalobu zpět až poté, co bylo ve věci meritorně rozhodnuto v její neprospěch, a je tedy zjevné, že se tímto postupem snaží zmařit následky pro ni nepříznivého rozhodnutí. Zastavil-li by soud řízení z důvodu zpětvzetí žaloby, nešlo by o věc rozhodnutou a žalovaný by tak neměl jistotu, že z téhož právního důvodu nebude proti němu v budoucnu vedeno další řízení. Proto má „významný právní i ekonomický zájem“ na ukončení věci meritorním rozhodnutím.

Krajský soud v Českých Budějovicích usnesením ze dne 17. 9. 2008 rozhodl, že „zpětvzetí návrhu na zahájení řízení není účinné“. Cituje ustanovení § 96 odst. 3 o. s. ř., ztotožnil se s názorem žalovaného, že „postup žalobkyně fakticky proti nepříznivému rozhodnutí je pouze účelový“ a žalobkyně se zpětvzetím žaloby snaží zmařit následky pro ni nepříznivého rozhodnutí soudu. Současně zdůrazňuje, že ve věci již bylo meritorně rozhodnuto v neprospěch žalobkyně, a to po provedeném dokazování, v němž se žalobkyně mohla „skutkově i právně“ vyjádřit ke všem námitkám, které žalovaný proti směnečnému platebnímu rozkazu podal.

Přitom neshledal relevantními další žalovaným uváděné důvody, pro které řízení nemělo být zastaveno, uzavíraje, že neexistence pravomocného meritorního rozhodnutí sama o sobě vážným důvodem pro nesouhlas se zpětvzetím žaloby není. „Podstatou meritorního rozhodnutí je totiž v první řadě jeho správnost a ne to, aby co nejrychleji judikovalo určitý právní vztah.“

V r c h n í s o u d v Praze k odvolání žalobkyně usnesením ze dne 18. 6. 2009 (ve znění opravného usnesení ze dne 1. 9. 2009) usnesení soudu prvního stupně změnil tak, že se směnečný platební rozkaz ze dne 24. 1. 2008, ve znění opravného

usnesení ze dne 15. 2. 2008, jakož i rozsudek ze dne 19. 5. 2008, zrušují a řízení se zastavuje; dále rozhodl o náhradě nákladů řízení.

Odvolací soud s odkazem na ustanovení § 96 odst. 1 až 3 o. s. ř. – na rozdíl od soudu prvního stupně – uzavřel, že žalovaný nesouhlasil se zpětvzetím žaloby proto, že „kdyby řízení bylo zastaveno (a příslušný rozsudek současně zrušen), z procesního hlediska by žalobkyni nic nebránilo následně podat žalobu znova“. „Naopak pokud by zpětvzetí bylo prohlášeno neúčinným, zůstane zde rozsudek příznivý pro žalovaného s důsledky překážky věci rozsouzené.“ S poukazem na bližší nespecifikovanou ustálenou judikaturu dále zdůraznil, že vážným důvodem nesouhlasu se zpětvzetím žaloby není skutečnost, že pravomocné rozhodnutí ve věci samé bude do budoucna zakládat překážku věci rozsouzené. K tvrzení ohledně existence „významného právního a ekonomického zájmu na ukončení věci meritorním rozhodnutím“ pak žalovaný „žádný konkrétní důvod neuvedl“.

„Pro úplnost“ dále zmínil, že vážný důvod pro nesouhlas se zpětvzetím žaloby spočívající v tom, že dokazování ve věci postoupilo tak daleko, že lze očekávat rozhodnutí soudu a že žalobce se zpětvzetím žaloby snaží zmařit vydání již očekávaného a pro něj nepříznivého rozsudku, nedopadá na situace, kdy takový nepříznivý rozsudek již byl vydán.

Proti usnesení odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, které má za přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., namítaje nesprávnost závěru odvolacího soudu ohledně neexistence vážného důvodu pro nesouhlas se zpětvzetím žaloby.

Podle názoru dovolatele, je-li „z hlediska právní teorie“ důležitým důvodem nesouhlasu se zpětvzetím žaloby stav předpokládaného blížícího se nepříznivého rozhodnutí pro žalobkyni, z pohledu prosté logiky je tím spíše takovým důvodem stav, kdy již takové rozhodnutí bylo vydáno. Přitom snaha žalobkyně o odvrácení blížícího se (resp. v tomto případě již vydaného) nepříznivého rozhodnutí nutně ve své podstatě obsahuje snahu vyhnout se následku meritorního rozhodnutí, tj. „nemít věc nepříznivě rozhodnutou“. „Logickým vyústěním výše uvedených důvodů tak je, že v případě směnky na částku 500 000 Kč je existence meritorního, pro dovolatele příznivého rozhodnutí po právní a ekonomické stránce poměrně zásadní.“

Proto požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud dovolání odmítl.

Z o d ů v o d ě n í :

Tříčlenný senát č. 29, který měl podle rozvrhu práce Nejvyššího soudu dovolání projednat a rozhodnout o něm, hodlal při řešení otázky přípustnosti dovolání proti usnesení, jímž odvolací soud změnil usnesení soudu prvního stupně o neúčinnosti zpětvzetí žaloby tak, že se rozsudek soudu prvního stupně zrušuje a řízení zastavuje, učinit právní závěr odlišný od toho, který byl vyjádřen v usnesení Nejvyššího soudu

ze dne 13. 11. 2008, sp. zn. 22 Cdo 4248/2008. Proto rozhodl o postoupení věci (§ 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů) k rozhodnutí velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia.

Velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia věc projednal a rozhodl o ní v souladu s ustanoveními § 19 a § 20 odst. 1 uvedeného zákona.

Podle bodu 12., části první, článku II. zákona č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vyhlášeným (vydaným) přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 7. 2009). O takový případ jde i v této věci, takže Nejvyšší soud dovolání projednal a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve znění účinném před uvedeným datem.

Ve shora zmíněném usnesení ze dne 13. 11. 2008, sp. zn. 22 Cdo 4248/2008, Nejvyšší soud dovodil, že „přípustnost dovolání proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo v odvolacím řízení změněno usnesení soudu prvního stupně vydané podle § 96 odst. 3 o. s. ř., by přicházela v úvahu pouze za naplnění předpokladů uvedených v § 239 odst. 2 o. s. ř. (úpravu uvedenou v § 239 odst. 1 o. s. ř. nelze použít, neboť se týká pouze usnesení, která odvolací soud vydal sám v průběhu odvolacího řízení, aniž by mu předcházelo usnesení soudu prvního stupně o této otázce)“. „Podle uvedeného ustanovení však dovolání proti napadenému usnesení odvolacího soudu není přípustné, protože takové usnesení tam není uvedeno.“

S tímto závěrem velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu souhlasí.

Podle ustanovení § 239 odst. 1 písm. a) o. s. ř. dovolání je přípustné proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnutí soudu prvního stupně zrušeno a řízení zastaveno, popřípadě věc byla postoupena orgánu, do jehož pravomoci náleží. Podle § 239 odst. 1 písm. b) o. s. ř. dovolání je přípustné proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo v průběhu odvolacího řízení rozhodnuto o tom, kdo je procesním nástupcem účastníka, o zastavení řízení podle § 107 odst. 5, o vstupu do řízení na místo dosavadního účastníka (§ 107a), o přistoupení dalšího účastníka (§ 92 odst. 1) a o záměně účastníka (§ 92 odst. 2).

Výše citované ustanovení zakládá přípustnost dovolání proti takovému usnesení odvolacího soudu, kterému nepředcházelo rozhodnutí soudu prvního stupně o otázce řešené v usnesení odvolacího soudu a jde tedy o rozhodnutí vydané v první instanci; zde připouští zákon dovolání proto, že by jinak účastníci nemohli využít proti těmto usnesením opravný prostředek. Naproti tomu v případě, že uvedeným rozhodnutím předcházelo rozhodnutí soudu prvního stupně o stejné otázce, je rozhodnutí odvolacího soudu rozhodnutím přezkumným a zásada dvojinstančnosti je tak – i bez připuštění dovolání – zachována.

V dané věci odvolací soud rozhodoval o odvolání proti rozhodnutí, kterým soud prvního stupně rozhodl o neúčinnosti zpětvzetí žaloby; rozhodoval tak o této otázce „ve druhé instanci“. Nejde tak o žádný z případů uvedených v § 239 odst. 1 písm. a) o. s. ř. ani v § 239 odst. 2 o. s. ř. a přípustnost dovolání proti tomuto usnesení nevyplyvá ani z jiných ustanovení zákona. Vzhledem k tomu, že dovolání v dané věci není přípustné, dovolací soud je podle § 243b odst. 5, věty první, a § 218 písm. c) o. s. ř. odmítl.

Zamýšlí-li obec prodat část svého pozemku, je nezbytné, aby ve zveřejněném záměru byl uvedený pozemek, resp. jeho (k prodeji nabízená) část náležitým způsobem identifikována. Zveřejnění záměru obce „o prodeji části pozemku p. č. XY v k. ú. XY“ dostatečnou identifikací části pozemku není.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2010, sp. zn. 30 Cdo 1250/2009)

O k r e s n í s o u d v Pardubicích rozsudkem ze dne 20. 5. 2008 zamítl žalobu, kterou se žalobce proti žalovaným domáhal určení, že „kupní smlouva ze dne 4. 10. 2006, uzavřená mezi žalovaným 1) jako prodávajícím a žalovanými 2) a 3) jako kupujícími, jejímž předmětem byla nemovitost, a to pozemková parcela č. 174/7 v katastrálním území a obci D., zapsaná v katastru nemovitostí u Katastrálního úřadu pro Pardubický kraj, Katastrální pracoviště P., je neplatná“. Dále rozhodl o nákladech řízení. Po provedeném řízení učinil mj. skutková zjištění, že:

- město D. oznámilo na své úřední desce „záměr prodat část pozemkové parcely č. 174/1 v k. ú. D. a v souladu s § 102 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, byl záměr tohoto pronájmu projednán v radě města“;

- zastupitelstvo města D. na zasedání konaném dne 31. 8. 2006 „se mj. usneslo schválit odprodej části pozemku č. 174/1 v k. ú. D. manželům J. a Š. J. (hlasování: 8 pro, 2 proti, 3 se zdrželi, celkem přítomno 13 z 15), když před podpisem smlouvy bude předmětná část pozemku dle přiloženého návrhu žadatele oddělena geometrickým plánem, který zaplatí žadatelé, cena pozemku bude stanovena radou podle ceny v místě obvyklém, podmínkou je, že pozemek bude využíván v souladu s podnikatelským záměrem žadatelů (příloha). V případě nedodržení této podmínky si město D. vymínilo zpětný odprodej pozemku za cenu v místě obvyklou, zastupitelstvo pověřilo starostu podpisem smlouvy“;

- „Z kupní smlouvy ze dne 4. 10. 2006 a z geometrického plánu Ing. J. R. ze dne 20. 9. 2006 bylo zjištěno, že prodávající město D. prodalo touto smlouvou kupujícím J. a Š. J. pozemek p. p. č. 174/7 v k. ú. D. nově oddělený Geometrickým plánem č. 636-77/2006 od pozemku p. p. č. 174/1 v k. ú. D., a to za dohodnutou kupní cenu 9000 Kč. Prodávající město D. prohlásilo dle § 41 zákona o obcích, že splnilo podmínky § 39 odst. 1, 2 tohoto zákona, když uzavření smlouvy bylo projednáno a schváleno zastupitelstvem města dne 31. 8. 2006. Podmínkou je, že pozemek bude využíván v souladu s podnikatelským záměrem žadatelů.“ Stran právního posouzení věci soud prvního stupně uzavřel, že žalobci se sice podařilo prokázat naléhavý právní zájem na určovací žalobě, avšak jím tvrzené důvody neplatnosti předmětné kupní smlouvy uzavřené s žalovanými byly vyvráceny provedenými důkazy. Lhůta pro zveřejnění záměru byla zde splněna. Jestliže v záměru bylo uvedeno, že město D. oznamuje záměr prodeje části pozemkové parcely č. 174/1 v k. ú. D., pak lze kon-

statovat, že označení nemovitosti bylo učiněno v souladu s katastrálním zákonem. V daném případě byl zamýšlený majetkoprávní úkon obce vymezen údajem o prodeji části nemovitosti, a proto byl dostatečně konkrétní i z tohoto hlediska, když dovětek týkající se pronájmu byl zjevně písařskou chybou a jiný výklad soudu by byl nezdravě formalistickým, když nelze přehlédnout, že všichni žadatelé o pozemek, včetně žalobce, jednoznačně pochopili, že se jednalo o prodej, nikoliv o pronájem. Nezveřejněním záměru postihuje zákon o obcích absolutní neplatnost (následně obcí učiněný) majetkoprávní úkon. Jestliže obec záměr zveřejní, avšak z obsahového hlediska nedostatečně, bude na místě vždy zkoumat, zda tyto vady jsou takové intenzity, aby neurčitost jimi způsobená ve svém důsledku vyvolala situace, jako by ke zveřejnění záměru vůbec nedošlo. Jestliže vady zveřejněného záměru nejsou takové intenzity, aby ve svém důsledku znamenaly nezveřejnění záměru, bude zveřejnění sice vadné, nicméně nebude způsobovat neplatnost následného právního úkonu. Ani nedostatečné označení nemovitosti podle katastrálního zákona by nemělo mít za následek neplatnost majetkoprávního úkonu tehdy, jestliže nemovitost je dostatečně identifikovatelná s ohledem na konkrétní místní okolnosti. Ze samotného odlišení označení nemovitosti v záměru a v následné kupní smlouvě, půjde-li o identickou nemovitost, nelze bez dalšího dovozovat, že právní úkon bude neplatný. V konkrétním případě, ve kterém je úmyslem obce prodat pouze část pozemku, je v první řadě třeba, aby ze zveřejněného záměru vyplýval nejen úmysl nakládat jen s částí pozemku, ale též přesné označení části, s níž bude disponováno. Nebude nutné, aby obec vždy pořizovala geometrický plán již před zveřejněním záměru, zpravidla postačí, pokud tuto část určí jiným dostatečně určitým způsobem, např. místním názvem či jiným způsobem umožňujícím jasnou identifikaci části pozemku. S přihlédnutím k výše uvedenému soud prvního stupně uzavřel, že žalovaná obec postupovala v daném případě v souladu s § 39 odst. 1 zákona o obcích, tedy splnila řádně nabídkovou povinnost v případě záměru prodat pozemek, následně zastupitelstvo této obce projednalo všechny žádosti a nakonec kvalifikovanou většinou schválilo prodej předmětného pozemku žalovaným 2) a 3), když před uzavřením samostatné kupní smlouvy byla část pozemku oddělena geometrickým plánem a cena byla stanovena v místě a čase v obvyklé výši.

K odvolání žalobce **K r a j s k ý s o u d** v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, rozsudkem ze dne 30. 10. 2008 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že určil, že předmětná kupní smlouva je neplatná. Předně zdůraznil, že i když dispoziční úkony s věcmi náležejícími do majetku obce mají společný právní základ v soukromoprávní úpravě, k jejich platnosti je třeba dodržet specifický režim, který vychází z toho, že se jedná o tzv. veřejný majetek. V případě záměru jde o jednostranný právní úkon obce, který je činěn jako právní zákonem předepsaný krok, směřující ke zprůchodnění vlastního (zpravidla dvoustranného) majetkoprávního úkonu. Zveřejnění těchto záměrů klade značné nároky jak na procedurální, tak i na obsahovou stránku těchto úkonů. V daném případě část předmětného pozemku,

která měla být prodána, v oznámení záměru obce nebyla dostatečně identifikována. Zveřejněný záměr obsahuje pouze informaci, že se jedná o „část pozemkové parcely č. 174/1 v k. ú. D.“ bez dalšího. Na základě takového označení lze konstatovat, že dostatečně identifikovatelný je pouze pozemek a nikoliv jeho část, neboť právě ta má být fakticky předmětem převodu. Žalobce tvrzené pochybnosti o tom, že se mohlo v publikovaném záměru jednat o jinou část pozemku, než o kterou projeví žalovaní 2) a 3) zájem, ale i o jinou než tu, která se posléze stala předmětem kupní smlouvy, jsou namístě a nelze je za dané situace nikterak vyvrátit. Vytýkaný nedostatek nemohl být zhojen ani následným vypracováním geometrického plánu (kterým byla oddělena předmětná část pozemku) až před uzavřením samotné kupní smlouvy. Rovněž by nepostačovalo ani to, že by všem přihlášeným zájemcům bylo jasné, co má být předmětem zamýšleného právního úkonu, nebylo-li to seznatelné ze samotného textu zveřejněného záměru. Zveřejněný záměr je rovněž neurčitý, neboť z něj jednoznačně nevyplývá, zda zamýšleným majetkoprávním úkonem má být prodej či pronájem části pozemku, přičemž tuto neurčitost nelze odstranit ani výkladem ve smyslu ustanovení § 35 obč. zák. Došlo-li při postupu žalovaného 1) v prodeji označené části parcely č. 174/1 v k. ú. D. (nyní po oddělení geometrickým plánem p. č. 174/7) k vadě spočívající v nedostatečné informaci o záměru v nakládání s obecním majetkem (vadný záměr se rovná žádný záměr), je důsledkem této skutečnosti neplatnost následného úkonu podle § 39 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podali žalovaní 2) a 3) (dále též „dovolatelé“) prostřednictvím svého advokáta včasné dovolání, jehož přípustnost odvozují z ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a uplatňují v něm dovolací důvod ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., tj. že rozhodnutí (odvolacího soudu) spočívá na nesprávném právním posouzení věci. V podaném dovolání (ve stručnosti shrnuto z uplatněné dovolací argumentace) se dovoatelé zcela ztotožňují s právním závěrem soudu prvního stupně a naopak nesouhlasí s právním posouzením věci odvolacím soudem. Soud prvního stupně ve svém prvním rozsudku ze dne 9. 8. 2007, který byl posléze zrušen rozhodnutím odvolacího soudu, správně uzavřel, že žalobce neprokázal existenci naléhavého právního zájmu na požadovaném určení, jestliže neprokázal, že by uzavřením předmětné smlouvy mezi dovoatelí (a žalovanou obcí) došlo k ohrožení jeho vlastnického práva k sousedícím nemovitostem, popřípadě že by vyslovením neplatnosti uzavřené kupní smlouvy mezi dovoatelí (a žalovanou obcí) měl být odstraněn stav právní nejistoty na jeho straně. Soud prvního stupně se rovněž věcně správně vypořádal s argumenty žalobce proti platnosti uzavřené kupní smlouvy. Zamýšlený úkon obce byl vymezen údajem o prodeji části pozemku a zveřejněný záměr byl dostatečně konkrétní i z hlediska jeho určitosti, neboť jeho dovětek používající termínu „pronájem“, byl zjevnou písařskou chybou. Podle dovoatelů odvolací soud projednávanou problematiku „pojal až příliš ve smyslu zásad právního pozitivismu, tak často patrného v rozhodovací praxi obecných soudů, které pak rezignují na tvůrčí (nikoliv však z mezí psaného práva vybočující) uplatňování

právní normy a nemají na zřeteli konkrétní okolnosti projednávané věci, které jsou podpořeny i v řízení provedenými důkazy". Žalobu na určení neplatnosti právního úkonu s obecním majetkem podal žalobce jako subjekt, který byl a zjevně je „pouze“ nespokojen s tím, že byl neúspěšným uchazečem o prodej předmětného obecního majetku. Z provedeného dokazování vyplývá, že všichni zájemci se ucházeli o prodej. Jen stěžejí lze za tohoto stavu rovněž pochopit argumentaci odvolacího soudu (navíc zcela hypotetickou), že se snad v důsledku údajné vadnosti zveřejněného záměru žalovaného 1) do procesu soutěže o prodej vymezeného obecního majetku nepřihlásili další, potenciální zájemci. Z vyložených důvodů dovolatelé navrhli, aby Nejvyšší soud dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalobce ve svém písemném vyjádření k dovolání dovolatelů (rovněž ve stručnosti shrnuto z obsahu tohoto podání) se naopak ztotožnil s právním závěrem odvolacího soudu a podrobně se vyjádřil k uplatnění dovolací argumentaci, kterou považuje za nedůvodnou. Navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání zamítl a uložil dovolatelům, aby nahradili žalobci náklady dovolacího řízení.

Nejvyšší soud dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) vzal v úvahu, že včasné dovolání dovolatelů, řádně zastoupených advokátem, vykazuje obsahové i formální náležitosti požadované ustanovením § 241a odst. 1 o. s. ř., že směřuje proti měnícímu rozsudku odvolacího soudu ve výroku ve věci samé a je tudíž přípustné (§ 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.). Poté dospěl k závěru, že dovolání není důvodné.

Dovolatelé uplatnili jako dovolací důvod nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.), k jehož naplnění dochází tehdy, dopustil-li se soud omylu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav tím, že použil jiný právní předpis, než který měl správně použít, nebo sice aplikoval právní předpis správný, ale nesprávně jej vyložil. Nesprávné právní posouzení může být způsobitelné dovolacím důvodem jen tehdy, bylo-li rozhodující pro výrok rozhodnutí odvolacího soudu.

Dovolatelé napadají správnost právního posouzení odvolacím soudem jak v otázce naléhavého právního zájmu na určení neplatnosti předmětné kupní smlouvy ve smyslu § 80 písm. c) o. s. ř., tak i z hlediska věcného posouzení neplatnosti smlouvy podle § 39 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o obcích“). Tyto dovolací výtky jsou však podle názoru Nejvyššího soudu liché.

Podle ustanovení § 80 písm. c) o. s. ř. žalobou lze uplatnit, aby bylo rozhodnuto o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je-li na tom naléhavý právní zájem.

Odvolací soud ve svém (kasačním) usnesení ze dne 29. 1. 2008, jímž byl zrušen (v pořadí první) rozsudek soudu prvního stupně ze dne 9. 8. 2007, dospěl „za si-

tuace, kdy žalobce tvrdí, že postup města D. nebyl v souladu se zákonem o obcích a že pro případ opětovné nabídky o odprodej této pozemkové parcely má v úmyslu se jako zájemce opětovně přihlásit a o odprodej se ucházet“, a s přihlédnutím k tomu, že dosud podle této smlouvy nebyl povolen vklad práva do katastru nemovitostí, k závěru, že žalobce na podané žalobě o určení neplatnosti kupní smlouvy, kterou žalovaný 1) prodal geometrickým plánem oddělenou část specifikovaného pozemku žalovaným 2) a 3), má naléhavý právní zájem.

Uvedený právní názor odvolacího soudu je správný a odpovídá také konstantní judikatuře. Tak např. Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 25. 2. 2009, sp. zn. 28 Cdo 4813/2007 (in www.nsoud.cz), judikoval, že naléhavý právní zájem na určení (§ 80 písm. c/ o. s. ř.), že smlouva o převodu nemovitosti ve vlastnictví obce, kterou obec uzavřela s jiným zájemcem o koupi nemovitosti, je neplatná, má neúspěšný účastník nabídkového řízení. Uvedené jistěže platí v situaci, kdy z učiněného, byť vadně provedeného, záměru obce bylo možno vůbec zjistit, že obec vskutku projevila záměr přistoupit k předmětné věcněprávní dispozici se svým majetkem; v opačném případě by totiž aktivně legitimován k podání takovéto určovací žaloby byl každý, kdo by v žalobě tvrdil, že by se v případě seznatelného záměru obce (v takovém případě) účastnil nabídkového řízení (např. by se mohlo jednat o situaci, zveřejnila-li by obec záměr o pronájem pozemku, ačkoliv posléze předmětný pozemek nepronajala, nýbrž jej prodala). V aktuálním rozsudku ze dne 25. 2. 2010, sp. zn. 30 Cdo 2027/2008, pak Nejvyšší soud – s přihlédnutím k dosavadní judikatuře – zrekapituloval, že lze-li žalovat o určení práva nebo právního vztahu, není dán naléhavý právní zájem na určení neplatnosti smlouvy, jež se tohoto práva nebo právního vztahu týká. Zaujal též právní názor, že jestliže je právní postavení žalobce zpochybněno převodní smlouvou, na základě které má (teprve) dojít ke vkladu vlastnického či jiného věcného práva k nemovitosti do katastru, resp. jestliže vyslovení neplatnosti takové smlouvy, podle které dosud nebyl povolen vklad do katastru, by mohlo mít příznivý vliv na právní postavení žalobce, lze přípustnost žaloby ve smyslu ustanovení § 80 písm. c) o. s. ř. dovodit.

Pokud se týká merita věci, pak je třeba zdůraznit, že z právně kvalifikačního hlediska bylo stěžejní posouzení, zda zjištěný skutkový stav věci, resp. zda žalovanou obcí učiněný a zveřejněný záměr ve znění: „Město D. oznamuje záměr prodat část pozemkové parcely č. 174/1 v k. ú. D. V souladu s § 102 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, byl záměr tohoto pronájmu projednán v radě města“, je či nikoliv podřaditelný pod ustanovení § 39 odst. 1, větu třetí, zákona o obcích, tedy zda obcí následně učiněný majetkoprávní úkon (zde ve formě uzavřené kupní smlouvy mezi žalovanými o převodu vlastnictví k pozemku p. č. 174/7 v k. ú. D.) byl (od samého počátku) postižen (absolutní) neplatností či nikoliv.

Podle ustanovení § 39 odst. 1 zákona o obcích záměr obce prodat, směniti nebo darovat nemovitý majetek, pronajmout jej nebo poskytnout jako výpůjčku obec zveřejní po dobu nejméně 15 dnů před rozhodnutím v příslušném orgánu obce

vyvěšením na úřední desce obecního úřadu, aby se k němu mohli zájemci vyjádřit a předložit své nabídky. Záměr může obec též zveřejnit způsobem v místě obvyklým. Pokud obec záměr nezveřejní, je právní úkon od počátku neplatný. Nemovitost se v záměru označí údaji podle zvláštního zákona platného ke dni zveřejnění záměru.

Účelem požadavku publikace záměru obce podle již ustálené judikatury je především informovat občany o dispozicích s obecním majetkem. Jde o to, aby příslušné úkony probíhaly transparentně, aby se o nich občané předem a včas dozvěděli, aby mohli upozornit na hrozící pochybení či nesprávné hospodaření obce a případně aby měli možnost sami vstoupit do tzv. nabídkového řízení jako zájemci (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2008, sp. zn. 28 Cdo 3757/2007, in www.nsoud.cz).

Dále Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 8. 4. 2009, sp. zn. 28 Cdo 3297/2008 (in www.nsoud.cz), zdůraznil, že obec ani jakožto účastníka soukromoprávního vztahu nelze vyjmout z požadavků kladených na správu věcí veřejných. Obec je veřejnoprávní korporací a při nakládání se svým majetkem má určité zvláštní povinnosti vyplývající právě z jejího postavení coby subjektu veřejného práva. Proto i zde platí, že hospodaření s majetkem obce musí být maximálně průhledné, účelné a veřejnosti přístupné. Tyto zásady jsou ostatně vyjádřeny i v některých ustanoveních zákona č. 128/2000 Sb. (např. § 2 odst. 2 či § 38 odst. 1).

Dovolací soud se ve své judikatuře rovněž vyjádřil k charakteru institutu záměru podle § 39 odst. 1 zákona o obcích. Například v aktuálním usnesení ze dne 5. 5. 2010, sp. zn. 28 Cdo 1383/2010, uvedl, že samotné zveřejnění záměru obce (města) prodat nemovitý majetek, jímž obec (město) plní vůči občanům informační povinnost a zaručuje jim rovnou příležitost se o prodeji nemovitosti dozvědět a předložit nabídku ke koupi za podmínek stanovených v nabídce, není rozhodováním o nabytí a převodu nemovitých věcí, neboť právě proto, že jde jen o záměr, se nejedná o jednostranný adresovaný právní úkon (o návrh – nabídku /ofertu/ prodeje konkrétnímu individuálně určenému adresátovi /oblátovi/ ve smyslu ustanovení § 43a obč. zák.). Ostatně obdobný názor zaujal ještě dříve Ústavní soud, který v usnesení ze dne 24. 9. 1998, sp. zn. III. ÚS 258/98, judikoval, že záměr (v daném případě obecního zastupitelstva o zamýšleném majetkoprávním úkonu) sám o sobě nepředstavuje právní úkon, který by jako takový podléhal tomu kterému režimu občanského zákoníku, dokonce nemá ani charakter smlouvy o budoucí smlouvě, ale je pouze (zásadním) rozhodnutím neomezeného vlastníka část svého majetku odprodat určitému subjektu. Teprve tehdy, až dojde k vlastní realizaci předsevzatého záměru (nemovitost prodat), budou účastníci následného právního vztahu (nikoliv však zastupitelstvo, ale obec – § 14 odst. 1 zákona o obcích – jako prodávající) vystaveni obligatornímu režimu občanského zákoníku. K citovanému rozhodnutí Ústavního soudu nutno ovšem dodat, že při rozhodování o ústavní stížnosti orgán ochrany ústavnosti vycházel z ustanovení § 36a odst. 4 (posléze zákonem č. 128/2000 Sb. však již zrušeného) zákona č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení), v tehdy platném znění, který – bez v citovaném paragrafu uvedené

sankce neplatnosti následně učiněného právního úkonu pro případ nesplnění dané procedury – (pouze) stanovil, že záměry obce převést nemovitý majetek a pronajmout nemovitý majetek, s výjimkou pronájmu bytů, musí být v obci vhodným způsobem zveřejněny nejméně po dobu 30 dnů před projednáním v orgánech obce, aby se k nim mohli občané vyjádřit a předložit své nabídky.

I když odvolací soud ve svém rozsudku zaujímá naopak právní názor, že v případě záměru jde o jednostranný právní úkon obce, který je činěn jako první zákonem předepsaný krok, směřující ke zprůchodnění vlastního majetkoprávního úkonu (jde o totožný či snad převzatý právní názor, který je obsažen v díle Koudelka, Z., Ondruš, R., Průcha, P.: Zákon o obcích /obecní zřízení/. Komentář. Linde. Praha 2002, resp. in ASPI – komentář k § 39 zákona o obcích), ve svém důsledku jde o (svým způsobem tautologickou) shodu se shora osvětlenou judikaturou potud, že institut záměru v taxativně stanovených případech, které souvisejí s předpokládanými (zamýšlenými) právními úkony, jež by měly zakládat, měnit či rušit právní vztahy majetkoprávního charakteru, je nezbytným (esenciálním) předpokladem pro perfekci následně učiněného právního úkonu obce.

Soud prvního stupně v odůvodnění písemného vyhotovení svého rozsudku zaujal (již shora zreferovaný) právní názor, který je obsahově (a v podstatě i formulačně) naprosto identický se stanoviskem č. 20/2005 odboru dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra (srov. http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sprava/mistni/dokumenty/sborni_obce.pdf).

Uvedené stanovisko však současně obsahuje dílčí závěr, že „Nebude nutné, aby obec vždy pořizovala geometrický plán již před zveřejněním záměru, zpravidla postačí, pokud tuto část určí jiným dostatečně určitým způsobem, např. místním názvem či jiným způsobem umožňujícím jasnou identifikaci části pozemku.“ I tento dílčí právní názor soud prvního stupně do svého rozsudku převzal, avšak v jím posuzované věci, kdy záměr o prodeji části pozemku jakoukoliv identifikaci neobsahoval (viz zveřejněný záměr – arg.: „prodat část pozemkové parcely č. 174/1 v k. ú. D.“), současně (jako protimluv) nelogicky uzavřel, že žalovaná obec svou nabídkovou povinnost ve smyslu § 39 odst. 1 zákona o obcích splnila. Na rozdíl od soudu prvního stupně se odvolací soud obsahem zveřejněného záměru důsledně zabýval.

Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 19. 5. 2009, sp. zn. 30 Cdo 1932/2008, zdůraznil, že zákon o obcích přesně stanoví, jaké povinné náležitosti záměru obce k nakládání s majetkem obce musí být splněny, a že jeho povinné náležitosti tedy nelze rozšiřovat na údaje zákonem nevyžadované a z jejich absence pak dovozovat absolutní neplatnost následně uzavřeného právního úkonu. Dále uvedl, že je logické, že naprosto postačí, aby záměr obce obsahoval pouze zákonem stanovené základní informace, když jeho smyslem je pouze informovat o tom, že obec hodlá určitým způsobem s určitým majetkem obce naložit.

S přihlédnutím k dikci ustanovení § 39 odst. 1 zákona o obcích, za použití jazykového a teleologického výkladu, jakož i logických výkladových premis, nutno

dospět k závěru, že pokud obec zamýšlí prodat část svého pozemku, je nezbytné, aby ve zveřejněném záměru byl uvedený pozemek, resp. jeho (k prodeji nabízená) část náležitým způsobem identifikována. Takové (řádné) identifikaci nemovitého předmětu – vzhledem k tomu, že v § 39 odst. 1 zákona o obcích je stran označení údajů odkazováno na zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů – bude nepochybně učiněno zadost např. s využitím odkazu na geometrický plán obsahující oddělenou část pozemku z původního (kmenového) pozemku anebo (což bude v dané fázi zřejmě nejčastější) označením (celého) pozemku podle údajů katastru nemovitostí s dostatečně určitým a srozumitelným (popisným) vyjádřením části, která má být z dosud takto v katastru nemovitostí evidovaného pozemku oddělena a má se následně stát samostatným předmětem občanskoprávní dispozice (např. „část pozemku p. č. XY v k. ú. XY podél budovy XY o délce XY m a šíři XY m“, atd.).

Jinými slovy řečeno, jestliže zákon o obcích v ustanovení § 39 odst. 1 explicitně stanoví, že záměr obce prodat, směniti nebo darovat nemovitý majetek, pronajmout jej nebo poskytnout jako výpůjčku, musí být zveřejněn, aby se k němu mohli zájemci vyjádřit a předložit své nabídky, je tím současně i vymezeno verifikační kritérium pro určení předmětu takové majetkoprávní dispozice. Pokud totiž z objektivního hlediska nebude seznatelné, k jakému předmětu se vlastně záměr vztahuje, bude tím současně objektivně vyloučena možnost potencionálních zájemců se k předmětu záměru relevantně vyjádřit a případně předložit své nabídky. Není přitom žádných pochyb o tom, že u prodeje části pozemku sehrává v motivaci zájemců důležitou roli výměra k prodeji nabízeného pozemku, která spoluurčuje jeho cenu a která buď sama o sobě anebo zpravidla ve spojení s dalšími okolnostmi (druh pozemku, jeho poloha a využitelnost atd.) ovlivňuje vytváření (ze strany projevivších se zájemců) reálného zájmu o jeho koupi. Pokud ovšem v záměru absentuje jakýkoliv formulačně interpretovatelný údaj o zamýšleném rozsahu prodávané části pozemku, nemožno se logicky žádní zájemci k takovému záměru relevantně vyjádřit a předložit své nabídky. Z toho tedy plyne, že zveřejnění záměru „o prodeji části pozemku p. č. XY v katastrálním území XY“, neodpovídá dikci § 39 odst. 1 zákona o obcích a tudíž nenaplnuje předpoklad pro právní perfekci následně učiněného majetkoprávního úkonu obce.

Odvolací soud při řešení dané otázky tudíž nijak nepochybil. Absence právně relevantního vymezení předmětu záměru tak přivodila neplatnost následně uzavřené kupní smlouvy mezi žalovanými, jak správně meritorně uzavřel v rozsudku odvolací soud. Vzhledem k tomu nebylo již zapotřebí se blíže zabývat právním názorem odvolacího soudu při řešení další otázky týkající se (podle odvolacího soudu) určitosti (správně srozumitelnosti) záměru s ohledem na jeho formulaci o prodeji části pozemku, resp. jeho pronájmu, neboť tuto otázku si Nejvyšší soud oproti odvolacímu soudu vyřešil odlišně, avšak s přihlédnutím k výše uvedenému nemohl tento odlišný právní názor nijak ovlivnit věcnou správnost dovoláním napadeného rozsudku.

Rozsudek odvolacího soudu je tudíž z hlediska uplatněného dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. správný. Protože vady řízení uvedené v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i jiné vady řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, k nimž dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti, nebyly tvrzeny ani dovolacím soudem zjištěny, Nejvyšší soud dovolání dovolatelů podle § 243b odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.

Účinek ustanovení § 113 obč. zák. se vztahuje na celou dobu, kdy osoba stížená duševní poruchou, jež ji činí k právním úkonům neschopnou, nemá zákonného zástupce, nejen na časový interval mezi právní mocí rozhodnutí o zbavení způsobilosti k právním úkonům a právní mocí rozhodnutí o ustanovení opatrovníka; zastoupení této osoby ve sporu advokátem na základě plné moci podmínku zákonného zastoupení nenaplňuje.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 6. 2010, sp. zn. 25 Cdo 4670/2007)

Žalobce se po změně a rozšíření žaloby domáhal po žalované nemocnici náhrady škody na zdraví sestávající z náhrady bolestného ve výši 648 000 Kč, náhrady za ztížení společenského uplatnění ve výši 17 940 000 Kč, náhrady nákladů spojených s léčením ve výši 28 524 Kč a náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti v kapitalizované výši 386 703 Kč a renty ve výši 6025 Kč měsíčně od 15. 6. 2006 do budoucna (vše s příslušenstvím). Žalobu odůvodnil tím, že se dne 9. 3. 1999 na oddělení ORL u žalované podrobil v celkové anestezii operaci nosní přepážky, po jejímž ukončení byl přeložen na jednotku standardní péče, kde byl ve 14.27 hod. nalezen v bezvědomí se zástavou vitálních funkcí, v důsledku čehož došlo k poškození mozku a k plné invaliditě.

O k r e s n í s o u d ve Frýdku-Místku rozsudkem ze dne 1. 6. 2006, ve spojení s opravným usnesením ze dne 19. 10. 2006, uložil žalované povinnost zaplatit žalobci 1 070 597 Kč s 2% úrokem z prodlení z částky 840 000 Kč od 1. 5. 2004 do 30. 4. 2005, 9% úrokem z prodlení z částky 840 000 Kč od 1. 5. 2005 do 30. 6. 2006 a od 1. 7. 2006 ve výši repo sazby stanovené k tomuto dni Českou národní bankou zvýšené o 7 procentních bodů, a vždy takto stanovené znovu k prvnímu dni dalšího pololetí do zaplacení, a 9% úrokem z prodlení z částky 140 597 Kč od 1. 6. 2006 do 30. 6. 2006 a od 1. 7. 2006 ve výši repo sazby stanovené k tomuto dni Českou národní bankou zvýšené o 7 procentních bodů, a vždy takto stanovené znovu k prvnímu dni dalšího pololetí do zaplacení, a částku 6025 Kč měsíčně od 1. 6. 2006, zamítl žalobu ohledně 17 932 630 Kč s 9% úrokem z prodlení z částky 246 106 Kč od 1. 6. 2006, zastavil řízení ohledně 25 992 000 Kč s příslušenstvím a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a vůči státu. Vyšel ze zjištění, že žalobce byl dne 9. 3. 1999 přijat na oddělení ORL u žalované k operaci nosní přepážky a zevního nosu a byl poučen o způsobu operace, možnosti nejistého výsledku, což stvrdil svým podpisem, dále byl v rámci předoperační přípravy řádně vyšetřen. Po bezproblémovém zákroku byl do obnovení ochranných reflexů a stabilizace základních životních funkcí umístěn v předšálí operačního sálu pod dozorem sestry, poté byl ve 14.15 hod. přijat na jednotku standardní péče s doporučením sledování vitálních funkcí v patnáctiminutových intervalech po dobu dvou hodin; ve 14.27 hod. byl nalezen

v bezvědomí se zástavou vitálních funkcí, lékař do tří minut provedl resuscitaci, avšak u žalobce došlo k trvalému poškození mozku. Jeho zdravotní stav se ustálil v roce 2000, žalobce je nyní plně invalidní, částečně ochrnutý na všechny končetiny, má snížený intelekt do hlubšího podprůměru, poruchy paměti a artikulace, je vyřazen z aktivního života rodinného, veřejného, sportovního a z možnosti zaměstnání. Před poškozením zdraví byl veden na úřadu práce s kvalifikací autoopraváře. Podle znaleckých posudků zaměstnanci žalované poskytli žalobci léčebnou péči plně v souladu s aktuálními poznatky lékařské vědy, a za nejpravděpodobnější příčinu zástavy dechu žalobce tak byl označen přetrvávající nebo obnovený účinek léku použitého při anestezii – Sufentanilu; jeho hladina v krvi však nebyla žalovanou zkoumána. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že byt zaměstnanci žalované nijak nepochybili, je odpovědnost žalované za škodu na zdraví žalobce dána podle § 421a obč. zák., neboť k poškození mozku došlo v příčinné souvislosti s okolnostmi majícími původ v povaze látky použité při anestezii žalobce. Při určení náhrady za bolest a ztížení společenského uplatnění vycházel soud prvního stupně ze základního bodového ohodnocení stanoveného podle vyhlášky č. 32/1965 Sb., o odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění (dále též „vyhláška“), náhradu za ztížení společenského uplatnění v rozsahu 1650 bodů zvýšil postupem podle § 7 odst. 3 vyhlášky na dvacetinásobek (celkem tedy 930 000 Kč) s odůvodněním, že život žalobce se v pouhých dvaceti letech ve všech oblastech (osobní, profesní, sportovní, společenské) nevratně změnil. V rozsahu 8 010 000 Kč náhrady za ztížení společenského uplatnění soud shledal žalobu nedůvodnou. Soud prvního stupně přiznal žalobci rovněž náhradu za ztrátu na výdělku za období od 3. 5. 2004 do 31. 5. 2006 ve výši celkem 140 597 Kč a měsíční rentu 6025 Kč od 1. 6. 2006. Jelikož se zdravotní stav žalobce ustálil již v roce 2000, jsou s ohledem na § 106 odst. 1 obč. zák. veškeré další nároky na náhradu za ztížení společenského uplatnění (9 000 000 Kč, o něž byla žaloba rozšířena teprve v průběhu řízení), bolestného (648 000 Kč), nákladů spojených s léčením (28 524 Kč) a ztrátu na výdělku od 1. 1. 2002 do 2. 5. 2004 (246 106 Kč) promlčeny; podle soudu prvního stupně nelze v daném případě aplikovat ustanovení § 113 obč. zák., neboť žalobce není osobou omezenou ve způsobilosti k právním úkonům a navíc je od samého počátku zastoupen advokátem na základě plné moci.

K o d v o l á n í o b o u ú č a s t n í k ů K r a j s k ý s o u d v Ostravě rozsudkem ze dne 24. 4. 2007, ve spojení s opravnými usneseními ze dne 3. 5. 2007 a ze dne 18. 9. 2007, rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku ohledně 1 070 597 Kč s příslušenstvím změnil jen tak, že ohledně úroků z částky 790 500 Kč od 1. 5. 2004 do zaplacení žalobu zamítl, jinak jej potvrdil, potvrdil jej i ve výroku o povinnosti žalované platit žalobci měsíční rentu ve výši 6025 Kč od 1. 6. 2006, v zamítavém výroku jej změnil tak, že uložil žalované povinnost zaplatit žalobci z titulu ztížení společenského uplatnění 1 545 000 Kč s úrokem z prodlení z částky 2 425 500 Kč ve výši repo sazby stanovené ke 4. dni následujícího po právní moci rozsudku Českou národní bankou zvýšené o 7 procentních bodů, a vždy takto stanovené znovu

k 1. dni dalšího pololetí do zaplacení, jinak jej potvrdil, uložil žalované povinnost zaplatit žalobci na náhradu za ztrátu na výdělků za dobu od 1. 8. 2004 do 30. 4. 2007 částku 7012 Kč s úrokem z prodlení od 2. 9. 2006 ve výši repo sazby stanovené k 1. dni následujícího po právní moci rozsudku Českou národní bankou zvýšené o 7 procentních bodů, a vždy takto stanovené znovu k 1. dni dalšího pololetí do zaplacení, a platit žalobci měsíčně dalších 158 Kč od 1. 5. 2007, ohledně 15 874 Kč a 436 Kč měsíčně od 1. 5. 2007 žalobu zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a vůči státu. Ztotožnil se se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně i s jeho závěry, že příčinou zástavy dechu u žalobce byl přetrvávající či obnovený účinek Sufentanilu, jiné příčiny poškození zdraví nebyly zjištěny a žalovaná odpovídá žalobci podle § 421a obč. zák. Podle odvolacího soudu je dána rovněž odpovědnost žalované podle § 415 obč. zák., neboť zaměstnanci žalované nevyvinuli ve smyslu § 55 odst. 2 písm. a) zákona č. 50/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, náležitou činnost, aby zabránili vzniku škody na zdraví žalobce, bez ohledu na skutečnost, že sledování žalobce po operaci se odehrávalo na běžné úrovni klinického sledování jeho základních životních funkcí; tato běžná úroveň byla v konkrétním případě nedostatečná, když žalovaná nevyvinula takovou péči, která by byla schopna zabránit trvalým zdravotním následkům žalobci. Shodně se soudem prvního stupně dovodil částečné promlčení uplatněných nároků, jestliže – bez ohledu na to, zda žalobci byl či nebyl ustanoven opatrovník – jej od počátku zastupoval advokát a jestliže k ustálení zdravotního stavu došlo v červnu roku 2000; shodně též posoudil případ žalobce jako mimořádného zřetele hodný ve smyslu § 7 vyhlášky č. 32/1965 Sb., ovšem za přiměřeně považoval zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění o padesátinásobek (žalobce přišel do nemocnice jako zcela zdravý člověk a odešel jako osoba neschopná žít standardním životem s výrazným omezením ve všech jeho sférách), tj. o dalších 1 545 000 Kč. Během odvolacího řízení rozšířil žalobce žalobu u náhrady za ztrátu na výdělků od 1. 4. 1999 do 31. 8. 2006 o dalších 19 580 Kč, od 1. 9. 2006 do 30. 4. 2007 o dalších 3256 Kč a od května 2007 o 374 Kč měsíčně; s ohledem na částečné promlčení přiznal odvolací soud za dobu od 31. 5. 2006 do 30. 4. 2007 dluh na rentě ve výši 7012 Kč a měsíční rentu 158 Kč od 1. 5. 2007, ve zbytku žalobu částečně pro promlčení a částečně pro nedůvodnost zamítl. Podle odvolacího soudu pak soud prvního stupně přiznal nesprávně úroky z prodlení ze zvýšené, nikoliv základní, náhrady za ztížení společenského uplatnění, proto žalobu částečně zamítl.

Proti výroku rozsudku odvolacího soudu, kterým byl potvrzen výrok rozsudku soudu prvního stupně o zamítnutí žaloby ohledně 16 387 630 Kč s příslušenstvím, podal žalobce dovolání. Nesouhlasí se závěrem soudů obou stupňů o částečném promlčení uplatněných nároků, o počátku běhu subjektivní promlčecí doby k 1. 1. 2002 podle § 106 odst. 1 obč. zák. a s odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2001, sp. zn. 20 Cdo 2701/99, a nálezy Ústavního soudu ze dne 10. 3. 2005, sp. zn. III. ÚS 428/04, ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97, a ze dne 6. 9. 2005,

sp. zn. I. ÚS 643/04, namítá, že jelikož není způsobilý před soudem samostatně jednat, měl být zastoupen opatrovníkem ustanoveným soudem; zastoupení žalobce advokátem na základě plné moci však nemůže nedostatek zastoupení zhojit, jak nesprávně soudy uvedly, neboť žalobce není schopen ani udělit advokátovi pokyn, to může pouze jeho opatrovník; proto je třeba užít § 113 obč. zák. Soudy si nezjistily rozsah zastoupení, které bylo totiž zpočátku omezeno toliko na uplatnění náhrady za ztížení společenského uplatnění, až plnou mocí ze dne 18. 3. 2004 došlo k rozšíření na ostatní nároky. Navíc se žalobce o jednotlivých nárocích vyplývajících z poškození zdraví dozvídal v různých časech, což soudy obou stupňů vůbec nezjišťovaly a mechanicky vzaly za počátek běhu promlčecí doby datum 1. 1. 2002 jako ustálení jeho zdravotního stavu po stránce neurologické; v této souvislosti dovolatel odkazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 27. 9. 1974, sp. zn. 2 Cz 19/74, publikovaný pod č. 38 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1975, rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2005, sp. zn. 25 Cdo 857/2003, ze dne 27. 7. 2005, sp. zn. 25 Cdo 333/2005, a ze dne 15. 7. 2003, sp. zn. 21 Cdo 642/2003, a tvrdí, že konkrétně o nákladech vynaložených na léčení se dozvěděl od matky koncem roku 2003, když do té doby předpokládal, že tyto náklady hradila zdravotní pojišťovna, podáním ze dne 12. 4. 2004 proto jeho advokát rozšířil žalobu o nárok na jejich náhradu; o ztrátě na výdělků získal vědomost poté, co se jeho matce podařilo získat potvrzení o průměrném výdělků v profesi od tří potenciálních zaměstnavatelů (z 2. 5. 2005, 9. 8. 2005 a 6. 9. 2005) a zprávu úřadu práce ze dne 11. 5. 2006, podáními z 1. 5. 2006, 9. 8. 2006 a 11. 4. 2007 proto jeho advokát rozšířil žalobu o nárok na náhradu ztráty na výdělků; o ztížení společenského uplatnění se dozvěděl až 28. 8. 2003, kdy mu byl doručen závěr znalce o stabilizaci zdravotního stavu, takže část jeho náhrady uplatněná podáním ze dne 16. 8. 2004 nemůže být promlčena; až počátek roku 2003 znamenal trvalou a ustálenou změnu jeho společenského uplatnění, jak vyplývá z jeho zdravotního stavu, takže je rovněž nesprávné užití vyhlášky č. 32/1965 Sb., namísto vyhlášky č. 440/2001 Sb. Žalobce má dále za to, že přiznaná náhrada za ztížení jeho společenského uplatnění ve výši 2 475 000 Kč na 56 let jeho předpokládaného života je nepřiměřeně nízká i vzhledem ke skutečnosti, že až do konce života je těžce zdravotně postižen, nebylo tedy respektováno ústavní pravidlo proporcionality (nálezy Ústavního soudu ze dne 29. 9. 2005, sp. zn. III. ÚS 350/03). Ze všech uvedených důvodů navrhuje, aby dovolací soud zrušil v napadeném rozsahu rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Proti výrokům rozsudku odvolacího soudu ve věci samé, kterými bylo rozhodnuto o platební povinnosti žalované, podala žalovaná nemocnice dovolání. Namítá, že odvolací soud vzal v úvahu skutečnost, která z provedených důkazů nevyplývá ani jinak nevyšla najevo, a to tím, že změnil nejpodstatnější skutkový závěr soudu prvního stupně a označil za příčinu poškození zdraví žalobce působení Sufentanilu, ačkoliv z žádného znaleckého posudku tento skutkový závěr nelze jednoznačně dovodit; ani u tří ostatních možných příčin zástavy dechu (reflexní uzávěr hrtanu, náhlá zhoubu-

ná porucha srdečního rytmu či neurologická porucha s nevyjasněnou anamnézou) u žalobce nebylo objektivně zjištěno nic, co by je odůvodňovalo. V této souvislosti odkazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 1990, sp. zn. I Cz 59/90, publikovaný pod č. 21 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1992, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2006, sp. zn. 25 Cdo 508/2005, a usnesení téhož soudu ze dne 25. 1. 2006, sp. zn. 25 Cdo 2305/2004, a má za to, že není možné aplikovat § 421a obč. zák. a uznat žalovanou odpovědnou za škodu na zdraví žalobce, jestliže nebyla zjištěna jednoznačná příčina poškození jeho zdraví ani vyloučeny tři ostatní možné příčiny. Nesouhlasí též se závěrem o porušení prevenční povinnosti ve smyslu § 415 obč. zák. a povinnosti podle § 55 odst. 2 písm. a) zákona č. 20/1966 Sb., aniž by odvolací soud uvedl, jak má tato preventivní povinnost vypadat, a aniž by z jakéhokoliv provedeného důkazu vyplývalo, že by žalovaná nepostupovala v souladu se současnými dostupnými poznatky lékařské vědy; pro závěr o porušení povinnosti předcházet škodám ve smyslu § 415 obč. zák. musí být konkrétní okolnosti, které by odůvodňovaly jiný postup při pooperační péči o žalobce než ten, který zvolila žalovaná (jak vyplývá např. z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1400/2000) a který považují za správný též znalci a ostatní i soudy obou stupňů. Žalovaná namítá, že soudy se vůbec nezabývaly otázkou případného spoluzavinění žalobce podle § 441 obč. zák. (neinformoval je totiž o občasných ranních křečích), ani otázkou snížení náhrady škody podle § 450 obč. zák. Zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění na nepřiměřený padesátinásobek je v rozporu jak s platnou právní úpravou, tak s ustálenou rozhodovací praxí Nejvyššího soudu (usnesení ze dne 15. 12. 2005, sp. zn. 25 Cdo 2883/2004) i principem předvídatelnosti soudního rozhodování a zásadou rovnosti subjektů (nález Ústavního soudu ze dne 29. 9. 2005, sp. zn. III. ÚS 350/03). Podle žalované jí odvolací soud (na rozdíl od soudu prvního stupně) nesprávně uložil povinnost zaplatit žalobci na náhradu za ztížení společenského uplatnění 60 000 Kč, ačkoliv tuto sumu mu vyplatila již před podáním žaloby, dále jí retroaktivně uložil platit úroky z prodlení i podle nařízení vlády č. 163/2005 Sb., ačkoliv je podle odvolacího soudu žalovaná v prodlení se zaplacením 49 500 Kč již od 1. 5. 2004, a konečně jí nesprávně uložil platit úroky z prodlení z celé částky ve výši 7012 Kč (ztráta na výdělku) od 2. 9. 2006, ačkoliv se tato suma skládá z dílčích částek, na které vznikl podle odvolacího soudu žalobci nárok až po tomto datu. Žalovaná proto navrhuje, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu v napadeném rozsahu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobce ve vyjádření k dovolání žalované uvedl, že odvolací soud vycházel ze stejného skutkového stavu jako soud prvního stupně, veškeré dovolací důvody žalovaná ničím neprokazuje, pouze opakuje svá stanoviska, se kterými se soudy obou stupňů vypořádaly, a polemizuje s jejich skutkovými závěry. Navrhuje proto, aby bylo dovolání žalované jako zjevně bezdůvodné odmítnuto.

Žalovaná ve vyjádření k dovolání žalobce namítla, že žalobce je osobou plně způsobilou k právním úkonům, která svému zástupci udělila plnou moc k uplatnění práva na náhradu škody, a bylo především na něm, aby jako osoba znalá práva chrá-

nil a prosazoval zájmy svého klienta a uplatňoval nároky řádně a včas, což je věcí odpovědnostního vztahu mezi klientem a advokátem; navíc tvrzení žalobce, že plná moc z 30. 7. 2001 opravňovala advokáta pouze k zastupování ve věci náhrady za ztížení společenského uplatnění, nikoliv celkové náhrady škody na zdraví, je nepřipustnou novotou. Stejně účelová jsou tvrzení o okamžicích, kdy se žalobce dozvěděl o jednotlivých dílčích nárocích na náhradu škody na zdraví. Jelikož je rozhodující okamžik ustálení zdravotního stavu poškozeného, k čemuž u žalobce došlo již v roce 2000, odvolací soud správně na daný případ aplikoval vyhlášku č. 32/1965 Sb.

N e j v y š š í s o u d dovolání zčásti odmítl a zamítl a zčásti zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc ve zrušeném rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání byla podána proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu oprávněnými osobami (účastníky řízení) v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), při projednání a rozhodnutí věci postupoval podle dosavadních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 7. 2009 – srov. bod 12., čl. II. zákona č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony) vzhledem k datu vydání napadeného rozhodnutí.

Podle ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé (písm. a/), jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil (písm. b/), jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (písm. c/). Podle odstavce 3 tohoto ustanovení rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Podle ustanovení § 237 odst. 2 písm. a) o. s. ř. není dovolání podle odst. 1 přípustné ve věcech, v nichž dovoláním dotčeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 20 000 Kč a v obchodních věcech 50 000 Kč; k příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží.

Jednotlivé složky práva na náhradu škody se projevují jako samostatné dílčí nároky odvíjející se od odlišného skutkového základu (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 1969, sp. zn. 3 Cz 13/69, publikovaný pod č. 28 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1970). S touto jejich samostatností je nutné počítat

i při rozhodování o přípustnosti dovolání. Žalovaná napadá dovoláním mimo jiné výrok rozsudku odvolacího soudu, jímž jí byla uložena povinnost zaplatit žalobci na náhradu ztráty na výdělků od 31. 5. 2006 do 30. 4. 2007 částku 7012 Kč, a zpochybňuje i určení výše úroku z prodlení z této částky. Protože dovolání v tomto rozsahu směřuje proti výroku rozsudku o věci samé, kterým bylo rozhodnuto o samostatném peněžitém plnění nepřevyšujícím 20 000 Kč, aniž by bylo možno přihlížet ke stanovenému úroku z prodlení z této částky, je přípustnost dovolání vyloučena ustanovením § 237 odst. 2 písm. a) o. s. ř. Nejvyšší soud proto dovolání žalované v tomto rozsahu jako nepřípustné odmítl podle § 243b odst. 5 a § 218 písm. c) o. s. ř.

Dovolání žalované ohledně 1 545 000 Kč není důvodné, proto je v tomto rozsahu Nejvyšší soud ČR zamítl podle § 243b odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř.

Dovolatelce lze přisvědčit v námitce nesprávného použití přechodného ustanovení čl. II. nařízení vlády č. 163/2005 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 142/1994 Sb., kterým se stanoví výše úroků z prodlení a poplatku z prodlení podle občanského zákoníku. Podle tohoto ustanovení výše úroků z prodlení se řídí nařízením vlády č. 142/1994 Sb., ve znění tohoto nařízení, nastalo-li prodlení s plněním peněžitého dluhu ode dne nabytí účinnosti tohoto nařízení. Výše úroků z prodlení, k němuž došlo přede dnem nabytí účinnosti tohoto nařízení, se řídí dosavadními právními předpisy. Pro stanovení úroků z prodlení ze základního bodového ohodnocení ztížení společenského uplatnění (49 500 Kč) i ztráty na výdělků (140 597 Kč) je tedy rozhodující, že prodlení nastalo před účinností nařízení vlády č. 163/2005 Sb. a výše úroku z prodlení se řídí nařízením vlády č. 142/1994 Sb. ve znění účinném do 27. 4. 2005.

Z těchto důvodů dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu podle § 243b odst. 2, věta za středníkem, o. s. ř., pokud jím bylo rozhodnuto o povinnosti žalované zaplatit 2% úrok z prodlení z částky 49 500 Kč od 1. 5. 2004 do 30. 4. 2005, 9% úrok z prodlení z částky 49 500 Kč od 1. 5. 2005 do 30. 6. 2006 a od 1. 7. 2006 ve výši repo sazby stanovené k tomuto dni Českou národní bankou zvýšené o 7 procentních bodů, a vždy takto stanovené znovu k prvnímu dni dalšího pololetí do zaplacení, a 9% úrok z prodlení z částky 140 597 Kč od 1. 6. 2006 do 30. 6. 2006 a od 1. 7. 2006 ve výši repo sazby stanovené k tomuto dni Českou národní bankou zvýšené o 7 procentních bodů; vzhledem k tomu, že důvody, pro které byl rozsudek zrušen, platí i pro rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil v uvedeném rozsahu i jeho rozsudek a věc vrátil Okresnímu soudu ve Frýdku-Místku k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, věta druhá, o. s. ř.).

Protože ve zbývajícím rozsahu dovolání žalované směřuje proti rozhodnutí odvolacího soudu, proti němuž není tento mimořádný opravný prostředek přípustný, Nejvyšší soud je podle § 243b odst. 5, věty první, a § 218 písm. c) o. s. ř. odmítl.

Dovolací soud shledal přípustným dovolání žalobce proti rozsudku odvolacího soudu ve věci samé, jímž byl rozsudek soudu prvního stupně potvrzen ohledně částky 16 387 630 Kč, podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., a to pro posouzení námitky promlčení.

Podle § 106 odst. 1 obč. zák. právo na náhradu škody se promlčí za dva roky ode dne, kdy se poškozený dozví o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá. Podle odst. 2 tohoto ustanovení se nejpozději právo na náhradu škody promlčí za tři roky, a jde-li o škodu způsobenou úmyslně, za deset let ode dne, kdy došlo k události, z níž škoda vznikla; to neplatí, jde-li o škodu na zdraví.

Podle § 113 obč. zák. jde-li o práva osob, které musí mít zákonného zástupce, nebo o práva proti těmto osobám, promlčení nepočne, dokud jim zástupce není ustanoven. Již započaté promlčení probíhá dále, avšak neskončí, dokud neuplyne rok po tom, kdy těmto osobám bude zákonný zástupce ustanoven nebo kdy překážka jinak pomine.

Citované ustanovení je jednou z výjimek pravidelného běhu promlčecích dob, resp. modifikací jejich běhu tak, aby u práv osob, které nejsou schopny samy uplatňovat svá práva a mohou tak činit pouze prostřednictvím zákonného zástupce, nedošlo k újmě v důsledku běhu promlčecích dob právě po období, kdy zákonného zástupce nemají. Zákonným zástupcem ve smyslu tohoto ustanovení je i osoba vykonávající právní úkony za osobu, která byla zbavena způsobilosti k právním úkonům rozhodnutím soudu podle § 10 odst. 1 obč. zák. (osoba, která pro duševní chorobu, která není jen přechodná, není vůbec schopna činit právní úkony); v takovém případě je zákonným zástupcem soudem ustanovený opatrovník (§ 27 odst. 2 obč. zák.). Rozhodnutí soudu o zbavení způsobilosti k právním úkonům má konstitutivní účinky, to znamená, že se jím mění právní postavení fyzické osoby tak, že pozbývá ex nunc schopnost vlastními právními úkony nabývat práv a povinností; nezjišťuje (nedeklaruje) se tedy již existující právní stav, nýbrž se rozhodnutím zakládá, popřípadě mění, proto nelze ve výroku rozhodnutí o způsobilosti k právním úkonům vyslovit zbavení nebo omezení způsobilosti k právním úkonům se zpětnou účinností. Přitom ovšem nepochybně již před vydáním takového rozhodnutí nachází se postižený po určitou dobu ve stavu, kdy sice ještě nebyl zbaven způsobilosti k právním úkonům, avšak jedná v duševní poruše, jež ho činí k právním úkonům neschopným, s čímž spojuje ustanovení § 38 odst. 2 obč. zák. absolutní neplatnost právního úkonu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 12. 1975, sp. zn. 3 Cz 106/1975, publikovaný pod č. 14 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1977). Nemá-li v této době zákonného zástupce, uplatní se ustanovení § 113 obč. zák., které nelze omezit toliko na interval mezi právní mocí rozhodnutí o zbavení způsobilosti k právním úkonům a právní mocí rozhodnutí o ustanovení opatrovníka, nýbrž je jím v daném případě pokryto i období předchozí, tj. doba, kdy v důsledku duševní poruchy, která není jen dočasná, vyvstala potřeba zákonného zastoupení. Současné platí, že zastoupení poškozeného advokátem na základě plné moci podmínku zákonného zastoupení ve sporu ve smyslu § 113 obč. zák. nenaplnuje.

V posuzované věci se žalobce v důsledku poškození mozku po operaci dne 9. 3. 1999 stal osobou se středně těžkou demencí, která není schopna činit právní úkony a uvědomovat si důsledky svého jednání, přičemž jde o poruchu trvalého rázu

bez naděje zlepšení do budoucna; tímto okamžikem tedy žalobce fakticky ztratil způsobilost činit platně právní úkony. Způsobilosti k právním úkonům byl zbaven rozsudkem Okresního soudu ve Vsetíně ze dne 18. 3. 2008, s právní mocí k témuž dni, a usnesením téhož soudu ze dne 5. 6. 2008, které nabylo právní moci dne 2. 7. 2008, mu byla opatrovníkem ustanovena jeho matka. Odvolací soud shodně se soudem prvního stupně považoval za počátek subjektivní promlčecí doby červen roku 2000, kdy u žalobce došlo k ustálení zdravotního stavu, a jelikož částečný nárok na náhradu za bolest, ztížení společenského uplatnění a nákladů vynaložených na léčbu uplatnil postupně až v roce 2004, dovodil částečné promlčení uplatněných nároků, jestliže – bez ohledu na to, zda žalobci byl či nebyl ustanoven opatrovník – jej od počátku zastupoval advokát. Je tedy zřejmé, že takový výklad není správný, neboť vzhledem k tomu, že i v době od 9. 3. 1999 do 2. 7. 2008 byl žalobce osobou, která musí mít zákonného zástupce ve smyslu § 113 obč. zák., nemohla promlčecí doba uvedených nároků počít běžet.

Závěr odvolacího soudu o promlčení části nároku na náhradu škody tedy není správný. Dovolání je tak z hlediska uplatněného dovolacího důvodu podle § 241 odst. 2 písm. b) o. s. ř. důvodné, nicméně vzhledem k výše uvedeným závěrům o věcné neopodstatněnosti nároku na zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění nad rámec částky 2 535 000 Kč se neuplatní důvod ke zrušení v rozsahu této částky. Dovolací soud proto rozsudek odvolacího soudu zrušil podle § 243b odst. 2, věta za středníkem, o. s. ř., jen pokud jím bylo rozhodnuto o žalobě na zaplacení částek 648 000 Kč na náhradu za bolest, 28 524 Kč na náhradu nákladů léčby a 246 106 Kč na ztrátě na výdělků a v závislých výrocích o náhradě nákladů řízení; vzhledem k tomu, že důvody, pro které byl rozsudek zrušen, platí i pro rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil v uvedeném rozsahu i jeho rozsudek a věc vrátil Okresnímu soudu ve Frýdku-Místku k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, věta druhá, o. s. ř.).

Při oceňování členského podílu v bytovém družstvu v rámci vypořádání společného jmění manželů – bývalých společných nájemců družstevního bytu a společných členů bytového družstva – je třeba vyjít ze stavu družstevního bytu i obvyklé ceny členského podílu v době zániku společného nájmu družstevního bytu a společného členství rozvedených manželů v družstvu.

(Rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia
Nejvyššího soudu ze dne 8. 9. 2010, sp. zn. 31 Cdo 2036/2008)

Okresní soud v Benešově rozsudkem ze dne 12. 3. 2007 v řízení o vypořádání společného jmění manželů (dále jen „SJM“) uložil žalované povinnost „zaplatit žalobci částku 326 015 Kč ve lhůtě 90 dnů od právní moci rozsudku“ a rozhodl o nákladech řízení.

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že manželství účastníků bylo pravomocně rozvedeno 27. 7. 2002, přičemž k dohodě o vypořádání společného jmění účastníků ohledně vypořádání členských práv a povinností spojených s užíváním družstevního bytu nedošlo. Na základě pravomocného soudního rozhodnutí k 23. 1. 2004 bylo právo společného nájmu bytu v ulici P. ve V. (dále též jen „předmětný byt“) zrušeno s tím, že byt bude nadále jako členka družstva a nájemkyně užívat žalovaná, přičemž žalobci byly stanoveny podmínky pro vyklizení uvedeného bytu. Předmětem vypořádání se stala hodnota členských práv a povinností v družstvu, přičemž podle názoru soudu prvního stupně pro vypořádání dřívějších společných členských práv a povinností spojených s užíváním bytu je rozhodná jejich hodnota ke dni zániku společného členství rozvedených manželů v družstvu, tj. v daném případě ke dni právní moci rozsudku o zrušení společného nájmu bytu a určení, kdo bude nadále nájemcem a členem družstva. K tomuto okamžiku nabývá jeden z účastníků určitou majetkovou hodnotu na úkor druhého ze společných nájemců a členů družstva. Soud prvního stupně se proto neztotožnil s názorem žalobce, že je třeba ve smyslu judikatury Nejvyššího soudu vycházet z ceny věci v době jejího vypořádání, avšak z jejího stavu v době zániku „spoluvlastnictví“, když tato rozhodnutí se týkají věcí vypořádávaných soudem v rámci řízení o vypořádání společného jmění manželů, tj. podle stavu v době vyhlášení rozsudku ve věci, kdy je konstitutivně jeden ze spoluvlastníků určen jako výlučný vlastník. V daném případě však členská práva a povinnosti byly přikázány žalované v roce 2004, k tomuto okamžiku získala žalovaná majetkovou hodnotu a zůstal nevypořádán pouze majetkový nárok žalobce.

Při stanovení výše hodnoty členských práv a povinností soud prvního stupně vyšel ze znaleckého posudku oceňujícího tato práva a povinnosti obecnou cenou ve výši 712 030 Kč se závěrem, že na vyrovnání podílu žalobce připadá částka 356 015 Kč, kterou však snížil o žalovanou uplatněnou pohledávku k započtení ve výši

30 000 Kč, jež byla žalobcem odsouhlasena a představovala podíl žalobce na nákladech spojených s jeho právem bydlení v předmětném bytě.

K r a j s k ý s o u d v P r a z e rozsudkem ze dne 13. 12. 2007 rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé potvrdil, ohledně náhrady nákladů řízení před soudem prvního stupně jej změnil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně i jím provedeným právním posouzením věci. Akceptoval závěr soudu prvního stupně, že žalovaná k 23. 1. 2004 nabyla a reálně mohla disponovat s majetkovou hodnotou – členskými právy a povinnostmi v bytovém družstvu zahrnujícími užívací právo k bytu. Hodnota členských práv a povinností se vypořádává ke dni zániku společného členství rozvedených manželů, neboť se zánikem manželství není ze zákona spojen zánik společného členství rozvedených manželů v družstvu. Odvolací soud proto neshledal důvodnou odvolací námitku žalobce, podle níž měla být hodnota členských práv a povinností zjišťována ke dni vypořádání společného jmění manželů, tj. k roku 2007.

Rozsudek odvolacího soudu napadl žalobce dovoláním, jehož přípustnost opřel o § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., a uplatnil dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.), jehož naplnění spatřoval v tom, že nalézací soud nesprávně posoudil okamžik, ke kterému má být zjištěna hodnota členských práv a povinností. Podle názoru dovolatele se má majetková hodnota, kterou představuje společný družstevní podíl, vypořádávat shodně jako ostatní věci a hodnoty tvořící společné jmění manželů, tj. podle stavu ke dni zániku společného jmění a v obvyklé hodnotě v době vypořádání společného jmění manželů. Dovatel odkázal na novější judikaturu vyjádřenou rozhodnutím Nejvyššího soudu ve věci sp. zn. 22 Cdo 1112/2006 a navrhl zrušení rozsudků soudů obou stupňů a vrácení věci soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í:

Podle čl. II. – přechodná ustanovení, bodu 12. zákona č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, účinného od 1. 7. 2009 (vyjma ustanovení čl. I bodů 69, 71 a 100, ustanovení čl. XIII a ustanovení čl. XVII bodu 1, která nabývají účinnosti 23. 1. 2009), dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vyhlášeným (vydaným) přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů; užití nového ustanovení § 243c odst. 2 tím není dotčeno.

Dovolací soud proto při projednání dovolání postupoval podle občanského soudního řádu ve znění účinném do novelty provedené zákonem č. 7/2009 Sb., neboť napadené rozhodnutí odvolacího soudu bylo vydáno dne 13. 12. 2007.

Tříčlenný senát č. 22, který měl podle rozvrhu práce Nejvyššího soudu dovolání projednat a rozhodnout o něm, při úvaze o způsobu ocenění členského podílu

v bytovém družstvu, prováděného za účelem vypořádání společného jmění bývalých manželů – společných členů bytového družstva, dospěl k právnímu názoru odlišnému od toho, který byl vyjádřen v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2004, sp. zn. 22 Cdo 900/2004, a také v rozsudku ze dne 23. 5. 2007, sp. zn. 22 Cdo 1112/2006. Proto rozhodl o postoupení věci k rozhodnutí velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia podle § 20 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia pak věc projednal a rozhodl o ní v souladu s ustanoveními § 19 a § 20 odst. 1 uvedeného zákona.

Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., že je uplatněn dovolací důvod upravený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky dovolacího řízení (zejména § 240 odst. 1, § 241 odst. 1 o. s. ř.), napadené rozhodnutí přezkoumal a zjistil, že dovolání není důvodné. Z rozhodnutí odvolacího soudu činí rozhodnutí, které má po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 3 o. s. ř.), způsob ocenění a vypořádání členského podílu v bytovém družstvu ve vztahu k vypořádání společného jmění manželů, zaniklého v důsledku rozvodu manželství.

Nedohodnou-li se rozvedení manželé o nájmu bytu, soud na návrh jednoho z nich rozhodne, že se zrušuje právo společného nájmu bytu. Současně určí, který z manželů bude dále užívat jako nájemce. Nabyli-li práva na uzavření smlouvy o nájmu družstevního bytu jeden z rozvedených manželů před uzavřením manželství, zanikne právo společného nájmu bytu rozvodem; právo byt užívat zůstane tomu z manželů, který nabyt práva na nájem bytu před uzavřením manželství. V ostatních případech společného nájmu družstevního bytu rozhodne soud, nedohodnou-li se rozvedení manželé, na návrh jednoho z nich o zrušení tohoto práva, jakož i o tom, kdo z nich bude jako člen družstva dále nájemcem bytu; tím zanikne i společné členství rozvedených manželů v družstvu (§ 705 odst. 1, 2 obč. zák.).

Zanikne-li společné jmění manželů, provede se vypořádání, při němž se vychází z toho, že podíly obou manželů na majetku patřícím do jejich společného jmění jsou stejné (§ 149 odst. 2, věta první, obč. zák.).

Žalovaná se již dříve, a to na základě rozsudku vyneseno v řízení o zrušení společného nájmu družstevního bytu, stala jedinou nájemkyní předmětného bytu a výlučnou členkou bytového družstva, tudíž i výlučnou nositelkou členských práv a povinností spojených s tímto bytem. Dříve společná členská práva a povinnosti účastníků k družstevnímu bytu byla tedy již vypořádána. V řízení o vypořádání společného jmění manželů, v němž je soud vázán předcházejícím rozsudkem o zrušení společného nájmu družstevního bytu, se tak již vypořádává, ale nepřikazuje, hodnota uvedených majetkových práv a povinností.

Ve výroku rozsudku o vypořádání společného jmění se tak vypořádání sporné dříve společné majetkové hodnoty patřící do tohoto spoluvlastnictví promítne pouze

ve výroku o částce, kterou je jeden z účastníků povinen zaplatit druhému, aby se vyrovnaly hodnoty mezi ně rozdělených aktiv a pasiv (samozřejmě za předpokladu rovných podílů), tj. v tzv. výroku o vyrovnání podílů (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2000, sp. zn. 22 Cdo 1242/99).

V rozsudku býv. Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. 3. 1971, sp. zn. 2 Cz 12/71, publikovaném jako R 43/1972 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, se uvádí: „Při vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů, jimž vzniklo za trvání manželství právo společného užívání družstevního bytu a společné členství v družstvu, nutno přihlídnout k členskému podílu ve stavebním bytovém družstvu ve výši odpovídající zůstatkové hodnotě tohoto podílu ke dni zániku bezpodílového spoluvlastnictví manželů.“

Odklon od starší judikatury, včetně citovaného R 43/1972 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, učinil Nejvyšší soud v rozsudku velkého senátu občanskoprávního kolegia ze dne 14. 11. 2002, sp. zn. 31 Cdo 2428/2000, publikovaném v Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu pod č. C 1528, ve kterém se uvádí: „V řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů – bývalých společných nájemců družstevního bytu a společných členů bytového družstva, jehož součástí je i hodnota členského podílu, nelze při stanovení její výše vycházet ze zůstatkové hodnoty členského podílu ani z hodnoty vypořádacího podílu. Jde o hodnotu, jejíž cena se pro účely uvedeného řízení stanoví cenou obvyklou, tj. cenou, kterou by bylo možno za převod členského podílu v rozhodné době a místě dosáhnout.“

Nejvyšší soud se neztotožnil ani s právním názorem, že při vypořádání společného jmění manželů se členský podíl v bytovém družstvu vypořádá ve výši odpovídající hodnotě tohoto podílu ke dni zániku bezpodílového spoluvlastnictví (dnes společného jmění) manželů. V rozsudku ze dne 30. 11. 2004, sp. zn. 22 Cdo 900/2004, Nejvyšší soud uvedl: „Také při oceňování členského podílu v bytovém družstvu v rámci vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů – bývalých společných nájemců družstevního bytu a společných členů bytového družstva – se vychází ze stavu tohoto podílu v době zániku společného členství rozvedených manželů v družstvu, avšak z ceny odpovídající době, kdy se vypořádává“.

Od tohoto posledně uvedeného rozhodnutí se Nejvyšší soud odchyluje.

V řízení o vypořádání společného jmění manželů se uplatňuje pravidlo, že oceňování vypořádaného majetku vychází z cen odpovídajících době, kdy se provádí vypořádání. Tento právní názor správně vychází z toho, že teprve vypořádáním dochází k plnému nabytí vlastnického práva k věci, příp. k převodu jiných práv a povinností, a proto i ocenění věci musí vycházet z ceny dosažitelné v době, ve které se vypořádání provádí. Teprve od tohoto vypořádání totiž nabývá ten, komu je věc přikázána, plnou majetkovou hodnotu a může s věcí disponovat bez ohledu na druhého bývalého účastníka společného jmění.

Je-li však předmětem vypořádání členský podíl v bytovém družstvu, který již – ať na základě dohody či rozhodnutí soudu – připadl jen jednomu z manželů, který

jako výlučný člen družstva je oprávněn nadále byt užívat, pak představuje členský podíl majetkovou hodnotu, se kterou může nadále výlučný člen družstva disponovat již od okamžiku zrušení společného členství v družstvu. Tímto okamžikem je zřejmá hodnota toho, čeho se v důsledku zrušení společného členství jednomu z bývalých manželů – společných členů družstva dostalo, stejně jako je zřejmé, o co se majetek druhého zmenšil. Proto je třeba při oceňování členského podílu v bytovém družstvu v rámci vypořádání společného jmění manželů – bývalých společných nájemců družstevního bytu a společných členů bytového družstva – vyjít ze stavu (sc. stavu družstevního bytu) i obvyklé ceny tohoto podílu v době zániku společného nájmu družstevního bytu a společného členství rozvedených manželů v družstvu.

Z uvedeného je zřejmé, že rozhodnutí odvolacího soudu, který takto členský podíl ocenil, je správné. Dovolací důvod upravený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. tedy v posuzované věci není dán. Vady řízení uvedené v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i jiné vady řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, k nimž dovolací soud přihlíží i bez návrhu, nebyly tvrzeny ani dovolacím soudem zjištěny. Proto nezbylo, než dovolání zamítnout (§ 243b odst. 2 o. s. ř.).

Nárok na náhradu škody způsobené výkonem veřejné moci může být vůči státu úspěšně uplatněn pouze tehdy, nemůže-li poškozený úspěšně dosáhnout uspokojení své pohledávky vůči dlužníku, který je mu povinen plnit; v případě probíhajícího konkursu na majetek dlužníka vedeného podle zákona č. 328/1991 Sb. může věřiteli škoda vzniknout až tehdy, nebude-li jeho nárok vůči dlužníku uspokojen ani v rámci konkursu. Za nedobytnou je možno pohledávku považovat již ke dni, kdy žalobce obdržel plnění na základě pravomocného rozvrhového usnesení, bez ohledu na to, že dosud nebylo vydáno rozhodnutí o zrušení konkursu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2010, sp. zn. 25 Cdo 2601/2010)

Žalobce se proti žalovanému státu domáhal zaplacení částky 13 433 100 Kč s příslušenstvím jako náhrady škody, která mu měla vzniknout ztrátou pohledávky vůči obchodní společnosti P. Č., a. s., a to v důsledku nečinnosti Městského soudu v Praze.

O b v o d n í s o u d pro Prahu 2 rozsudkem ze dne 16. 7. 2009 uložil žalované povinnost zaplatit žalobci 13 433 100 Kč s úroky z prodlení specifikovanými ve výroku rozsudku a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a vůči státu. Vyšel ze zjištění, že žalobce se žalobou ze dne 26. 11. 1996 u Krajského obchodního soudu v Praze (poté Městského soudu v Praze) domáhal proti právní předchůdkyni společnosti P. Č., a. s., zaplacení mimo jiné částky 13 433 100 Kč s příslušenstvím, že rozsudkem ze dne 7. 1. 2004 Městský soud v Praze uložil žalované povinnost zaplatit žalobci 13 433 100 Kč s příslušenstvím a ve zbytku žalobu zamítl; rozsudek nabyl právní moci 3. 3. 2004. Dne 13. 1. 2004 rozhodla mimořádná valná hromada P. Č., a. s., o zrušení společnosti s likvidací, usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 3. 11. 2005 pak na ni byl prohlášen konkurs. Usnesením Okresního soudu v Kutné Hoře ze dne 30. 8. 2004 byla k návrhu žalobce nařízena exekuce proti P. Č., a. s., pro vymožení 13 433 100 Kč s příslušenstvím, avšak dne 17. 3. 2006 zrušil soudní exekutor exekuční příkaz s tím, že žalobce přihlásil svou pohledávku do konkursního řízení a ta byla uznána. Na základě takto zjištěného skutkového stavu dospěl soud prvního stupně k závěru, že předpoklady odpovědnosti státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem – průtahy v řízení – podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) (dále též jen „zákon“), jsou splněny. V řízení vedeném u Krajského obchodního soudu v Praze a později u Městského soudu v Praze došlo k průtahům v řízení v délce čtyř let a pěti měsíců, přičemž pokud by k nim nedošlo, měl by žalobce reálnou šanci svou pravomocně přisouzenou pohledávku proti P. Č., a. s., vydobýt v exekučním

řízení zpeněžením majetku, jehož hodnota ještě v letech 2000 až 2003 převyšovala pohledávku žalobce.

K odvolání žalované M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 14. 4. 2010 rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu zamítl, a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů ve vztahu mezi účastníky a vůči státu. Vyšel ze zjištění, že usnesením Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2010 bylo odmítnuto dovolání žalobce proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 3. 2008, kterým bylo potvrzeno rozvrhové usnesení Krajského soudu v Praze, podle něhož má žalobci připadnout 36 369,40 Kč, a ze zprávy Krajského soudu v Praze ze dne 30. 3. 2010, že po rozhodnutí o dovolání bude plněn rozvrh a že skončení řízení lze očekávat za 3 měsíce, takže konkurs je nyní (v době rozhodování odvolacího soudu) ve fázi plnění rozvrhového usnesení a dosud nebyl podle § 44 odst. 1 písm. b) zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, zrušen. Odvolací soud dospěl tak k závěru, že žaloba je předčasná, neboť v souladu s pravidlem uvedeným v § 154 o. s. ř. musí škoda existovat nejpozději v době, kdy soud o uplatněném nároku rozhoduje. Za situace, kdy konkursní řízení stále probíhá (je ve fázi plnění rozvrhového usnesení), nelze dovodit, zda a v jaké výši žalobci vznikne škoda, jestliže škoda vzniká až v okamžiku, kdy se právo na plnění proti dlužníkovi fakticky stalo nevymahatelným a je vyloučeno, aby bylo uspokojeno (v této souvislosti odvolací soud odkázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1665/2004 a 25 Cdo 1536/2003); teprve nebude-li nárok uspokojen v rámci konkursního řízení, vznikne žalobci majetková újma.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, které odůvodňuje podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. Namítá, že ke dni vyhlášení napadeného rozsudku odvolacího soudu (14. 4. 2010) již bylo žalobci vyplaceno plnění podle pravomocného rozvrhového usnesení ve výši 36 369,40 Kč, takže došlo k veškerému vypořádání majetku z konkursní podstaty a nelze již o něm opětovně rozhodovat, a bylo tedy postaveno na jisto, že ačkoliv mu náleží podle pravomocného rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 7. 1. 2004 od P. Č., a. s., 13 433 100 Kč s příslušenstvím, dostalo se mu od správkyně konkursní podstaty úpadce na tuto pohledávku pouhých 36 369,40 Kč. Stanovení výše škody není závislé na zrušení konkursu, nýbrž na stanovení výše plnění z podstaty jednotlivým věřitelům a výplatě. Žalobce spatřuje procesní pochybení odvolacího soudu, který rozhodoval bez konkursního spisu Krajského soudu v Praze a na jednání dne 14. 4. 2010 rozhodoval v jiném složení senátu (senátu nepředsedal JUDr. Č. S., nýbrž JUDr. J. C.), aniž by byli účastníci o této skutečnosti informováni a měli možnost se ke složení senátu vyjádřit. Jelikož odvolací soud nerespektoval § 132, 153, § 157 odst. 2 a § 213 o. s. ř., čl. 1, čl. 3 odst. 3, čl. 36 odst. 1, čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod a čl. 90 a čl. 96 odst. 1 Ústavy ČR, žalobce navrhuje, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaná se ve vyjádření k dovolání zcela ztotožnila s napadeným rozhodnutím a navrhla, aby dovolání bylo jako nedůvodné zamítnuto.

Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení, zastoupeným advokátem, věc projednal podle § 242 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání, které je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., je důvodné. Vzhledem k tomu, že dovoláním napadený rozsudek byl vydán dne 14. 4. 2010, Nejvyšší soud dovolání projednal a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve znění účinném po 1. 7. 2009.

Nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.) může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

Podle § 13 odst. 1, věty první, zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení právo na náhradu škody má ten, jemuž byla nesprávným úředním postupem způsobena škoda.

Uvedené ustanovení zakládá objektivní odpovědnost státu (bez ohledu na zavinění), již se nelze zprostit a která předpokládá současné splnění tří podmínek: 1) nesprávný úřední postup, 2) vznik škody a 3) příčinná souvislost mezi nesprávným úředním postupem a vznikem škody. Protože zákon č. 82/1998 Sb. obsahující zvláštní úpravu odpovědnosti za škodu způsobenou orgánem státu blíže nedefinuje pojem škody ani neupravuje rozsah její náhrady, je třeba v této otázce vycházet z ustanovení občanského zákoníku.

Podle § 442 odst. 1 obč. zák. hradí se skutečná škoda a to, co poškozenému ušlo (ušlý zisk).

Škodou zákon míní újmu, která nastala (projevuje se) v majetkové sféře poškozeného (spočívá ve zmenšení jeho majetkového stavu) a je objektivně vyjádřitelná všeobecným ekvivalentem, tj. penězi, a je tedy napravitelná poskytnutím majetkového plnění, především penězi. Ušlý zisk je v podstatě ušlým majetkovým prospěchem a spočívá v nenastalém zvětšení (rozmnožení) majetku poškozeného, které bylo možno – kdyby nebylo škodné události – důvodně očekávat s ohledem na pravidelný běh věcí (stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR Cpj 87/1970, publikované pod č. 55 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1971). Charakter ušlého zisku má i majetková újma představovaná ztrátou majetkového přínosu, který poškozený jakožto věřitel mohl od svého dlužníka očekávat při obvyklém sledu událostí, nebýt nesprávného úředního postupu. Takovému věřiteli nepochybně ušel majetkový přínos v hodnotě uplatněné pohledávky, neboť tím, že mu nebyla dlužníkem zaplácena, nezvětšil se jeho majetkový stav, ačkoliv bylo možno důvodně očekávat, že se tak,

například na základě soudního rozhodnutí, stane. Vznik škody na straně věřitele v takovém případě předpokládá, že jeho právo na plnění proti dlužníkovi není uspokojeno, resp. že jeho pohledávka se stala nevymahatelnou (srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2003, sp. zn. 25 Cdo 145/2002, publikovaný v Souboru civilních rozhodnutí NS pod C 1820).

Poškozený je povinen vznik škody na své straně prokázat a v řízení o nároku na náhradu škody tak na žalobci leží důkazní břemeno o tom, že škoda vznikla. Aby byl splněn tento zákonný předpoklad, musí škoda existovat nejpozději v době, kdy soud o uplatněném nároku rozhoduje. I pro rozhodování soudu o nároku na náhradu škody platí totiž ustanovení § 154 o. s. ř., které stanoví, že pro rozsudek je rozhodující stav v době jeho vyhlášení. To znamená, že rozhodující je skutkový stav věci, jaký je v době, kdy soud vyhláší své rozhodnutí, a nikoliv stav, který s větší či menší pravděpodobností v nejbližší době nastane. Neexistuje-li škoda v době rozhodování soudu o uplatněném nároku na její náhradu, byl nárok uplatněn předčasně, což má za následek zamítnutí žaloby, tzv. „pro tentokrát“, aniž by bylo třeba zabývat se splněním dalších předpokladů odpovědnosti za škodu. Tento přístup je ostatně v souladu s obecným pravidlem, že nárok na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem může být vůči státu úspěšně uplatněn pouze tehdy, nemůže-li poškozený úspěšně dosáhnout uspokojení své pohledávky vůči dlužníku, který je mu povinen plnit (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 11. 2004, sp. zn. 25 Cdo 1404/2004, publikované v Souboru civilních rozhodnutí NS, pod C 3031). V případě probíhajícího konkursu na majetek dlužníka (stav k okamžiku vyhlášení rozsudku odvolacího soudu) to znamená, že věřiteli může škoda vzniknout až tehdy, pominou-li účinky prohlášeného konkursu, neboť teprve nebude-li nárok vůči dlužníku uspokojen ani v rámci konkursu, vzniká majetková újma (srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2003, sp. zn. 25 Cdo 803/2003, publikovaný pod č. 6 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 2007).

Názor odvolacího soudu, že v době probíhajícího konkursního řízení na majetek dlužníka nemohla žalobci jako věřiteli ještě vzniknout škoda, spočívající v neuspokojení pohledávky, je v obecné rovině správný a odpovídá ustálené judikatuře dovolacího soudu. Je však nepřesný v konkrétním posouzení, neboť představuje-li škoda majetkovou újmu v podobě zkrácení majetkového stavu poškozeného, nelze vznik škody bez dalšího spojit s formálním ukončením konkursního řízení, tj. s právní mocí usnesení o zrušení konkursu; rozhodující je skutkové zjištění, že žalobce prokazatelně již nemůže vůči svému dlužníku úspěšně dosáhnout uspokojení pohledávky.

Podle § 30 odst. 1 zákona č. 329/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, po právní moci usnesení o schválení konečné zprávy a vyúčtování odměny a výdajů správce předloží správce soudu návrh na rozvrh a upravený seznam přihlášek, v němž uvede, kolik by mělo být pro každou pohledávku vyplaceno. Po přezkoumání věcné správnosti návrhu vydá soud rozvrhové usnesení.

Podle § 44 odst. 1 písm. b) tohoto zákona soud usnesením zruší konkurs, ve kterém nedošlo k potvrzení nuceného vyrovnání, po splnění rozvrhového usnesení.

Z této právní úpravy finální fáze konkursního řízení je zřejmé, že vydání usnesení o zrušení konkursu představuje ukončení konkursního řízení po formální stránce, které se nedotýká jeho výsledků, tj. nemění nic na poměru, v jakém rozsahu byly nároky věřitelů uspokojeny podle rozvrhového usnesení. Z hlediska definice vzniku škody, spočívající ve ztrátě pohledávky, tedy již samo pravomocné rozvrhové usnesení znamená verdikt o tom, nakolik bude pohledávka uspokojena, resp. naopak v jaké výši ji lze považovat za nedobytnou, neboť ani v rámci konkursu ji nebylo možno pro věřitele vymoci. V posuzovaném případě ke dni vydání rozhodnutí odvolacího soudu bylo v právní moci rozvrhové usnesení (dotčeno nebylo ani rozhodnutím dovolacího soudu), podle něž žalobce obdržel plnění, takže je zřejmé, že ve zbývajícím rozsahu byla již k tomuto okamžiku pohledávka nedobytná, a to bez ohledu na to, že dosud nebylo vydáno rozhodnutí o zrušení konkursu, které ovšem na pozici věřitele již ničeho nemůže změnit.

Ze všech těchto důvodů vyplývá, že výklad ustanovení o vzniku škody v rozhodnutí odvolacího soudu není přesný, právní posouzení této otázky není správné a uplatněný dovolací důvod je naplněn (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.). Dovola- cí soud proto rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, věta za středníkem, odst. 3, věta první, o. s. ř.).

Splnění podmínek pro prohlášení konkursu podle zákona č. 328/1991 Sb. lze v řízení o nároku úpadce na náhradu škody způsobené rozhodnutím o prohlášení konkursu, jež bylo zrušeno, řešit jako předběžnou otázku.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2010, sp. zn. 25 Cdo 2008/2008)

Žalobce se domáhal náhrady škody ve výši 1 380 716,40 Kč, jež mu měla vzniknout nezákonným rozhodnutím Krajského soudu v Brně ze dne 8. 4. 2002, jímž byl na jeho majetek prohlášen konkurs, toto rozhodnutí bylo v odvolacím řízení pro nepřezkoumatelnost zrušeno a věc vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení, které bylo následně zastaveno pro nezaplacení zálohy na náklady konkursu. Žalobce byl do té doby (tj. po dobu 23 měsíců) z důvodu probíhajícího konkursního řízení omezen ve své podnikatelské činnosti, a požaduje proto náhradu ušlého zisku z ne-realizované zakázky ze smlouvy na stavební práce v Německu (1 285 456 Kč), náhradu výdajů na daňového poradce (30 000 Kč), za odměnu a výlohy správce konkursní podstaty (20 300 Kč), za právní zastoupení advokátem (26 737 Kč), za penále za opožděně podané daňové přiznání a za zdravotní pojištění (3420 a 747 Kč), poplatek za kartu Eurocard (3500 Kč), poštovné správce konkursní podstaty (622,40 Kč) a cestovní výlohy (10 204 Kč).

O b v o d n í s o u d pro Prahu 2 rozsudkem ze dne 29. 3. 2007 žalobu zamítl a rozhodl o nákladech řízení. Vyšel ze zjištění, že usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 8. 4. 2002, jímž byl prohlášen konkurs na majetek žalobce, bylo zrušeno usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 27. 3. 2003 a věc byla vrácena Krajskému soudu v Brně k dalšímu řízení. Krajský soud v Brně následně usnesením ze dne 13. 1. 2004 řízení o návrhu na prohlášení konkursu na majetek žalobce zastavil pro neuhrazení zálohy na náklady konkursu. Vzhledem k tomu, že řízení o prohlášení konkursu na majetek žalobce bylo skončeno nikoliv proto, že nebyly splněny podmínky pro prohlášení konkursu v době, kdy byly návrhy podány, nýbrž pro nezaplacení zálohy na náklady konkursu, soud provedl dokazování za účelem přešetření podmínek pro prohlášení konkursu na majetek žalobce a dovodil, že z hlediska zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, byly v době, kdy byl návrh na prohlášení konkursu věřiteli žalobce podán, stanovené podmínky pro prohlášení konkursu splněny, žalobce měl v té době více věřitelů a po delší dobu nebyl schopen plnit své závazky. Konkurs – byla-li by stanovená záloha zaplacená – by byl prohlášen a žalobcem zpochybňované rozhodnutí by tak nemělo znaky nezákonného rozhodnutí ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb.

K odvolání žalobce M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 5. 12. 2007 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Shodně s ním uvedl, že není dána příčinná souvislost mezi škodou

vzniklou žalobci a zrušeným rozhodnutím o prohlášení konkursu, a to proto, že ve věci nebylo vydáno konečné meritorní rozhodnutí. Podle názoru odvolacího soudu nelze existenci podmínek pro prohlášení konkursu řešit jako otázku předběžnou, jak to učinil soud prvního stupně, nýbrž tuto otázku přísluší řešit toliko konkursnímu soudu. Odpovědnost státu za škodu v souvislosti se zrušením usnesení o prohlášení konkursu by bylo možno dovodit pouze v případě, že by konkursní soud v dalším řízení návrh na prohlášení konkursu zamítl z důvodu, že již v době vydání původního rozhodnutí nebyly podmínky pro prohlášení konkursu.

Žalobce podal proti rozsudku odvolacího soudu dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., a podává je z důvodu nesprávného právního posouzení (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.). Za otázku zásadního právního významu pokládá posouzení příčinné souvislosti mezi vznikem škody a vydáním nezákonného rozhodnutí v konkursním řízení, jestliže k prohlášení konkursu vůbec nedošlo. Rozhodnutí o prohlášení konkursu nemělo být dle přesvědčení dovolatele vůbec vydáno, neboť nebyl osvědčen jeho úpadek. Nesouhlasí s názorem odvolacího soudu ohledně podmínek pro prohlášení konkursu a z toho plynoucím závěrem o neexistenci příčinné souvislosti mezi vznikem škody a nezákonným rozhodnutím. Namítá, že soudy obou stupňů přenesly na něj důkazní břemeno, ačkoliv žalovaná měla prokazovat, že konkurs byl prohlášen pro právu. Samotné ukončení konkursního řízení pro nezaplacení zálohy na náklady konkursu pak označil za „účelové“. Navrhl, aby rozsudek odvolacího soudu byl zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou – účastníkem řízení, zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 odst. 1 o. s. ř., rozhodl o dovolání podle dosavadních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 7. 2009 – srov. bod 12 čl. II zákona č. 7/2009 Sb.) s ohledem na to, že dovoláním napadené rozhodnutí bylo vydáno dne 5. 12. 2007.

Přípustnost dovolání proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnuto o nároku na náhradu za penále za opožděně podané daňové přiznání a za zdravotní pojištění (3420 a 747 Kč), poplatek za kartu Eurocard (3500 Kč), poštovné správce KP (622,40 Kč) a cestovní výlohy (10 204 Kč) je vyloučena ustanovením § 237 odst. 2 písm. a) o. s. ř., podle něž není dovolání přípustné ve věcech, v nichž dovoláním dotčeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 20 000 Kč. Odvolací soud sice potvrdil rozsudek soudu prvního stupně jedním výrokem, rozhodoval však o několika dílčích samostatných nárocích s odlišným skutkovým

základem, přípustnost dovolání proti nim se proto posuzuje ve vztahu ke každému z nich zvlášť. Vzhledem k tomu, že peněžité plnění žádného z uvedených nároků nepřevyšuje částku 20 000 Kč, Nejvyšší soud dovolání žalobce v uvedeném rozsahu odmítl podle § 243b odst. 5, věty první, a § 218 písm. c) o. s. ř.

Přípustnost dovolání proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu ve zbývajícím rozsahu se řídí ustanovením § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání je podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c), odst. 3 o. s. ř. přípustné pro zásadní právní význam napadeného rozhodnutí v otázce odpovědnosti státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím v případě, že po zrušení rozhodnutí o prohlášení konkursu v odvolacím řízení a vrácení věci soudu prvního stupně nebylo vydáno meritorní rozhodnutí a další řízení o návrhu na prohlášení konkursu bylo z procesních důvodů zastaveno. Tato otázka v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla řešena a má zásadní právní význam pro rozhodnutí v této věci i z hlediska rozhodovací praxe soudů.

Předpokladem objektivní odpovědnosti státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím podle zákona č. 82/1998 Sb. je současné splnění tří podmínek: zrušení rozhodnutí pro nezákonnost, vznik škody a příčinná souvislost mezi nezákonným rozhodnutím a vznikem škody. Nezákonným je pravomocné nebo bez ohledu na právní moc vykonatelné rozhodnutí, které bylo příslušným orgánem jako nezákonné zrušeno či změněno. Rozhodnutím tohoto orgánu je soud ve sporu o náhradu škody proti státu vázán a není oprávněn sám hodnotit, zda předmětné rozhodnutí je skutečně nezákonné (srov. např. R 35/1977, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 2. 2006, sp. zn. 25 Cdo 2162/2005, usnesení ze dne 31. 8. 2004, sp. zn. 25 Cdo 1230/2003, uveřejněná v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu pod C 4030 a C 2813). Vzhledem k tomu, že zákon č. 82/1998 Sb. blíže nedefinuje pojem škody ani neupravuje rozsah její náhrady, vychází se z ustanovení § 442 odst. 1 obč. zák., podle něž se hradí skutečná škoda a to, co poškozenému ušlo (ušlý zisk). Otázka existence příčinné souvislosti je otázkou skutkovou, neboť v řízení se zjišťuje, zda škodná událost (zde nezákonné rozhodnutí) a vzniklá škoda na straně poškozeného jsou ve vzájemném poměru příčiny a následku. Příčinná souvislost se nepředpokládá, nýbrž musí být prokázána; právní posouzení příčinné souvislosti spočívá ve stanovení, mezi jakými skutkovými okolnostmi má být její existence zjišťována. V dané věci jde o příčinnou souvislost mezi majetkovou újmou poškozeného, jakožto následkem, a rozhodnutím, jež bylo pro nezákonnost zrušeno, a v tomto směru jde o otázku skutkových zjištění.

Rozhodnutí odvolacího soudu vychází z názoru, že příčinná souvislost mezi nezákonným rozhodnutím o prohlášení konkursu na majetek úpadce a vznikem škody na jeho straně je dána pouze v případě, že v dalším řízení po zrušení rozhodnutí byl návrh na prohlášení konkursu zamítnut z důvodu, že již v době vydání původního rozhodnutí nebyly splněny podmínky pro jeho prohlášení, a protože o takový případ se v dané věci nejedná (řízení bylo zastaveno pro neuhrazení zálohy na nákla-

dy konkursu a konkursním soudem nebylo vydáno meritorní rozhodnutí), nevznikla odpovědnost státu. S tímto právním názorem se dovolací soud neztotožňuje.

Podle § 135 odst. 1, 2 o. s. ř. soud je vázán rozhodnutím příslušných orgánů o tom, že byl spáchán trestný čin, přestupek nebo jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních předpisů a kdo je spáchal, jakož i rozhodnutím o osobním stavu; soud však není vázán rozhodnutím v blokovém řízení. Jinak otázky, o nichž přísluší rozhodnout jinému orgánu, může soud posoudit sám. Bylo-li však o takové otázce vydáno příslušným orgánem rozhodnutí, soud z něho vychází.

Ve smyslu § 159a odst. 1 a 4 o. s. ř. je výrok pravomocného rozsudku závazný pro účastníky řízení a v tomto rozsahu je závazný též pro všechny orgány.

Samozřejmě platí, že soud je vázán pravomocným rozhodnutím konkursního soudu, jímž byl zamítnut návrh na prohlášení konkursu z důvodu, že podmínky pro jeho prohlášení nebyly splněny. To však neznamená, že není-li zde takové rozhodnutí, že by soud v jiném než konkursním řízení nemohl splnění podmínek pro prohlášení konkursu po skutkové stránce řešit a že by se nemohl touto skutkovou okolností zabývat. Zatímco nezákonnost rozhodnutí nelze v soudním řízení o náhradu škody řešit jako otázku předběžnou, existenci skutkových okolností, rozhodujících z hlediska podmínek pro prohlášení konkursu, lze v řízení o nároku na náhradu škody proti státu prokázat i jinak než jen konečným meritorním rozhodnutím soudu v konkursním řízení; tuto otázku lze tedy v řízení o náhradu škody řešit jako otázku předběžnou, aniž by o důvodnosti návrhu na prohlášení konkursu na majetek žalobce muselo být s konečnou platností rozhodnuto konkursním soudem. Z hlediska nároku na náhradu škody je důležitou okolností i důvod, pro který bylo konkursní řízení zastaveno, a charakter majetkové újmy, za niž je náhrada požadována.

Jestliže tedy v dané věci soud není vázán pravomocným rozhodnutím v řízení o návrhu na prohlášení konkursu, neboť pravomocné meritorní rozhodnutí nebylo vydáno, a důvodem zastavení řízení bylo neuhrazení zálohy na náklady konkursu, bylo třeba po skutkové stránce objasnit, zda v době vydání rozhodnutí o prohlášení konkursu, jež bylo později na základě opravného prostředku zrušeno, byly podmínky pro prohlášení konkursu splněny či nikoliv.

Protože rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním názoru na otázku posouzení příčinné souvislosti (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.), dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil (§ 243b odst. 2, věta za středníkem, o. s. ř.) a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Projednávání a rozhodování sporů o náhradu škody na zdraví tvoří významnou součást rozhodování soudů v občanském soudním řízení a soudní rozhodnutí v těchto sporech mají zásadní význam pro reparaci nebo zmírnění následků poškození zdraví postižených. Rozhodování o náhradě za ztížení společenského uplatnění jako jednoho z dílčích nároků práva na náhradu škody reflektuje formou náhrady imateriální újmy trvalá, často neodčinitelná poškození zdraví, a má tak v řadě případů zásadní význam pro poměry provázející postiženého po zbytek života.

Nejvyšší soud České republiky, který je povolán v zájmu zajištění jednotného rozhodování soudů sledovat a vyhodnocovat pravomocná rozhodnutí soudů (§ 14 odst. 3 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů /zákon o soudech a soudcích/, ve znění pozdějších předpisů), zjistil, že soudy nepostupují jednotně při výkladu ustanovení vyhlášky č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění (dále též jen „vyhlášky“), a že nejednotnost lze vysledovat i ve výkladu některých dílčích otázek v judikatorní praxi senátů Nejvyššího soudu. Po vyhodnocení těchto rozhodnutí a na jejich základě zaujalo občanskoprávní a obchodní kolegium Nejvyššího soudu České republiky na návrh předsedy kolegia podle ustanovení § 14 odst. 3 zákona č. 6/2002 Sb. ve znění pozdějších předpisů následující stanovisko:

I. Výše odškodnění za ztížení společenského uplatnění určená na základě celkového bodového ohodnocení stanoveného lékařem představuje již sama o sobě náhradu za následky škody na zdraví, které jsou trvalého rázu a mají prokazatelně nepříznivý vliv na uplatnění poškozeného v životě a ve společnosti.

Náhrada za ztížení společenského uplatnění je jedním z dílčích nároků práva na náhradu škody příslušejících poškozenému, který utrpěl újmu na zdraví, vůči odpovědnému subjektu, jehož právním podkladem co do základu je pro oblast občanskoprávních vztahů ustanovení § 444 odst. 1 obč. zák., pro oblast pracovněprávních vztahů potom ustanovení § 372 odst. 1 zák. práce. Způsob a postup při stanovení výše odškodnění je upraven na základě zmocňovacích ustanovení § 444 odst. 2 obč. zák. a § 372 odst. 2 zák. práce vyhláškou č. 440/2001 Sb.

Náhrada za ztížení společenského uplatnění je svojí povahou náhrada imateriální újmy, jejíž výše se stanoví na základě bodového ohodnocení stanoveného v lékařském posudku (§ 3 odst. 2 vyhlášky). Představuje jednorázové odškodnění za následky škody na zdraví, které jsou trvalého rázu a mají prokazatelně nepříznivý vliv na uplatnění poškozeného v životě a ve společnosti; zejména se jedná o nepříznivé důsledky pro uspokojování jeho životních a společenských potřeb, včetně výkonu dosavadního povolání nebo přípravy na povolání, dalšího vzdělávání a možnosti uplatnit se v životě rodinném, politickém, kulturním a sportovním, a to s ohledem na věk poškozeného v době vzniku škody na zdraví. Výčet uvedených hledisek, k nimž se podle § 3 odst. 1, věty první, vyhlášky při určení odškodnění ztížení společenského uplatnění přihlíží, je jen demonstrativní (arg. „zejména“), a proto není vyloučeno přihlídnout i k jiným hlediskům, než která jsou příkladem uváděna, aby odškodnění za ztížení společenského uplatnění – jak tento požadavek nastoluje kogentní ustanovení § 3 odst. 1, věta druhá, vyhlášky – bylo přiměřené povaze následků poškození zdraví a jejich předpokládanému vývoji.

Přiměřenost při určování bodového ohodnocení ztížení společenského uplatnění v lékařském posudku je umožněna v první řadě způsobem, kterým lékař hodnotí závažnost škody na zdraví, její předpokládaný vývoj a průběh léčení (§ 5 odst. 1 vyhlášky) podle sazeb bodového ohodnocení stanoveného v přílohách č. 2 a 4. Lékař je oprávněn (a povinen) nejen podřadit zjištěné poškození pod příslušnou položku uvedených příloh, nýbrž také posoudit, jaký počet bodů náleží postiženému v rámci stanoveného rozpětí (srov. kupř. položku 014 přílohy č. 2 umožňující rozpětí 500 až 3000 bodů). V některých případech je povinen současně posuzovat intenzitu zdravotního poškození, zda jde o poškození lehkého, středně těžkého, či těžkého stupně, a poté ještě rozhodnout o počtu bodů v rámci stanoveného rozpětí (srov. kupř. položky 0650, 0651 a 0652 přílohy č. 2). Zdravotní stav poškozeného po úrazu, nemoci z povolání nebo jiném poškození zdraví je třeba chápat jako jeden celek, který je třeba hodnotit komplexně, a nikoli zvlášť pro jednotlivé obory, na které se lékařská věda formálně dělí (srov. rozsudek ve věci vedené Nejvyšším soudem pod sp. zn. 21 Cdo 149/2009).

Půjde-li o zvlášť těžké následky škody na zdraví, tedy takové následky, které poškozeného podstatně omezují nebo významně mění uplatnění v životě anebo znemožňují další uplatnění v životě, a to s ohledem na věk poškozeného, i jeho předpokládané uplatnění v životě, je dán lékaři prostor k úvaze, aby zvýšil bodové ohodnocení stanovené v přílohách č. 2 a 4 až o 50 % celkové částky bodového ohodnocení (§ 6 odst. 1 písm. c/ vyhlášky).

Uvedený postup určování bodového ohodnocení umožňuje v odůvodněných případech již lékaři přihlídnout k individuálním okolnostem posuzované věci, přičemž – jak například dovodil Městský soud v Praze ve věci vedené pod sp. zn. 21 Co 446/2006 – náhrada za ztížení společenského uplatnění určená uvedeným způsobem na základě počtu bodů stanoveného lékařem představuje „základní“ jed-

norázové odškodnění za nepříznivé důsledky poškození zdraví pro životní úkony poškozeného. Nelze tedy sdílet názor zaujatý kupř. ve věci sp. zn. 11 Co 501/2007 Městského soudu v Praze a rovněž ve věci vedené Nejvyšším soudem pod sp. zn. 25 Cdo 1279/2005, který při zvyšování odškodnění považoval za základní výměru bodového ohodnocení ztížení společenského uplatnění sazby stanovené pouze podle ustanovení § 3 odst. 1 vyhlášky. Lze poznamenat, že je i z hlediska výsledné výše odškodnění významné, zda soud bere za základ pro další zvýšení odškodnění podle ustanovení § 7 odst. 3 vyhlášky úplné bodové hodnocení stanovené lékařem včetně případného zvýšení podle ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) vyhlášky, nebo jen nižší hodnocení podle § 3 odst. 1 vyhlášky. Ostatně následně v rozsudku ze dne 25. 11. 2009, sp. zn. 25 Cdo 2370/2007, Nejvyšší soud vyslovil, že v případě, že z důvodů podle § 6 odst. 1 písm. c) vyhlášky lékař v posudku zvýší počet bodů (nejvýše o 50 % celkové výše bodového ohodnocení ztížení společenského uplatnění), je toto zvýšení součástí bodového ohodnocení stanoveného v lékařském posudku, které je základem pro stanovení výše odškodnění ve smyslu § 7 odst. 1 vyhlášky, a že takto stanovenou výši odškodnění pak soud může postupem podle § 7 odst. 3 vyhlášky v odůvodněných případech zvýšit.

Je třeba v této souvislosti zdůraznit, že zvýšení bodového ohodnocení škody na zdraví podle ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) vyhlášky umožňující lékaři zvýšení nad sazby bodového ohodnocení stanovené v přílohách č. 2 a 4 je svou povahou srovnatelné s možností překročit stanovený počet bodů nebo překročit horní hranici bodového rozmezí podle § 5 odst. 3 dříve platné vyhlášky č. 32/1965 Sb. a nelze je zaměňovat s dřívější možností zvýšit „částku odpovídající základnímu počtu bodů zjištěnému lékařem“ podle ustanovení § 6 odst. 2 tehdy platné vyhlášky č. 32/1965 Sb., neboť shoda v číselném označení dotčených ustanovení obou právních předpisů je jen náhodná a nemá věcný podklad.

II. Předpokladem přiměřeného zvýšení odškodnění stanoveného na základě bodového ohodnocení v lékařském posudku ve smyslu ustanovení § 7 odst. 3 vyhlášky je existence takových výjimečných skutečností, které umožňují závěr, že zejména vzhledem k uplatnění poškozeného v životě a ve společnosti, kupříkladu při uspokojování jeho životních a společenských potřeb, včetně výkonu dosavadního povolání nebo přípravy na povolání, dalšího vzdělávání a možnosti uplatnit se v životě rodinném, politickém, kulturním a sportovním, i s ohledem na věk poškozeného v době vzniku škody na zdraví i na jeho předpokládané uplatnění v životě, nelze omezení poškozeného vyjádřit jen základním odškodněním za ztížení společenského uplatnění.

Jednotlící zásadou při určování výše náhrady za ztížení společenského uplatnění je, aby se poškozenému dostalo odškodnění, které je ve všech souvislostech přiměřené. Na tomto obecném požadavku, výslovně vyjádřeném v zákonném ustanovení

§ 388 zák. práce, je založena rovněž právní úprava obsažená ve vyhlášce, ukládá-li, že výsledná výše odškodnění musí být přiměřená povaze následků a jejich předpokládanému vývoji (srov. § 3 odst. 1, větu druhou, vyhlášky). Ustanovení § 7 odst. 3 vyhlášky, které ze systematického hlediska na bodové ohodnocení stanovené lékařem navazuje a které umožňuje ve zvlášť výjimečných případech hodných mimořádného zřetele učinit korekci zvýšením základního odškodnění ztížení společenského uplatnění, opakovaně klade požadavek, aby přiznané zvýšení bylo přiměřené.

Úsudek soudu o přiměřenosti míry zvýšení odškodnění podle ustanovení § 7 odst. 3 vyhlášky vycházející jak z individuálních okolností posuzované věci, tak z obecné zkušenosti soudu včetně poznatků z jiných posuzovaných případů, musí dbát o to, aby přiznaná výše náhrady za ztížení společenského uplatnění byla založena na objektivních a rozumných důvodech a aby mezi touto přiznanou výší (peněžní částkou) a způsobenou škodou na zdraví existoval vztah přiměřenosti (srov. též nálezy Ústavního soudu České republiky ze dne 29. 9. 2005, sp. zn. III. ÚS 350/03). Princip proporcionality (přiměřenosti) tedy nelze považovat za samostatný právní důvod vzniku nároku na zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění, který by byl odlišný od skutkové podstaty upravené v ustanovení § 7 odst. 3 vyhlášky (tak uvažoval například Krajský soud v Hradci Králové ve věci sp. zn. 21 Co 430/2008), neboť – nazíráno z hlediska obecné právní úpravy, do které tzv. princip proporcionality „prozařuje“ – jde o imanentní součást relativně neurčité dispozice právní normy umožňující soudu „přiměřeně“ zvýšit výši odškodnění, jsou-li splněny podmínky v hypotéze právní normy.

Úvaha soudu v tomto směru není tedy zcela volná, neboť právní předpis tím, že rámcově stanoví předpoklady pro vznik nároku na základní výměru odškodnění (srov. hlediska příkladmo uvedená v § 3 odst. 1, větě první, a v § 6 odst. 1 písm. c/ vyhlášky) a že stanoví předpoklady pro vznik nároku na jeho zvýšení (§ 7 odst. 3 vyhlášky), stanoví zároveň hlediska, ke kterým je třeba přihlížet a jimiž (jejich vzájemnou návazností a kombinací) je úvaha soudu o míře „přiměřenosti“ zvýšení v jednotlivých výjimečných případech hodných mimořádného zřetele usměrňována. Ve věci vedené u Nejvyššího soudu pod sp. zn. 25 Cdo 2370/2007, jejímž předmětem byla otázka zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění, byl formulován názor, že „vzhledem k tomu, že rozhodující je hledisko přiměřenosti, ztrácí na významu samotný způsob výpočtu výše náhrady, a tedy i otázka, zda výpočet odškodnění podle § 7 odst. 3 vyhlášky tzv. násobkem se odvíjí od základní výměry odškodnění, která je určena podle § 3 odst. 1 vyhlášky, nebo od již navýšeného bodového ohodnocení podle § 6 odst. 1 písm. c) vyhlášky“. Vedle toho, že uvedený názor svádí k bagatelizaci „pouhého“ základního ohodnocení jako hodnocení a priori nepřiměřeného, implicitně rovněž navozuje představu, že zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění bude (musí být) ve vztahu k základnímu hodnocení vždy řádově vyšší, takže se jím netřeba zabývat. Z hlediska rozsahu zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění však není bez významu, odvíjí-li se úvaha soudu od bodového ohodnocení ve výši podle § 3 odst. 1

vyhlášky, nebo od ohodnocení (pro poškozeného příznivějšího) podle § 6 odst. 1 písm. c) vyhlášky zvýšeného o 50 %.

Ve věci vedené u Nejvyššího soudu pod sp. zn. 25 Cdo 1106/2008 byl výchoiskem při úvaze o okolnostech rozhodných pro posouzení přiměřenosti odškodnění rovněž výše uvedený názor o ztrátě významu základního bodového ohodnocení a za podstatné byl z tohoto hlediska označen – mezi jinými – „požadavek srovnatelnosti s výší náhrad jiných nemateriálních újem přiznávaných soudy“. I když se není třeba uzavírat před zkušenostmi z jiných oblastí, v nichž dochází – vedle jiných způsobů náhrady – rovněž k náhradě nemateriálních újm v penězích, je třeba mít na zřeteli, že rámcová hlediska pro zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění, tvořící součást skutkové podstaty relativně neurčité hypotézy právní normy § 7 odst. 3 vyhlášky, přece jen nejsou totožná s jinými oblastmi úpravy imateriálních újm a že požadavek srovnatelnosti s vyšší, nebo naopak nižší úrovní náhrad v jiné oblasti, mezi tato rámcová hlediska nenáleží. Výše nároku na náhradu za ztížení společenského uplatnění se neodvíjí ani od výše majetku toho, kdo náhradu reálně vyplácí, např. pojišťovna (srov. usnesení Nejvyššího soudu vedené pod sp. zn. 25 Cdo 1416/2008).

Mezi rámcová hlediska, k nimž soudy při úvaze o možnosti zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění přihlížejí, je zpravidla porovnání úrovně společenských, kulturních, sportovních či jiných aktivit poškozeného v době před vznikem škody s jeho možnostmi v době po zranění. Není to však hledisko jediné. Protože odškodnění za ztížení společenského uplatnění musí být rovněž přiměřené povaze následků a jejich budoucímu předpokládanému vývoji (srov. § 3 odst. 1, větu druhou, vyhlášky), lze u poškozeného, který utrpěl velmi závažný úraz v dětském věku, tedy v době, kdy se jeho osobnost ještě ani nestačila začít formovat, vycházet z toho, že následkem úrazu byla minimalizována předpokládaná budoucí kvalita jeho života. Nejvyšší soud v tomto směru kromě jiného dovodil (srov. sp. zn. 25 Cdo 4916/2007, popř. sp. zn. 25 Cdo 2596/2006), že právě rozsah ztráty životních příležitostí pro celý zbytek života je tak závažným následkem, s nímž je třeba spojovat výraznější zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění.

Je třeba připomenout, že Nejvyšší soud vychází z toho, že pravidla stanovená vyhláškou č. 440/2001 Sb. pro určování bodového ohodnocení pro stanovení výše odškodnění v jednotlivých případech a pro výši odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění nejsou v rozporu se zákonem, a proto nebyl důvod řešit tuto otázku ve stanovisku.

III. Možnost přiměřeného zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění soudem podle ustanovení § 7 odst. 3 vyhlášky č. 440/2001 Sb. není podmíněna tím, zda lékař ve svém posudku dospěl k závěru, že poškození zdraví postiženého vedlo ke zvlášť těžkým následkům ve smyslu ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) vyhlášky.

Úvaha lékaře o možnosti aplikace ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) vyhlášky v procesu určování bodového ohodnocení ztížení společenského uplatnění je součástí širšího procesu určování „základního“ bodového ohodnocení ztížení společenského uplatnění podle ustanovení § 3, 5 a 6 vyhlášky. Lékař, vycházející z jemu známých skutečností o posuzovaném případě a ze svých odborných znalostí, zvýší (je povinen zvýšit) při splnění stanovených podmínek bodové ohodnocení až o 50 %, dospěje-li k závěru, že bodové ohodnocení nelze vyjádřit jen podle sazeb bodového ohodnocení stanovených v přílohách vyhlášky. Tento závěr – jak rovněž z povahy věci vyplývá – se může týkat jen odborného lékařského hodnocení následků škody na zdraví z hlediska jejich intenzity, zda tedy škoda na zdraví vedla ke zvlášť těžkým následkům, které postiženého podstatně omezují nebo významně mění jeho uplatnění v životě. Nezabývá se však (a ani to není v praktických možnostech lékaře) zjišťováním a hodnocením širšího okruhu skutkových okolností z toho pohledu, zda se navíc jedná o jinak výjimečný případ hodný mimořádného zřetele, kdy možnosti poškozeného jsou velmi výrazně omezeny či zcela ztraceny ve srovnání s úrovní kvality jeho života v době před vznikem škody.

Nepřistoupí-li tedy lékař při určování bodového ohodnocení ztížení společenského uplatnění k jeho zvýšení podle ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) vyhlášky, znamená to pouze, že následky škody na zdraví nehodnotil z hlediska jejich intenzity jako zvlášť těžké. Tato okolnost však sama o sobě neznamená, že je tím vyloučena možnost zvýšení odškodnění soudem podle ustanovení § 7 odst. 3 vyhlášky, neboť i ty následky škody na zdraví, které nelze z pohledu lékaře hodnotit jako zvlášť těžké, mohou postiženého vyloučit z mimořádné sportovní, odborné či jiné činnosti, kterou předtím vykonával. Správně tedy Krajský soud v Hradci Králové ve věci vedené pod sp. zn. 21 Co 430/2008 poukazuje na skutečnost, že soud není vázán závěry lékařů o aplikaci ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) vyhlášky, neboť taková vázanost by ve svých důsledcích vedla k tomu, že „v případě negativního stanoviska lékařů“ by byl soud z rozhodování podle ustanovení § 7 odst. 3 vyhlášky vyloučen, i kdyby byla v občanském soudním řízení prokázána existence dalších skutečností, než ze kterých lékař vycházel, které umožňují závěr, že omezení poškozeného nelze vyjádřit jen základním odškodněním za ztížení společenského uplatnění. Stejně tak platí v opačném případě, jestliže lékař ke zvýšení podle ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) vyhlášky přistoupí, že – jak z logiky věci vyplývá – tato skutečnost ještě automaticky neznamená, že musí skutečně jít o výjimečný případ ve smyslu § 7 odst. 3 vyhlášky.

Odlišné stanovisko JUDr. Roberta Waltra, k němuž se připojil JUDr. Pavel Simon

Právní věta I vyjadřuje závěr ustáleně zastávaný oběma specializovanými senátami Nejvyššího soudu (srov. rozsudky 21 Cdo 2581/2009, 25 Cdo 2370/2007 aj.), a nejsem proto přesvědčen, že by její publikace byla z hlediska sjednocení judikatury potřebná. Se zřetelem ke genezi důvodů vedoucích k vypracování stanoviska

mám za to, že nosnou myšlenkou části I. stanoviska mělo být určení základu pro zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění podle § 7 odst. 3 vyhlášky č. 440/2001 Sb., jež však nedoznalo výrazu v právní větě.

Stanovisko podrobuje přísné kritice názor, který považoval za základ bodové ohodnocení ztížení společenského uplatnění stanovené pouze podle § 3 odst. 1 vyhlášky, aniž by bylo vyloženo, v čem spočívá nesprávnost tohoto názoru, proč je opačný názor jediný možný a zejména jaké důsledky to má mít pro právní praxi. Lze sice připustit, že jednotný způsob určování základu zvýšení násobkem je vhodným z hlediska jednotnosti soudního rozhodování o náhradě za ztížení společenského uplatnění v obdobných případech, tento účel však není dostatečným důvodem k tomu, aby jiný postup a na něm založená rozhodnutí byly označeny za nesprávné, pokud výsledné odškodnění splňuje požadavek přiměřenosti.

Nesouhlasím s blíže nezdůvodněným tvrzením, že „je i z hlediska výsledné výše odškodnění významné, zda soud bere za základ pro další zvýšení odškodnění podle ustanovení § 7 odst. 3 vyhlášky úplné bodové hodnocení stanovené lékařem včetně případného zvýšení podle ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) vyhlášky, nebo jen nižší hodnocení podle § 3 odst. 1 vyhlášky“. Nejvyšší soud již dovodil, že rozhodující pro posouzení přiměřenosti odškodnění není matematický postup, jímž soud ke stanovení náhrady za ztížení společenského uplatnění dospěl, nýbrž reálná hodnota peněžní částky, již mají být kompenzovány imateriální požitky, o které poškozený v důsledku poškození zdraví přišel (srov. rozsudek ze dne 26. 11. 2009, sp. zn. 25 Cdo 968/2008). Při určení přiměřené částky odškodnění je však skutečně lhostejné, jakým způsobem k jejímu vyčíslení soud dospěl, používání násobků je jen úzus bez opory v právním předpisu a jejich konkrétní kvantifikace je věcí úvahy soudu. Proto též nelze tvrdit, že stanoviskem zastávaný názor je pro poškozeného příznivější.

Například odpovídá-li bodovému ohodnocení dle § 3 odst. 1 vyhlášky částka 200 000 Kč a lékař zvýší ohodnocení o 50 %, je jedno, zda se nejprve 4x zvýší částka 200 000 Kč na 800 000 Kč a k tomu se přičte zvýšení 100 000 Kč dle § 6 odst. 1 písm. c) vyhlášky, anebo se ohodnocení dle § 3 odst. 1 vyhlášky sečte se zvýšením podle § 6 odst. 1 písm. c) vyhlášky a výsledných 300 000 Kč se násobí 3x, neboť v obou případech činí konečná náhrada 900 000 Kč.

Právní věta II reflektuje do jisté míry vývoj judikatury, jímž bylo překonáno přehnaně restriktivní pojetí možnosti mimořádného zvyšování náhrady za ztížení společenského uplatnění, vyjádřené v rozsudku bývalého Nejvyššího soudu ČSR z 31. 10. 1988, sp. zn. 1 Cz 60/88 (uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 10/1992). Mimořádné zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění tedy již neomezuje pouze na případy vysoké a mimořádné úrovně předchozího uplatnění poškozeného ve společnosti, nýbrž přiznává je i v případech dalších, a to nejen v případech poškozených nezletilých dětí, kde by tato podmínka byla z povahy věci těžko splnitelná – viz rozsudky sp. zn. 25 Cdo 2596/2006 nebo 25 Cdo 4916/2007, ale i v případech, kdy poškozený je pro následky úrazu téměř vyřazen ze života a jeho

předpoklady k uplatnění ve společnosti jsou téměř ztraceny (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2006, sp. zn. 25 Cdo 2186/2004, s odkazem na nálezy Ústavního soudu ČR ze dne 29. 9. 2005, sp. zn. III. ÚS 350/2003), přičemž těmto případům vyhrazuje větší rozsah zvýšení, takže dokonce připouští mimořádné zvýšení náhrady i v případech méně závažných, byť jen v menším rozsahu (srov. rozsudky ze dne 10. 8. 2006, sp. zn. 21 Cdo 2510/2005, ze dne 26. 11. 2009, sp. zn. 25 Cdo 968/2008, a ze dne 16. 12. 2009, sp. zn. 25 Cdo 1925/2008, nebo usnesení ze dne 17. 2. 2009, sp. zn. 25 Cdo 4438/2008). V nejnovější judikatuře je pak kladen důraz především na to, zda finální částka odškodnění je s ohledem na následky poškození zdraví pro uplatnění poškozeného ve všech sférách života přiměřená. Za této situace je pochybné, zda je dána potřeba sjednocení soudní praxe uveřejněním právní věty II.

Problematické určení základu pro zvýšení náhrady dle § 7 odst. 3 vyhlášky je věnováno odůvodnění části I, proto je nadbytečné a z hlediska systematického nevhodné zabývat se touto otázkou znovu v části II stanoviska.

Není zřejmé, proč by názor, že „vzhledem k tomu, že rozhodující je hledisko přiměřenosti, ztrácí na významu samotný způsob výpočtu výše náhrady, a tedy i otázka, zda výpočet odškodnění podle § 7 odst. 3 vyhlášky tzv. násobkem se odvíjí od základní výměry odškodnění, která je určena podle § 3 odst. 1 vyhlášky, nebo od již navýšeného bodového ohodnocení podle § 6 odst. 1 písm. c) vyhlášky“ měl svádět k bagatelizaci „pouhého“ základního ohodnocení jako hodnocení a priori nepřiměřeného a implicitně navozovat představu, že zvýšení ztížení společenského uplatnění bude (musí být) ve vztahu k základnímu hodnocení vždy řádově vyšší, takže se jím netřeba zabývat. Nic takového dle mého přesvědčení z rozhodnutí 25 Cdo 2370/2007 nevyplývá.

Není jasné, proč se stanovisko staví odmítavě k požadavku srovnatelnosti výše náhrady za ztížení společenského uplatnění s výší náhrad za jiné nemateriální újmy přiznávané soudy (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2010, sp. zn. 25 Cdo 2258/2008). Uznává-li stanovisko, že součástí skutkové podstaty relativně neurčité hypotézy právní normy § 7 odst. 3 vyhlášky tvoří rámcová hlediska pro zvýšení náhrady a je-li současně součástí ustálené judikatury závěr, že v případě aplikace relativně neurčité hypotézy právní normy je na soudu, aby v každém jednotlivém případě z předem neomezeného okruhu okolností podle své úvahy vymezil ty, které jsou pro rozhodnutí podstatné (srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 2 Cdo 1060/97, 21 Cdo 1190/2005, 25 Cdo 968/2008), není důvod hledisko srovnatelnosti s jinými náhradami za nemajetkové újmy z okruhu relevantních hledisek vylučovat a jsou naopak dobré důvody k tomu, aby bylo mezi relevantní hlediska zahrnuto (účel náhrady, postavení zdraví v hierarchii obecně uznávaných hodnot, vnitřní konzistence právního řádu, relativní povaha pojmu přiměřenosti, ekonomická realita České republiky).

Ustanovení § 388 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, umožňuje soudu přiměřeně zvýšit odškodnění stanovené vyhláškou „ve výjimečných případech“.

Jelikož není rozumného důvodu, aby v pracovněprávních vztazích bylo poškození zdraví odškodňováno v menším rozsahu než v oblasti občanskoprávní, lze mít vážné pochybnosti, zda znění vyhlášky, která umožňuje zvýšení jen „ve zvlášť výjimečných případech hodných mimořádného zřetele“, nepředstavuje nepřipustné zúžení rozsahu odškodnění, a zda tudíž v tomto rozsahu není vyhláška pro rozpor se zákonem neaplikovatelná (§ 95 odst. 1 Ústavy). S tímto problémem se návrh stanoviska nevypořádává, pouze apodikticky konstatuje, že pravidla stanovená vyhláškou nejsou v rozporu se zákonem.

S právní větou III souhlasím, k jejímu zveřejnění však není potřeba přijímat stanovisko, neboť se stejnou právní větou by bylo možno publikovat rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2010, sp. zn. 21 Cdo 2581/2009.

Za poněkud zavádějící považuji i tu část odůvodnění, kde se jako správný označuje názor krajského soudu, že „soud není vázán závěry lékařů o aplikaci ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) vyhlášky“, neboť tato formulace nevystihuje zde řešený a v právní větě formulovaný problém vzájemné vazby zvýšení odškodnění ztížení společenského uplatnění lékařem dle § 6 odst. 1 písm. c) vyhlášky a soudem dle § 7 odst. 3 vyhlášky.

Shrnuji, že se domnívám, že v právních větech řešené otázky nenaplníují předpoklad rozporu v judikatuře, jež by bylo potřebné řešit přijetím stanoviska, že některé dílčí závěry vyjádřené v odůvodnění nejsou správné, popřípadě nejsou přesvědčivé odůvodněny, a že stanovisko není způsobilé splnit svůj účel a sjednocovat právní praxi.

Nevyvrátí-li dlužník v průběhu insolvenčního řízení o insolvenčním návrhu věřitele některou z domněnek uvedených v § 3 odst. 2 insolvenčního zákona, je tím ve smyslu § 3 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona osvědčena dlužníkovou neschopnost platit své splatné závazky, nikoliv však existence „více věřitelů“ dlužníka ve smyslu § 3 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona ani existence peněžitých závazků těchto věřitelů „po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti“ ve smyslu § 3 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2010,
sp. zn. KSUL 77 INS 4542/2008, 29 NSČR 17/2009)

Usnesením ze dne 21. 1. 2009 Krajský soud v Ústí nad Labem (dále též jen „insolvenční soud“) k návrhu v záhlaví označených věřitelů zjistil úpadek dlužníka S., s. r. o. (bod I. výroku), ustanovil insolvenčního správce (bod II. výroku), určil, kdy nastávají účinky rozhodnutí o úpadku (bod III. výroku) a zamítl návrh pátého insolvenčního navrhovatele na nařízení předběžného opatření (bod XIII. výroku).

Insolvenční soud dospěl po provedeném dokazování k závěru, že první až čtvrtý a šestý insolvenční navrhovatel osvědčili své pohledávky vůči dlužníku po lhůtě splatnosti z titulu neuhrazených cen díla ze smluv o dílo uzavřených podle obchodního zákoníku. Dále poukázal na to, že dlužník potvrdil existenci dluhu vůči České správě sociálního zabezpečení (dále též jen „ČSSZ“), že pohledávku vůči dlužníku po lhůtě splatnosti má i M. P., že do insolvenčního řízení se ke dni jednání o insolvenčním návrhu přihlásilo se svými pohledávkami včetně insolvenčních navrhovatelů celkem 19 věřitelů a že dlužník přes výzvu soud nepředložil seznamy dle § 104 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona).

Na tomto základě insolvenční soud uzavřel, že dlužník je v úpadku ve formě platební neschopnosti dle § 3 odst. 1 insolvenčního zákona, když má více věřitelů a nejméně v případě věřitelů označených v předchozím odstavci jde o peněžitě závazky po dobu delší třiceti dnů po lhůtě splatnosti.

Vzhledem k tomu, že dlužník nesplnil insolvenčním soudem uloženou povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1 insolvenčního zákona a že pohledávky prvního až čtvrtého insolvenčního navrhovatele, šestého insolvenčního navrhovatele a M. P. dlužník neplní po dobu delší tří měsíců po lhůtě splatnosti, pak platí zákonná domněnka, že dlužník není schopen plnit své peněžitě závazky (§ 3 odst. 2 písm. b/ a d/ insolvenčního zákona).

K odvolání dlužníka Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 2. 4. 2009 změnil usnesení insolvenčního soudu (s výjimkou nenapadeného bodu XIII. výroku) tak, že insolvenční návrh zamítl (první výrok) a rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů (druhý výrok).

Odvolací soud na rozdíl od insolvenčního soudu dovodil, že ani první až čtvrtý a šestý insolvenční navrhovatel nedoložili své splatné pohledávky vůči dlužníku, když vzhledem k dlužníkově obraně jde o pohledávky sporné, přičemž míra dokazování jejich existence přesahuje rámec insolvenčního řízení.

Dlužníkův splatný závazek ve výši 200 000 Kč vůči M. P. pak podle odvolacího soudu nelze pokládat za osvědčený, jestliže dlužník jeho existenci popírá, označený věřitel nenabídl po dotazu soudu důkazy svědčící o existenci pohledávky a výslovně prohlásil, že úhradu nyní nepožaduje.

Za této situace odvolací soud dovodil, že v řízení nebyla osvědčena existence žádného jiného dlužníkovy splatného závazku než závazku vůči ČSSZ, tudíž nebyl osvědčen úpadek dlužníka dle § 3 insolvenčního zákona, jehož podmínkou je (v obou jeho formách) mnohost dlužníkových věřitelů. Takové zjištění je důvodem k zamítnutí insolvenčního návrhu i z hlediska rozsahu odvolacího přezkumu vymezeného v § 141 insolvenčního zákona, uzavřel odvolací soud.

Proti usnesení odvolacího soudu podali dovolání druhý a třetí insolvenční navrhovatelé, namítajíce, že jsou dány dovolací důvody uvedené v § 241a odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, tedy, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (odstavec 2 písm. a/), a že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (odstavec 2 písm. b/), a požadující, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Dovolatelé míní, že co do existence jejich pohledávek hodnotil odvolací soud předložené důkazy nesprávně a jeho závěry neodpovídají provedenému dokazování. Potud odkazují na ustanovení § 15 a § 16 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, a v případě třetího insolvenčního navrhovatele též na ustanovení § 407 odst. 3 obch. zák.

Uvádějí rovněž, že existence dlužníkovy úpadku byla v řízení osvědčena včetně mnohosti věřitelů, což – mimo jiné – vyplynulo z počtu podaných přihlášek ke dni jednání o insolvenčních návrzích. Přitom s poukazem na ustanovení § 86 insolvenčního zákona dovozují, že k dalším takto zjištěným věřitelům a jejich pohledávkám mělo být přihlédnuto. Rovněž se dovolávají zákonné domněnky dlužníkovy úpadku ve smyslu § 3 odst. 2 písm. d) insolvenčního zákona a mezi projednání odvolání daných ustanovením § 141 odst. 2 insolvenčního zákona.

Dlužník ve vyjádření k dovolání podrobně rozvádí, proč pohledávky insolvenčních navrhovatelů nemá za osvědčené, a přitakává závěrům odvolacího soudu.

Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Pro rozhodnutí vydaná v insolvenčním řízení jsou ustanovení občanského soudního řádu o přípustnosti dovolání přiměřeně aplikovatelná dle § 7 odst. 1 insolvenčního zákona.

S přihlédnutím k době vydání dovoláním napadeného usnesení (2. 4. 2009) se rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (ve znění účinném do 30. 6. 2009) podává z bodu 12., části první, článku II. zákona č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Insolvenční zákon je na danou věc uplatnitelný ve znění účinném do 8. 6. 2009 (tj. naposledy ve znění zákona č. 458/2008 Sb.).

Dovolání je ve smyslu ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) o. s. ř. ve spojení s ustanovením § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. přípustné a je i důvodné.

Dovolatelé sice formálně ohlašují dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., tvrzení přičitatelná tomuto dovolacímu důvodu však dovolání neobsahuje. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), se pak nepodávají ani ze spisu. Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 141 insolvenčního zákona proti rozhodnutí o úpadku vydanému na základě insolvenčního návrhu dlužníka není odvolání přípustné. Proti rozhodnutí o úpadku vydanému na základě insolvenčního návrhu věřitele se může odvolat pouze dlužník; odvoláním však lze namítat pouze to, že rozhodnutí o úpadku nemělo být vydáno proto, že úpadek není osvědčen, nebo proto, že tomu brání překážka stanovená v tomto zákoně. Ke skutečnostem, které nastaly nebo vznikly po vydání rozhodnutí soudu prvního stupně, se v odvolacím řízení nepřihlíží (odstavec 1). Je-li osvědčen úpadek dlužníka, není důvodem k tomu, aby odvolací soud zrušil nebo změnil rozhodnutí o úpadku, skutečnost, že insolvenční navrhovatel nedoložil, že má proti dlužníkovi splatnou pohledávku, ani skutečnost, že insolvenční navrhovatel v průběhu odvolacího řízení ztratil způsobilost být účastníkem řízení (odstavec 2).

Z pohledu takto nastaveného odvolacího přezkumu (k jeho podstatě srov. dále důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2010, sen. zn. 29 NSČR 30/2009, jež je veřejnosti k dispozici na webových stránkách Nejvyššího soudu) jsou samy o sobě právně bez významu závěry odvolacího soudu – opírající se o ustanovení § 105 insolvenčního zákona – o tom, že insolvenční navrhovatelé nedoložili své splatné pohledávky vůči dlužníkovi.

I kdyby totiž (až) v řízení o dlužníkově odvolání proti rozhodnutí o úpadku vydanému na základě insolvenčního návrhu věřitele či věřitelů vyšlo najevo, že žádný z insolvenčních navrhovatelů řádně nedoložil svou splatnou pohledávku vůči dlužníkovi (§ 105 insolvenčního zákona), nebylo by to důvodem pro změnu rozhodnutí o úpadku, jestliže by i tak bylo možné uzavřít (ve vazbě na osvědčené pohledávky

dalších dlužníkových věřitelů, kteří se nestali insolvenčními navrhovateli), že dlužník je v úpadku.

Podle ustanovení § 3 insolvenčního zákona dále platí, že dlužník je v úpadku, jestliže má a) více věřitelů a b) peněžité závazky po dobu delší třiceti dnů po lhůtě splatnosti a c) tyto závazky není schopen plnit (dále jen „platební neschopnost“) (odstavec 1). Má se za to, že dlužník není schopen plnit své peněžité závazky, jestliže a) zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo b) je neplní po dobu delší tří měsíců po lhůtě splatnosti, nebo c) není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníkovi výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo d) nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1, kterou mu uložil insolvenční soud (odstavec 2).

Odvolací soud poté, co vyloučil (jako způsobilé osvědčit dlužníkovův úpadek) pohledávky insolvenčních navrhovatelů a pohledávku M. P., dovodil, že jediným věřitelem dlužníka s pohledávkou po lhůtě splatnosti v řízení zůstala ČSSZ, takže uzavřel, že k závěru o dlužníkově úpadku chybí znak mnohosti („více“) dlužníkových věřitelů (nejméně dvou), předepsaný pro obě formy úpadku v § 3 insolvenčního zákona (srov. § 3 odst. 1 písm. a/, odst. 3 insolvenčního zákona). Vzhledem k tomu, že dlužníkovův úpadek ve formě předlužení (§ 3 odst. 3 insolvenčního zákona) nebyl v řízení tvrzen ani osvědčován, je pro prověření správnosti napadeného usnesení určující, zda obстоjí závěr odvolacího soudu, že dlužník není v úpadku ve formě platební neschopnosti.

V usnesení ze dne 27. 1. 2010, sen. zn. 29 NSČR 1/2008, uveřejněném pod číslem 96/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, jakož i v usnesení ze dne 20. 5. 2010, sen. zn. 29 NSČR 22/2009 (jež je veřejnosti k dispozici na webových stránkách Nejvyššího soudu), na něž v podrobnostech odkazuje, dále Nejvyšší soud vysvětlil, že znak (ne)schopnosti dlužníka plnit peněžité závazky, které jsou po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti (§ 3 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona), může být již v rovině tvrzení obsažených v insolvenčním návrhu uplatněn tvrzením, z něž lze usuzovat na některou z vyvratitelných domněnek obsažených v § 3 odst. 2 insolvenčního zákona.

K tomu lze dodat, že nebyly-li takové domněnky v průběhu insolvenčního řízení dlužníkem vyvráceny, pak osvědčují dlužníkovu neschopnost platit své splatné závazky (znak uvedený v § 3 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona), nikoliv však existenci „více věřitelů“ dlužníka (znak uvedený v § 3 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona) ani existenci peněžitých závazků těchto věřitelů „po dobu delší třiceti dnů po lhůtě splatnosti“ (znak uvedený v § 3 odst. 1 písm. b/ insolvenčního zákona).

Námítka dovolatelů, že dlužníkovův úpadek osvědčuje zákonná domněnka ve smyslu ustanovení § 3 odst. 2 písm. d) insolvenčního zákona, tedy sama o sobě opodstatněná není (prosadí se, jen shledá-li dovolací soud nesprávným úsudek odvolacího soudu o neexistenci mnohosti věřitelů s pohledávkami po dobu delší třiceti dnů po lhůtě splatnosti).

Odvolací soud se nicméně způsobem popsaným shora vypořádal s pohledávkami celkem osmi věřitelů (šesti insolvenčních navrhovatelů, M. P. /který ale pohledávku do insolvenčního řízení nepřihlásil/ a ČSSZ), přičemž ve svém rozhodnutí zcela pominul závěr insolvenčního soudu, že do dne jednání o insolvenčním návrhu (do 16. 1. 2009) své pohledávky přihlásilo celkem 19 věřitelů (tedy vedle šesti insolvenčních navrhovatelů a ČSSZ 12 dalších, v napadeném rozhodnutí nezmiňovaných, věřitelů).

V situaci, kdy odvolací soud nevyloučil závěr insolvenčního soudu o existenci vyvratitelných domněnek dlužníkovy neschopnosti platit své splatné závazky, opírající se o ustanovení § 3 odst. 2 písm. b) a d) insolvenčního zákona, by jeho závěr, že dlužník není v úpadku, jelikož nemá jiné věřitele se splatnými pohledávkami než ČSSZ, mohl obstát, jen kdyby napadené rozhodnutí obsahovalo přezkoumatelné úvahy na téma, proč se odvolací soud nezabýval přihlášenými pohledávkami oněch dalších dvanácti věřitelů, tedy proč existenci těchto pohledávek neměl za postačující z hlediska osvědčení mnohosti („více“) věřitelů dlužníka (znak uvedený v § 3 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona) ani z hlediska osvědčení peněžitých závazků těchto věřitelů „po dobu delší třiceti dnů po lhůtě splatnosti“ (znak uvedený v § 3 odst. 1 písm. b/ insolvenčního zákona).

Právní posouzení věci odvolacím soudem je v tomto ohledu zjevně neúplné a tudíž i nesprávné.

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), napadené usnesení zrušil, včetně závislého výroku o nákladech řízení (§ 242 odst. 2 písm. b/ o. s. ř.), a vrátil věc odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, část věty za středníkem, a odst. 3, věta první, o. s. ř.).

Insolvenční správce není osobou oprávněnou podat odvolání nebo jiný opravný prostředek proti usnesení o prohlášení konkursu na majetek dlužníka.

Proti usnesení, kterým odvolací soud zrušil usnesení insolvenčního soudu o prohlášení konkursu na majetek dlužníka a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení, není dovolání přípustné.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2010,
sp. zn. KSPA 48 INS 6473/2009, 29 NSČR 32/2010)

Usnesením ze dne 3. 3. 2010 **K r a j s k ý s o u d** v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích (dále též jen „insolvenční soud“) podle § 149 ve spojení s § 152 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), prohlásil konkurs na majetek dlužnice.

V r c h n í s o u d v Praze usnesením ze dne 21. 6. 2010 usnesení insolvenčního soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d dovolání odmítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Dovolání insolvenčního správce dlužnice proti usnesení odvolacího soudu Nejvyšší soud odmítl podle § 243b odst. 5 a § 218 písm. b) a c) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů.

Učinil tak proto, že proti usnesení, kterým odvolací soud zrušil usnesení insolvenčního soudu o prohlášení konkursu na majetek dlužníka a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení, dovolání objektivně přípustné není.

Přípustnost dovolání proti takovému usnesení neplyne z žádného ustanovení občanského soudního řádu a dovolatel se mýlí, usuzuje-li opak s odkazem na ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) o. s. ř.; ve vztahu k tomuto ustanovení není splněna podmínka, aby šlo o usnesení odvolacího soudu, jímž bylo usnesení soudu prvního stupně „potvrzeno“ nebo „změněno“ (srov. *mutatis mutandis* – ve vztahu ke konkursu prohlášenému podle zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání – usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 3. 2008, sp. zn. 29 Odo 1026/2006, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 7, ročníku 2008, pod číslem 99).

Dovolání nadto není ani subjektivně přípustné. Insolvenční správce totiž není osobou oprávněnou podat opravný prostředek (odvolání) proti usnesení o prohlášení konkursu na majetek dlužníka a tudíž ani osobou oprávněnou podat opravný prostředek (dovolání) proti rozhodnutí, jímž odvolací soud usnesení insolvenčního soudu o prohlášení konkursu na majetek dlužníka potvrdil, změnil či zrušil.

Insolvenční správce je zvláštním procesním subjektem (srov. § 9 písm. d/ insolvenčního zákona), který se pokládá za účastníka insolvenčního řízení tam, kde je

Č. 52 rozhodováno o jeho právech a povinnostech. Legitimace k podávání příslušných návrhů a opravných prostředků proti rozhodnutím insolvenčního soudu mu jinak přísluší jen v rozsahu, ve kterém mu ji insolvenční zákon (ať již výslovně, nebo ve vazbě na povahu věci) přiznává.

Insolvenční zákon (v ustanoveních § 244 a násl.) nepřiznává insolvenčnímu správci možnost podat odvolání nebo jiný opravný prostředek proti usnesení o prohlášení konkursu na majetek dlužníka. Přitom nejde o rozhodnutí, jímž by bylo rozhodováno o subjektivních právech a povinnostech insolvenčního správce (ustanoveného již rozhodnutím o úpadku).

V intencích § 240 odst. 1, § 243b odst. 5 a § 218 písm. b) o. s. ř. přitom platí, že k podání dovolání je oprávněn pouze ten účastník řízení, v jehož poměrech rozhodnutím odvolacího soudu nastala újma, odstranitelná tím, že dovolací soud toto rozhodnutí zruší (srov. např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu uveřejněného pod číslem 45/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Na uvedeném ničeho nemění ani dovolatelovo tvrzení, že jej k podání dovolání zavázal svým rozhodnutím věřitelský výbor.

Zbývá dodat, že ustanovení občanského soudního řádu o přípustnosti dovolání jsou pro rozhodnutí vydaná v insolvenčním řízení přiměřeně aplikovatelná dle § 7 odst. 1 insolvenčního zákona.

Entscheidungen in Strafsachen

- Nr. 17 Ein Insolvenzschuldner konnte die Straftat der Gläubigerbegünstigung gemäß § 256a Abs. 1 StGB mittels Verfügungen lediglich mit solch eigenem Vermögen begehen, das ausreichend verwendbar zur Befriedigung der Forderung gerade desjenigen Gläubigers war, dessen Befriedigung hierdurch wenigstens teilweise vereitelt wurde. Dies gilt namentlich im Falle von Verfügungen des Schuldners über Eigentum, das vom Schuldrecht von Drittpersonen belastet ist.
- Von subjektiver Seite aus betrachtet war die Voraussetzung der strafrechtlichen Verantwortlichkeit für diese Straftat eine absichtliche Verschuldung des Straftäters, der als Schuldner, der außerstande war, seine fälligen Verbindlichkeiten zu erfüllen, die Befriedigung eines seiner Gläubiger dadurch völlig oder teilweise vereitelt hat, indem er einen anderen Gläubiger begünstigt hat, obwohl er sich der Tatsache bewusst sein musste, dass seine diesbezügliche Handlung solch eine Konsequenz haben kann und er diese entweder bewusst herbeiführen wollte oder, für den Fall, dass sie eintritt, diese zumindest in Kauf nahm (mit ihr einverstanden war).
- Nr. 18 Da die Bestimmungen des Strafgesetzbuches über die Versagung der Hilfeleistung (§ 207, § 208) subsidiarisch zu den Bestimmungen des Strafgesetzbuches über willentliche Schaden verursachende Straftaten gegen das Leben und die Gesundheit (§ 219 bis § 222) sind, ist die Konkurrenz solcher Straftaten ausgeschlossen (vergl. Urteil Nr. 21/1983 Sbd. von Strafscheidungen).
- Wenn daher der Führer eines Kraftfahrzeuges die Absicht hatte, einer anderen Person durch einen physischen Angriff einen schweren Gesundheitsschaden zuzufügen und wenn seine Handlung sämtliche gesetzlichen Merkmale der Straftat der Körperverletzung gemäß § 222 Abs. 1 erfüllt, ist ausgeschlossen, darin gleichzeitig auch die gesetzlichen Merkmale der Straftat der Versagung (Unterlassung) von Hilfeleistung gemäß § 208 (ggf. § 207) StGB zu sehen. Solch ein Straftäter kann nämlich nicht für die Versagung (Unterlassung) notwendiger Hilfe dem Verletzten gegenüber strafrechtlich verantwortlich gemacht werden, da er faktisch gezwungen wäre, im Widerspruch zu seiner Absicht zu handeln (also zu tun gedachte).
- Nr. 19 Wenn es nicht gelingt, die Geldmittel sicherzustellen, die den Gewinn aus einer Straftätigkeit darstellen, dann lässt die Bestimmung des § 79f StPO zu, irgendwelches sonstiges, sicherstellungsfähiges Eigentum des Straftäters als Ersatzwert sicherzustellen, dabei ist nicht erforderlich, dass dieses Eigentum in irgendeinem Verhältnis zur verübten Straftat steht.
- Nr. 20 I. Mit der Rechtskrafterlangung eines Urteils, durch das die bestimmte Form einer Ausweisungsstrafe verhängt wurde, beginnt der Anfang der Vollstreckung dieser Strafe nur dann, wenn sich der Verurteilte bereits außerhalb des Territoriums der Tschechischen Republik befindet. Wenn sich der Verurteilte jedoch (noch) auf dem Gebiet der Tsch. Republik aufhält, beginnt die Strafvollstreckung erst in dem Augenblick, wenn er das Gebiet der Tsch. Republik tatsächlich verlässt. Die Frist, die ihm das Gericht laut § 350b Abs. 2. bzw. Abs. 3 StPO zur Besorgung seiner persönlichen Angelegenheiten eingeräumt hat, wird nicht in die Strafzeit der Ausweisungsstrafe einbezogen.
- II. Die Zeit, die sich der Verurteilte in Abschiebungshaft befindet (§ 350c StPO), wird jedoch in die Strafzeit der Ausweisungsstrafe einbezogen.
- III. Der Zeitraum, in dem sich der Verurteilte im Verlauf der Vollstreckung der Ausweisungsstrafe auf dem Gebiet der Tsch. Republik aufhält – auch wenn er hierdurch deren Vollstreckung vereitelt – wird in die Strafzeit der Ausweisungsstrafe einbezogen. Das Angeführte gilt dann, wenn die Vollstreckung der Ausweisungsstrafe bereits begonnen hat, d.h. wenn der Verurteilte das Gebiet der Tsch. Republik verlassen hat, sich aber später der auferlegten Ausweisungsstrafe zuwiderhandelnd, wieder auf diesem aufgehalten hat.
- Nr. 21 Bei der Beurteilung der Merkmale der Straftat der Gewalt gegen Bevölkerungsgruppen und Einzelpersonen gemäß § 197a Abs. 1 StGB ist es nicht möglich, sich allein auf den eigentlichen

Inhalt der Wortäußerungen des Straftäters zu beschränken. Dessen Äußerungen müssen im Kontext zum sonstigen Handeln und den Kundgebungen dieser Person beurteilt werden und erst aufgrund einer komplexen Beurteilung der Situation kann geschlussfolgert werden, ob und dass es um Drohungen geht, die Anlass zur begründeten Besorgnis geben, dass sie in die Tat umgesetzt werden. Es ist daher nicht erforderlich, dass die Drohung des Straftäters Worte enthielt, in denen die direkte Androhung der Tötung, einer schweren Körperverletzung oder eines sonstigen schweren Schadens zum Ausdruck kam, wenn er dabei Handlungen ausführte, die von seiner Absicht zeugten, beim Geschädigten die begründete Befürchtung hervorzurufen, dass es zur Tötung oder zur Verursachung eines schweren Schadens kommt (wenn er z.B. angeführt hat, er hätte ihn lieber umbringen, als schlagen sollen oder dass niemandem erlaube, die Schwelle seiner Wohnung zu übertreten, wobei er den Abzug /Auslösemechanismus/ einer Pistole spannt).

- Nr. 22 I. Die Voraussetzung zur Auferlegung eines höheren Strafmaßes, die darin besteht, dass die Straftat von einem Mitglied einer organisierten Gruppe verübt wurde, ist auch dann gegeben, wenn die „organisierte Gruppe“ aus dem an der Straftat Beteiligten und zwei Straftätern besteht. Die Existenz solch einer organisierten Gruppe ist nicht davon bedingt, dass all ihre Mitglieder gleichzeitig Mittäter einer Straftat gemäß § 9 Abs. 2 StGB I waren. Ihre Mitglieder können auch Beteiligte an einer Straftat gemäß § 10 Abs. 1 StGB 2 sein, gegebenenfalls auch weitere an der Tat beteiligte, jedoch mit dieser nicht direkt identifizierte Personen sein, unter der Voraussetzung, dass sich die strafrechtlich verfolgten Personen solch eines Umstands bewusst sind.
- II. Das Gericht kann dem Beschuldigten die Pflicht zum Ersatz eines durch seine Straftat verursachten Schadens auch demjenigen Geschädigten gegenüber auferlegen, der als Verwandter in gerader Linie gemäß § 163 Abs. 1 StPO die Zustimmung zu seiner Strafverfolgung verweigert hat, wenn er im Verlauf der Strafverfolgung, zu deren Führung die entspr. gesetzlichen Voraussetzungen trotz seiner Zustimmungsverweigerung erfüllt waren, entspr. § 43 Abs. 3 StPO ordentlich und rechtzeitig seine Schadensersatzansprüche diesem Beschuldigten gegenüber geltend gemacht hat. Die Zustimmungsverweigerung solch eines Geschädigten zur Strafverfolgung kann nicht als ausdrücklicher Verzicht auf seine Prozessrechte ausgelegt werden, die ihm als Geschädigten von der Strafprozessordnung zuerkannt werden (§ 43 Abs. 4 StPO).

Entscheidungen nach dem Sachen Bürgerlichem, Handels- und Verwaltungsrecht

- Nr. 41 Eine kraft Gesetz Nr. 3281/1991 Slg. durch Insolvenz verursachte Streitsache wird vom Gericht gemäß Zivilprozessordnung in der bis zum 31. 12. 2007 gültigen Fassung erörtert und entschieden, ohne Rücksicht darauf, ob das Verfahren in dieser Streitsache durch eine nach dem 1. 1. 2008 eingereichte Klage, oder ggf. durch eine nach dem 1. 7. 2009 eingereichte Klage eröffnet wurde. In der Zeit ab dem 1. 7. 2009 sind jedoch in entspr. Gesetz Nr. 328/1991 Slg. geführten Insolvenz- und Vergleichsverfahren sowie in den von diesen Verfahren aufgeworfenen Streit-sachen die Bestimmungen der Zivilprozessordnung über die Zustellung von Schriftstücken und die Gerichtsvorladung (einschließlich eines neuen Nichtigkeitsgrundes laut § 229 Abs. 1 Buchst. h/ ZPO), im Wortlaut von Gesetz Nr. 7/2009 Slg. anwendbar.
- Nr. 42 Das Verfahren über die Ernennung des Schiedsrichters (des Vorsitz führenden, bzw. dritten Schiedsrichters) gemäß der Bestimmung des § 9 Abs. 1 Ges. Nr. 216/1994 Slg. im Wortlaut späterer Vorschriften ist ein Verfahren laut diesem Gesetz im Sinne der Bestimmung des § 41. Wenn eine der Parteien des Schiedsverfahrens nach Ablauf der dreißigtägigen Frist laut Bestimmung des § 9 Abs. 1 Gesetz Nr. 216/1994 Slg. im Wortlaut späterer Vorschriften den Antrag auf Ernennung des Vorsitz führenden (dritten) Schiedsrichters gestellt und diesen Antrag nicht zurückgezogen hat, können sich die ernannten Schiedsrichter (sofern die Parteien nicht anders übereingekommen sind) nicht mehr wirksam über die Person des vorsitzend führenden (dritten) Schiedsrichters einigen.
- Das Verfahren zur Schiedsrichterernennung gemäß der Bestimmung des § 9 Abs. 1 Gesetz Nr. 216/1994 Slg. im Wortlaut späterer Vorschriften ist ein „Verfahren außer Streitsachen“. Verfahrensbeteiligte sind außer dem Kläger (der lediglich die in § 9 Abs. 1 dieses Gesetzes erwähnte

Person sein kann) die Parteien des Schiedsverfahrens, die bereits ernannten Schiedsrichter und die im Antrag auf die Ernennung zum Schiedsrichter vorgeschlagene Person.

Die Entscheidung des Gerichts über die Ernennung des Schiedsrichters ist eine Entscheidung in merito.

- Nr. 43 Dem Schuldner kann kraft Anerkenntnisurteil die Pflicht zur Zahlung eines Betrags auch dann auferlegt werden, wenn der Anspruch auch gegenüber dem Bürgen des Schuldners kraft Klageantrag geltend gemacht wurde.
- Nr. 44 Die Berufung gegen einen Beschluss, in welchem das Berufungsgericht einen Beschluss des erstinstanzlichen Gerichts über die Unwirksamkeit der Klagerücknahme dahin gehend geändert hat, dass das in der Sache gefällte Urteil aufgehoben und das Verfahren eingestellt wird, ist unzulässig.
- Nr. 45 Wenn eine Gemeinde einen Teil ihres Grundstücks zu veräußern gedenkt, ist es unerlässlich, dass das in der veröffentlichten Absicht angeführte Grundstück, bzw. sein (zum Verkauf angebotener) Teil auf eindeutige Weise kenntlich gemacht ist (identifiziert wird). So ist beispielsweise die Veröffentlichung der Absicht der Gemeinde „über den Verkauf eines Teils des Grundstücks mit Flst.-Nr. XY in Gemarkung XY“ keine ausreichende Identifikation des Grundstücks.
- Nr. 46 Die Wirkung der Bestimmung des § 113 BGB bezieht sich auf den gesamten Zeitraum, in der eine von einer Geistesstörung betroffene Person, die sie rechtsunfähig macht, keinen gesetzlichen Vertreter hat und nicht nur auf den Zeitraum zwischen der Rechtskrafterlangung der Entmündigungsentscheidung und der Rechtskrafterlangung der Entscheidung über die Bestimmung eines Vormunds; die Vertretung solch einer Person in einer Streitsache durch einen Anwalt aufgrund einer Vollmacht erfüllt nicht die Bedingungen der gesetzlichen Vertretung.
- Nr. 47 Bei der Bewertung eines Mitgliedsanteils in einer Wohnungsgenossenschaft im Rahmen der Auseinandersetzung des Gemeinschaftsvermögens von Ehegatten – vorherigen gemeinsamen Mietern einer Genossenschaftswohnung und gemeinsamen Mitgliedern der Wohnungsgenossenschaft – ist vom Zustand der Genossenschaftswohnung und vom marktüblichen Preis des Mitgliedsanteils zum Zeitpunkt des Erlöschens des gemeinsamen Mietverhältnisses zur Genossenschaftswohnung und der gemeinsamen Mitgliedschaft der geschiedenen Ehegatten in der Genossenschaft auszugehen.
- Nr. 48 Der Anspruch auf den Ersatz eines durch die Ausübung öffentlicher Gewalt verursachten Schadens kann nur dann erfolgreich gegenüber dem Staat geltend gemacht werden, wenn der Geschädigte die Befriedigung seiner Forderung gegenüber dem Schuldner nicht erfolgreich erreichen kann, der zu ihrer Bezahlung verpflichtet ist; im Falle eines gemäß Gesetz Nr. 328/1991 Slg. geführten laufenden Insolvenzverfahrens über das Vermögen des Schuldners kann dem Gläubiger der Schaden erst dann entstehen, wenn sein Anspruch gegenüber dem Schuldner nicht einmal im Rahmen des Insolvenzverfahrens befriedigt wird. Als uneinbringlich kann eine Forderung bereits an dem Tag angesehen werden, an dem der Kläger die Leistung aufgrund eines rechtskräftigen Verteilungsbeschlusses erhalten hat, ohne Rücksicht darauf, dass bisher keine Entscheidung über die Aufhebung des Insolvenzverfahrens (Konkursaufhebung) gefällt wurde.
- Nr. 49 Die Erfüllung der Bedingungen zur Eröffnung des Insolvenzverfahrens gemäß Gesetz Nr. 328/1991 Slg. kann im Verfahren über den Anspruch des Gemeinschuldners auf Ersatz des Schadens, der durch eine aufgehobene Entscheidung über die Eröffnung des Insolvenzverfahrens verursacht wurde, als vorläufige Frage behandelt werden.
- Nr. 50 I. Die Höhe der Entschädigung für die Erschwerung der gesellschaftlichen Betätigung, die vom Arzt aufgrund einer Gesamt-Punktebewertung geltend gemacht wird, stellt an für sich bereits einen Ersatz für die Folgen von Gesundheitsschäden dar, die bleibenden Charakters sind und nachgewiesenermaßen eine gesellschaftliche Beeinträchtigung nach sich ziehen.
- II. Voraussetzung für eine angemessene Erhöhung der aufgrund der Punktebewertung im ärztlichen Gutachten im Sinne des § 7 Abs. 3 der Verordnung festgelegten Entschädigung ist das Vorhandensein solch außergewöhnlicher Umstände, die den Schluss zulassen, dass sich die Einschränkung des Geschädigten, namentlich im Hinblick auf die Betätigung des Geschädigten

in der Gesellschaft und im Leben, zum Beispiel bei der Befriedigung seiner gesellschaftlichen und Lebensbedürfnisse, einschließlich der Ausübung seines bisherigen Berufes oder seiner Vorbereitung auf die Berufslaufbahn, Weiterbildung und die Möglichkeiten zur Betätigung im familiären, politischen, kulturellem und sportlichen Leben, auch unter Berücksichtigung des Alters des Geschädigten zum Zeitpunkt, zu dem der Gesundheitsschaden eingetreten ist und unter Berücksichtigung seiner vorausgesetzten Betätigung im weiteren Leben, nicht allein in einer Grundentschädigung für die Erschwerung der gesellschaftlichen Betätigung ausdrücken lässt.

III. Die Möglichkeit zu einer angemessenen Erhöhung des Ersatzes für die Erschwerung der gesellschaftlichen Betätigung durch gerichtliche Verfügung gemäß § 7 Abs. 3 der Verordnung Nr. 440/2001 Slg. ist nicht davon bedingt, dass der Arzt in seinem Gutachten zum Schluss gelangt ist, dass der Gesundheitsschaden des Betroffenen zu besonders schweren Folgen im Sinne der Bestimmung des § 6 Abs. 1 Buchst. c) der Verordnung geführt hat.

Nr. 51 Wenn der Schuldner im Verlauf des Insolvenzverfahrens über den Insolvenzantrag des Gläubigers eine der in § 3 Abs. 2 des Insolvenzgesetzes angeführten Mutmaßungen nicht widerlegt (entkräftet), bezeugt dies im Sinne des § 3 Abs. 1 Buchst. c) des Insolvenzgesetzes die Unfähigkeit des Schuldners, seinen fälligen Verbindlichkeiten nachzukommen, mitnichten jedoch die Existenz „mehrerer Gläubiger“ im Sinne des § 3 Abs. 1 Buchst. a) des Insolvenzgesetzes, noch die Existenz geldlicher Verpflichtungen dieser Gläubiger „für die Dauer von mehr als 30 Tagen nach Zahlungsfrist“ im Sinne des § 3 Abs. 1 Buchst. b) des Insolvenzgesetzes.

Nr. 52 Der Insolvenzverwalter gilt nicht als Person, die berechtigt ist, Berufung oder sonstige Rechtsmittel gegen den Eröffnungsbeschluss (zur Insolvenz) über das Vermögen des Schuldners einzulegen.

Gegen einen Beschluss, kraft dessen das Berufungsgericht den Beschluss des Insolvenzgerichts über die Eröffnung des Insolvenzverfahrens über das Vermögen des Schuldners aufgehoben und die Sache diesem Gericht zum weiteren Verfahren zurückgestellt hat, ist Berufung unzulässig.

CONTENTS*)

Resolution in Criminal Law Cases

No. 17 An insolvent debtor may have committed the crime of giving a creditor preference, priority or advantage over other creditors pursuant to Section 256a(1) of the Penal Law by disposing of only such assets that could have been used to satisfy the claim of another creditor, the satisfaction of which was thereby partially hampered. This particularly applies to cases when the debtor disposes of assets encumbered with third party lien.

From a subjective point of view, the precondition of criminal liability for this particular crime is the wilful act on the part of the offender who, as the debtor, was not able to settle his or her liabilities that had become due, whereby the debtor partially or fully hampered the satisfaction of the claim(s) of one or more of his or her creditors by giving a creditor preference, priority or advantage over other creditors, despite the fact that, under the given circumstances, the debtor must have been aware of the possible consequences of his actions. Thus, the debtor intended to cause such consequences, or the debtor was at least aware of the fact that such consequences might arise.

No. 18 As the provisions of the Penal Law concerning failure to provide assistance (Sections 207 and 208) are subsidiary to the provisions of the Penal Law stipulating intentional fault crimes against life or health (Sections 219 to 222), the concurrence of these criminal offences is excluded (conf. Resolution awarded under No. 21/1983 Coll., Collection of Court Resolutions and Opinions). Therefore, if the driver of a motor vehicle intended to inflict grievous bodily harm by a physical assault and provided that the driver's conduct fulfils all legal characteristics of the criminal offence of inflicting bodily harm under Section 222(1) of the Penal Law (even if committed only in the stage of attempt in accordance with Section 8(1) of the Penal Law), it is not possible to view the driver's conduct as concurrently satisfying the legal characteristics of the crime of failure to provide assistance pursuant to Section 208 (and/or Section 207) of the Penal Law. Such an offender cannot be held criminally liable for failure to provide necessary assistance to the injured victim as the offender would actually be forced to act in conflict with his or her aims (intent).

No. 19 Where it is not possible to seize financial means that represent proceeds gained by criminal activity, the provisions of Section 79f of the Code of Criminal Procedure allow the seizure of any other seizable effects or property of the offender as substitute value, whereas such effects or property need not be connected to the committed criminal activity in any way.

No. 20 I. In case of a judgement imposing expulsion for a definite term, the execution of the punishment shall commence as of the date of the legal force of the judgement provided that the convicted individual has already left the territory of the Czech Republic. If the convicted individual is still in the territory of the Czech Republic, the execution of the punishment, i.e. expulsion, shall commence at the moment the convicted individual leaves the territory of the Czech Republic. The deadline provided by the court to the convicted individual to settle his or her affairs in accordance with Section 350b(2) or (3) of the Code of Criminal Procedure shall not be counted towards the term of the punishment of expulsion.

II. The time period, which the convicted individual spent in expulsion custody (Section 350c of the Code of Criminal Procedure), shall be counted towards the term of the punishment of expulsion.

III. The time period, which the convicted individual spends in the territory of the Czech Republic during the execution of the punishment – despite interfering with the execution thereof, shall be counted towards the term of the punishment of expulsion. The above applies on condition that the execution of the punishment of expulsion has already commenced, i.e. the convicted individual left the territory of the Czech Republic and later illegally returned in conflict with the imposed punishment of expulsion.

No. 21 When assessing the characteristics of the crime of violence against a group of inhabitants and against individuals under Section 197a(1) of the Penal Law, it is not possible to consider only

the content of the offender's statement. The offender's assertions need to be evaluated in context with other actions and manifestations. The conclusion that they represent threats capable of raising reasonable concerns of being feasible shall be made solely based on a comprehensive assessment of the situation. The threat of the offender is therefore not required to contain concrete words, which directly express the threat of killing, grievous bodily or other severe harm, provided that the offender's actions manifested the intent of raising reasonable concerns in the aggrieved party of being killed or severely injured (e.g. if the offender states that he should have killed the victim instead of beating him or that no one will enter his flat while pulling the trigger mechanism of a gun).

- No. 22 I. The circumstance conditioning the application of a higher sentence for a crime commissioned by a member of a organized group arises when the organized group consists of the participant in the crime and two offenders. The existence of an organized group does not require that all its members be concurrently accomplices in the crime pursuant to Section 9 (2) of the Penal Law. Its members may also be participants in the crime in compliance with Section 10(1) of the Penal Law, as well as other individuals involved in the crime that have not been identified, provided that the criminally prosecuted individuals are aware of such circumstance.
- II. The court may impose an obligation on the accused individual to compensate damages inflicted by the criminal offence also with respect to an aggrieved party, who, as a direct relative, did not grant his or her consent with the offender's criminal prosecution in accordance with Section 163(1) of the Code of Criminal Procedure, provided that the aggrieved party, despite his or her disapproval, filed a claim against the accused for damage compensation in compliance with Section 43(3) of the Code of Criminal Procedure in a due and timely manner within the criminal prosecution, the statutory conditions of which were met. The aggrieved party's disapproval of the criminal prosecution shall not be construed as an explicit waiver of procedural rights, which are awarded to the aggrieved party by the Code of Criminal Procedure (Section 43(4) of the Code of Criminal Procedure).

Resolutions in Civil Law, Business Law and Administration Law Cases

- No. 41 The court shall hear and resolve a dispute resulting from bankruptcy declared under Act No. 3281/1991 Coll. in accordance with the wording of the Civil Procedure Code effective until 31 December 2007 regardless of the fact that the proceedings concerning the particular dispute were initiated based on a motion filed after 1 January 2008 and/or after 1 July 2009. However, from 1 July 2009, the provision of the Civil Procedure Code governing the serving of written notices and summons (including new grounds for mistrial under Section 229(1)(h) of the Civil Procedure Code) within the wording of Act 7/2009 Coll. may be applied to bankruptcy and settlement proceedings conducted in compliance with Act No. 328/1991 Coll. and disputes resulting from such proceedings.
- No. 42 Proceedings involving the appointment of an arbitrator (i.e. a chairman and/or a third arbitrator) under Section 9(1) of Act No. 216/1994 Coll., as amended, shall be deemed proceedings conducted within the meaning of the provisions of Section 41 thereof.
- Should any of the parties to the arbitration proceedings file a motion for the appointment of a chair (third) arbitrator after the lapse of a 30-day period in compliance with Section 9(1) of Act No. 216/1994 Coll., as amended, and did not withdraw the same, the appointed arbitrators (unless otherwise agreed by the parties) can no longer reach an effective agreement as regards the selection of a chair (third) arbitrator.
- Proceedings involving the appointment of an arbitrator under Section 9(1) of Act No. 216/1994 Coll., as amended, shall constitute non-contentious proceedings. In addition to the applicant (who can only be persons indicated in Section 9(1) of the Act), the parties to such arbitration proceedings include the parties to the proceedings, the already appointed arbitrators, and the person proposed in the motion for the appointment of an arbitrator.
- A decision of the court on the appointment of an arbitrator shall be deemed a decision on the merits.
- No. 43 A judgement recognizing a claim may impose an obligation on the debtor to pay a specific amount also in the case when a claim towards the debtor's guarantor has been exercised by way of a statement of a claim.
- No. 44 An extraordinary appeal against a resolution whereby the appellate court changes the resolution of a first-level court on the ineffectiveness of action withdrawal by cancelling the awarded resolution and discontinuing the proceedings is not permissible.
- No. 45 When a municipality intends to sell a part of its land, the relevant land and/or its part offered for sale shall be duly identified in the published statement of intent. Whereas the publication of the intent of the municipality "to sell a part of the land, plot No. XX located in the cadastral territory XX" cannot be deemed as sufficient identification of the relevant part of the land.
- No. 46 The effect of the provision stipulated in Section 113 of the Civil Code applies to the whole period during which an individual suffering from a mental disorder that makes the individual incapable of performing any legal act does not have a legal representative and not only to the time interval between the legal force of the decision divesting the individual of legal capacity and the decision on the appointment of a guardian. Whereas the representation of such an individual in a dispute by an attorney acting on behalf of a power of attorney does not fulfil the condition of legal representation.
- No. 47 When appraising the value of a membership interest in a housing cooperative within the settlement of the joint ownership of spouses – i.e. former joint lessees of the cooperative flat and joint members of the housing cooperative – the actual condition of the cooperative flat and the common price of the membership interest at the time of termination of the joint lease of the cooperative flat and joint membership of the divorced spouses in the housing cooperative shall be taken into account.
- No. 48 A claim for the compensation of damages inflicted as a result of execution of public authority may be filed against the state only in cases when the aggrieved party cannot achieve the satisfaction of its claim against the debtor who is obligated to provide fulfilment. Where the debtor's estate is subject to bankruptcy proceedings conducted in compliance with Act No. 328/1991 Coll., a creditor may suffer damages only if its claim towards the debtor is not satisfied within bankruptcy proceedings. A claim may be deemed irrecoverable as of the date, on which the plaintiff receives fulfilment based on an effective schedule resolution, regardless of the fact that a decision on the cancellation of bankruptcy has not been awarded yet.
- No. 49 Within proceedings concerning a the entitlement of the bankrupt to the compensation of damages caused by a cancelled decision on the declaration of bankruptcy, the fulfilment of the conditions for the declaration of bankruptcy pursuant to Act No. 328/1991 Coll. may be reviewed as a preliminary issue.
- No. 50 I. The amount of compensation for aggravated social assertion determined based on an evaluation score awarded by a physician represents compensation of damage to health, the consequences of which are of a permanent nature and have a demonstrably unfavourable effect on the assertion of the aggrieved party in his or her personal life as well as in the society.
- II. The precondition for a commensurate increase of the compensation determined based on an evaluation score indicated in a medical opinion within the meaning of the provisions of Section 7(3) of Decree No. 440/2001 Coll. shall be the existence of such extraordinary conditions which allow to arrive at the conclusion that, in particular, with respect to the assertion of the aggrieved party in his or her personal life in the society, for example the satisfaction of his or her living and social needs, including the performance of his or her current occupation or occupational training, further education, as well as the possibility to assert himself/herself in family, political, cultural and sports life, and with a view to the age of the aggrieved party at the time when he or she suffered damage to health, as well as to his or her probably life assertion, the limitations of the aggrieved party cannot be expressed merely by the basic compensation for aggravated social assertion.
- III. The option of the court to commensurately increase the compensation for aggravated social assertion in accordance with the provisions of Section 7(3) of Decree No. 440/2001 Coll. is not

dependent on whether the physician's medical opinion states that the damage to the health of the aggrieved party resulted in especially severe consequences within the meaning of the provisions of Section 6(1)(c) of the Decree.

- No. 51 Should the debtor fail to defeat any of the objections stipulated in Section 3(2) of the Insolvency Act within insolvency proceedings concerning the insolvency petition of a creditor, the debtor's incapability to settle its due liabilities is proven thereby but neither the existence of "more creditors" of the debtor within the meaning of Section 3(1)(a) of the Insolvency Act nor the existence of pecuniary debts such creditors "overdue more than 30 days" within the meaning of Section 3(1)(b) of the Insolvency Act.
- No. 52 An insolvency trustee is not authorised to lodge an appeal or any other legal remedy against a resolution whereby bankruptcy is declared on the debtor and its assets.
An extraordinary appeal against a resolution whereby the appellate court cancelled the resolution of the insolvency court declaring bankruptcy on the debtor and its assets and returned the case to the insolvency court for further proceedings is not permissible.

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu České republiky je jediným pramenem, který obsahuje výlučně judikaturu vycházející z kolektivní procedury upravené předpisem, jenž se opírá o zákonné zmocnění. Jejím vydavatelem je Nejvyšší soud České republiky. Výběr rozhodnutí provádějí a o zařazení rozhodnutí do Sbírky rozhodují kolegia Nejvyššího soudu.

Před projednáním jednotlivých vybraných rozhodnutí jsou tyto judikáty zasílány na připomínková místa uvedená v tiráži. Rozhodnutí publikovaná v této Sbírce nepředstavují názor jednotlivce ani nevycházejí z volného uvážení nakladatelství, nýbrž jsou výsledkem kolektivního projednání a kolektivního názoru o vhodnosti zveřejnění řešení nového nebo dosud neřešeného problému.

Index 47 301

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, 4/2011 (ročník LXIII) z 15. 5. 2011.

Vydává Nejvyšší soud ČR v nakladatelství Novatrix s. r. o., Starodubecká 526/16a, 107 00 Praha - Dubeč, IČO 28191374, zapsaném v OR u Městského soudu v Praze dne 1. 9. 1992, oddíl C, vložka 12305

Připomínková místa: Nejvyšší správní soud, Vrchní soud v Praze, Vrchní soud v Olomouci, Ministerstvo spravedlnosti ČR, Ministerstvo vnitra ČR, Česká advokátní komora, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Právnická fakulta Palackého univerzity, Právnická fakulta Západočeské univerzity, Ústav státu a práva Akademie věd ČR, Krajský soud v Ústí nad Labem, Krajský soud v Hradci Králové, Krajský soud v Plzni, Krajský soud v Brně, Krajský soud v Ostravě, Krajský soud v Českých Budějovicích, Krajský soud v Praze, Městský soud v Praze, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Nejvyšší státní zastupitelství.

Předseda redakční rady: JUDr. Roman Fiala.

Redigují: JUDr. Antonín Drašík, JUDr. Věra Kůrková, JUDr. Pavel Krbek, JUDr. Zdeněk Krémář, JUDr. Robert Waltr.

Adresa redakce: 657 37 Brno, Burešova 20, tel. 541 593 111.

Ročně vycházejí sešity 1–10 a sešit rejstříků.

Rozšiřuje, objednávky předplatného přijímá a informace o prodeji a odběru podává:

Novatrix s. r. o., Starodubecká 526/16a, 107 00 Praha - Dubeč

Nakladatelská redakce: Jaroslav Šprongl, Martin Brož

Administrace: Novatrix s. r. o., tel.: 246 082 310, fax: 246 082 309, e-mail: info@novatrix.cz

Distribuce: ADLEX spol. s r. o., Xaveriova 1888/45, Praha 5